Poštnina plačana v gotovini **Leto LVII.** V Ljubljani, v petek, dne 12 aprila 1929 **Št. 83** Št. 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
i sloip. petit-vrsta
mali oglasi po 1·50
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2·50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo ✓ Uredništvo telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 ✓ Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Pravo delo za narod

Mnogo občekoristnega in požrtvovalnega dela se je že storilo na Slovenskem, toda nikjer v taki meri in s tako velikim učinkom, ko na zadružnem polju. Tako veliki in tako splošni so bili in so uspehi slovenskih zadrugarjev, da je po vsej pravici slovensko zadružništvo nam vsem v ponos, ker se smemo na to svoje delo sklicevati tudi izven Slovenije. Baš včeraj smo imeli zadoščenje, da smo zapisali lepo priznanje »Politike« slovenskemu zadružništvu. Da pa je to priznanje tudi objektivno nad vse utemeljeno, je pokazal včerajšnji občni zbor Zadružne zveze, naše osrednje zadružne organizacije.

S poštenim delom in neizmerno ljubeznijo za blagor svojega bližnjega so bili priborjeni vsi ti uspehi in zato so trajni in zato so korenine zadružništva zasajene v naš narod tako globoko, da je postavljeno vse naše narodno gospodarstvo na trdno in solidno podlago. Neminljiva zasluga naših zadrug je, da niso niti težka vojna leta, niti perturbacije povojnih let omajale slovenskega narodnega gospodarstva, temveč da je to premagalo vse krize in vse težave in je danes trdnejše ko kdajkoli.

Vsi ti veliki uspehi pa so zasluga naših zadrugarjev, med katerimi je vladal pravi zadružni duh, kakor ga je zasejal pokojni dr. Krek. Da pa je ta duh še vedno enako svež in močan, ko nekdaj je najbolj razveseljivo dejstvo, ki ga je pokazal včerajšnji občni zbor Zadružne zveze.

»Vsak posameznik je odgovoren za naše narodno gospodarstvo in blagostanje«, je bila osnovna misel včerajšnjega občnega zbora in tej misli je bil pridružen visoki cilj, da bomo res gospodarji na svoji zemlji. Vsi smo dolžni delati za blagor celote, zato pa mora vladati prava solidarnost in zato ne sme dobiti dobičkarstvo nobenega mesta v zadružništvu. Naravnost razveseljivo je, kako energično je nastopilo načelstvo Zadružne zveze proti vsakemu dobičkarstvu in njegov klic zadrugam: nazaj k pravilom mora podpreti vsa javnost, ker ni bilo ubito oderuštvo zato, da bi stopil na njegovo mesto »organiziran oderuh«, kakor je pravilno naglasilo načelstvo v svojem poročilu.

Rešitev slovenskega kmeta je bila v tem, da ga je duhovščina oprostila iz rok oderuhov. Rešitev slovenskega kmeta je še danes v tem, da dobiva v svojih zadružnih hranilnicah cen kredit, ki nikdar ni višji od 8% in ki znaša ponekod tudi le 6%. Danes, ko se v državi tako mnogo govori o cenem kmetijskem kreditu, je dvakrat potrebno pokazati na slovenski primer. Ni mogoče doseči trajnega uspeha le z ukrepi od zgoraj, temveč s prosvetnim delom med narodom našim je treba pripraviti in ustvariti tla za zadružništvo. Naj bodo početki tega dela še tako majhni, vendar so boljši, ko akcije, podvzete privatno, ker so trajne in ker nam rode nove uspehe.

Prosveta, strokovni pouk, solidarnost in varčevanje so temelji vsakega zadružnega dela in na teh temeljih počiva slovensko zadružništvo in zato uspeva in napreduje. Kar pa je zlasti razveseljivo, je to, da se ne ustavlja na doseženih uspehih, da samozadovoljstvo ne zmanjšuje dela, temveč da išče vedno novega dela in vedno novega napredka. Kakor je danes izvedena organizacija kreditnih zadrug, tako mora biti jutri izvedena organizacija strojnih in električnih zadrug, tako mora pojutrišnjem delovati organizacija prodajnih zadrug. Vedno težnja za napredkom, vedno volja za zboljšanjem. In to je najbolj razveseljivo!

Ni pa občni zbor Zadružne zveze podal samo bilance o svojem delu, temveč podal je naravnost bilanco vsega našega kmetijskega gospodarstva. A pokazal je tudi pota, ki vodijo k napredku in sedaj treba samo, da bo država upoštevala vse te predloge in podprla slovensko zadružništvo, da bo moglo dovršiti vse svoje naloge. Priznamo radi, da je že nekaj storila država za zadružništvo, ali še je treba dosti storiti in to se naj zgodi čim preje.

Zakaj le v dobro narodu in državi bo vsaka podpora, ki jo bo izkazala država zadružništvu. Kajti pravo narodno delo vrše zadruge in ni ga danes dela, ki bi bilo za napredek naroda tako pomembno od zadružnega. Vsakega posameznika dviga zadružništvo in s svojim vplivom seže tako globoko v narod, ko nobena druga organizacija.

Vedno je ponosen dan za slovenski narod občni zbor Zadružne zveze, ker vselej je to dan uspešnega dela. Zasluga za to delo pa gre vsem zadrugarjem in vsem zadružnim delavcem, osobito pa duhovščini, ki je to delo pričela na široko izvajati in ga tudi zmagovito izvedla.

Jamstvo našega napredka je v zadružništvu in zato vsi v krog zadružnih delavcev in propagatorjev pravega zadružnega duha, ki naj živi povsodi in na vseh poljih!

Popolna enotnost državne uprave

Belgrad, 11. aprila. (Tel. Slov.) Že ob priliki govora predsednika vlade na banketu, na katerem se je poslovil od obeh ministrov g. Krulja in g. Alaupoviča, so se začrtale smernice, ki poudarjajo **enotnost naše države in njene uprave.** V tem smislu so se tudi pričele priprave v posameznih ministrstvih. Kakor smo poročali, se bodo **v prosvetnem ministrstvu ukinili pokrajinski oddelki in ustanove, ki imajo plemenski ali krajevni značaj.** V smislu navodil predsednika vlade se je delalo v tem ministrstvu in je načrt, v kolikor je potreben za skupno uredbo, že izdelan. Oddelki, ki se bodo ustanovili na podlagi skupne osnove, bodo imeli obči državni značaj. Ali se bodo za načelnike teh oddelkov imenovali ravnatelji ali prosvetni inspektorji je za stvar vseeno. Čujemo, da bodo ti inspektorji imeli veliko kompetenco in da bodo uživali položaj velikih županov v I. kategoriji 2. in 3. skupine.

Podoben materijal se zbira tudi po drugih ministrstvih, tako zlasti v notranjem ministrstvu, kjer enako v bodoče ne bo več pokrajinskih oddelkov, ampak samo splošna uprava. Nekateri pokrajinski oddelki bodo ostali v pravosodnem ministrstvu in še morda v katerem drugem ministrstvu, kjer zakonodaja ni še toliko napredovala, da bi se lahko [illegible] hitro izenačila, ker zakoni sami določajo rok, [illegible] katerem bodo v posameznih pokrajinah stopili veljavo.

Silen dvig delnic Narodne banke

Belgrad, 11. aprila. (Tel. Slov.) **Delnice Narodne banke so zadnje dni na belgrajski borzi poskočile za 1100 Din, in sicer včeraj za 400, danes za 700 Din. Ta pojav vzbuja velik interes v vseh finančnih krogih. Skok delnic se pripisuje vladni deklaraciji in zboljšanju notranjepolitičnih razmer.**

Komunike o pogajanjih z Romunijo

Delo v šestih odsekih -- Ugoden potek pogajanj

Belgrad, 11. aprila. (Tel. Slov.) O sestanku naše in romunske delegacije je izdalo zunanje ministrstvo ta-le komunike:

Dne 9., 10. in 11. aprila sta delali obe delegaciji v šestih odsekih: hidrotehničnem, socialnopolitičnem (pravica bivanja in nameščanja delavcev, zavarovanje delavcev za slučaj bolezni in nezgode), zasebnopravni (vprašanje premoženja bivšega 14 srbsko-banatskega obmejnega polka), prometni, upravni (vprašanje pokojnine bivših višjih samoupravnih uradnikov), finančni (dolgovi in zahteve od bivše Avstro-Ogrske in konvencije o tem, kako naj se prepreči dvojno obdačenje).

V hidrotehničnem odseku se je na splošno razpravljalo o jugoslovanskem načrtu konvencije, da se napravi sporazum za vprašanje režima na vodi (vodne zadruge, vodni toki itd, ki so presekani z mejo). V razpravi o socialnopolitičnih vprašanjih se je dosegel načelni sporazum v bistvenih vprašanjih konvencij, ki se bodo na podlagi tega sporazuma sklenile. Ostane le še redakcija odredb te konvencije.

Razprava v javnopravni, prometni, finančni stroki se bo končala v podkomisiji še v okviru načelne izmenjave stališč. **Dosedanji potek pogajanj se je vodil v iskrenem in prijateljskem duhu in daje nade, da se bo v čim krajšem času uredil kompleks vprašanj, glede katerih se vršijo pogajanja.«**

Pred trgovinskimi pogajanji z Bolgarsko

Belgrad, 11. apr. (Tel. Slov.) Dne 15. apr. naj bi se pričela trgovinska pogajanja z Bolgarijo. Obe strani sta komisiji že določili, vendar imena njih članov še niso razglašena. Nekateri diplomati so mnenja, da ni izključeno, da se bodo morala pogajanja odložiti. Obče mnenje ni ravno preveč optimistično, ker so sklepi pirotske konference, zlasti glede vprašanja dvolastništva in zone, kjer naj bi se odstranile teroristične tolpe, ostali samo na papirju. Čujemo, da se ta pesimizem sicer opravičuje, da se bo pa z **naše strani storilo vse, da bo prišlo do pogajanj.** Bolgarski gospodarski krogi se izražajo, da bi bila pogodba v obojestransko korist.

Sofija, 11. aprila. O ratifikaciji pirotskih protokolov piše sofijsko »Utro«:

»Iz merodajnega izvora izvemo, da je jugoslovanska vlada izjavila svoje soglasje, da se pirotski protokoli ratificirajo pred začetkom trgovinskih pogajanj. Sporna vprašanja bi se rešila po dovršitvi trgovinskih pogajanj, ki bi se začela dne 15. aprila. **Verjetno bo še tekom tega tedna izdan komunike o ratifikaciji pirotskih protokolov.**

Novi profesorski zakon

Zahteve profesorjev glede novih plač

Belgrad, 11. apr. (Tel. »Slov.«) V prosvetnem ministrstvu se že delj časa dela na profesorskem zakonu, ki naj bi dal temu važnemu stanu zadovoljiv materijalni položaj. Minister Maksimović je izdelal konkreten načrt o prejemkih, na podlagi katerega naj bi se **profesorski prejemki izenačili s sodniškimi.** Ta načrt je padel v vodo. Radi tega so profesorji vzeli vprašanje profesorskega zakona zopet v svoje roke. Iz finančnega ministrstva je prišel na tozadevno vprašanje odgovor, da za doklade, ki bi bile enako visoke kot sodniške, zaenkrat finančno ministrstvo nima kritja.

Sedaj se išče v prosvetnem ministrstvu kompromis med skrajnostjo in med sedanjim stanjem. Zatrjuje se, da sedaj, ko se je od profesorskega stanu zahteva v vsej državi stroga kvalifikacija, nad vse važno, da se ta kvalifikacija tudi na primeren način plača. Če se dosledno strogo zahteva kvalifikacija, bodo mnogi prizadeti. Na ta način se bo nekaj prihranilo. Če se zahteva stroga kvalifikacija, naj se da denarna podlaga. Od stališča finančnega ministrstva je odvisen način kompromisne rešitve.

Upravni odbor bančne zveze

Belgrad, 11. apr. (Tel. »Slov.«) Upravni odbor bančne zveze se je danes konstituiral. Predsednik je Vlado Marković, glavni ravnatelj Izvozne banke, I. podpreds. Jevtimir Djukić, glavni ravnatelj Belgrajskega kreditnega zavoda, II. podpreds. Milorad Sičarević, ravnatelj Jadransko-podunavske banke v Belgradu, glavni tajnik ostane še nadalje Lujo Mohr.

Spremembe in imenovanja pri železnici

Belgrad, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Prometno ministrstvo je izdalo večji ukaz o premestitvah in upokojitvah uradništva. Med drugim so premeščeni: Novak Ivan iz komercijalnega oddelka v Belgradu v Maribor, Lenasi Herman iz Murske Sobote v Ljubljano, Rudolf Ogrin iz Pragerskega v Mursko Soboto, Tomaž Boncelj 3. I. v Ljubljani se odpušča iz državne službe.

Napredovali so: Jakob Bizjan, Hinko Martelanc, Jurij Hriberšek, Josip Puntar, Blaž Čiček, Josip Vičanski, Karel Babrovšek, Tomaž Kopač, Matija Kralj, Ivan Strun, Josip Gline, Ivan Rožman, Štefan Gorjanc, Fr. Pekolj.

Nov stanovanjski zakon bo izdan

V Belgradu se mude tako deputacije hišnih posestnikov, ko deputacije hišnih najemnikov. Minister dr. **Drinkovič** je sprejel najprej deputacijo hišnih posestnikov, ki je razložila svoje stališče. Minister je deputaciji nato izjavil, da bo pri končni odločitvi upošteval njih upravičene pripombe in zahteve.

Nato je sprejel min. Drinkovič deputacijo najemnikov. G. minister je njihov projekt prečital in dejal, da se bo nanj oziral in spravil v sklad z zahtevami hišnih posestnikov. Njegova namera je, da se ustvari takšno stanje, ki bi zadovoljilo tako hišne posestnike ko stanovanjske najemnike. V prvi vrsti pa je njemu pri srcu interes gospodarsko slabših državljanov.

Zagrebški listi pa poročajo, da se bodo v ministrstvu za socialno politiko bavili še par dni intenzivno s proučevanjem vprašanja stanovanjskega zakona in da bodo še zaslišani vsi strokovnjaki, ki so imeli posla s tem zakonom.

»Novosti« pišejo, da bo izdan nov zakon o omejitvi svobode izdajanja stanovanj in da se bodo z njim **zaščitili nižji državni uradniki, vdove, invalidi in ročni delavci.** Novi stanovanjski zakon bo imel tudi to novost, oziroma poskus, da se prepreči preveliko dviganje najemnin in da se odpravi spekulacija s pomanjkanjem stanovanj. Kako in na kakšen način naj se to izvede, o tem še ni padla odločitev. Zlasti se bodo z zakonom omejile cene za mala stanovanja, dočim bo za večja prepuščena hišnim posestnikom vsa svoboda. Zakon se bo oziral tudi na stare hiše, ki so bile zidane pred vojno in ki so se že izplačale in na nove hiše, ki se še niso amortizirale. O tem aktuelnem vprašanju bo padla odločitev najkasneje v 3 do 4 dneh.

Na vsak način pa bo dne 1. maja, pišejo »Novosti«, **izdan nov stanovanjski zakon, s** katerim se bo skušalo ustvariti kompromis med interesi hišnih posestnikov in najemnikov. Predvsem pa se bo skušalo preprečiti vsako špekulacijo s pomanjkanjem stanovanj ter s tem zvezanim navijanjem cen.

Nova anketa radi agrarne banke

Belgrad, 11. apr. (Tel. »Slov.«) Za jutri dopoldne je sklical pravosodni minister Srskić ponovno anketo glede vprašanja agrarne banke. Na konferenco so pozvani ministri Švrljuga, Mažuranić, Frangeš in zastopniki bank iz Ljubljane, Zagreba in Belgrada. Anketa se je sklicala zato, da bi se zaslišali zastopniki in interesenti bančnega stanu o agrarni banki. Kakor čujemo, bodo zastopniki bank izrekli mnenje, ki bi za agrarno banko ne bilo ugodno.

Poštne spremembe

Belgrad, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Poštne premestitve: Gašper Emilija iz Višnje gore na Vič, Suen Roza iz Loč pri Poljčanah v Maribor, Tavčar Albina iz Št. Jerneja v Novo mesto, Petovar Lovro iz Ivanjkovcev v Ljutomer.

Belgrajske vesti

Belgrad, 11. aprila.

Kmetijsko ministrstvo se bo v pondeljek preselilo v lastne uradne prostore.

Zunanji minister dr. Kumanudi in češkoslovaški poslanik dr. Šeba sta danes opoldne sestala. Izmenjala sta listine o sporazumu s ČSR glede izterjevanja dolgov naših in češkoslovaških državljanov in o odločitvi tožb, ki bi iz teh pravnih razmerij nastale.

Upravni odbor Narodne banke je imel danes sejo, na kateri je obravnaval revizijo kreditov pri posameznih podružnicah v Nišu, Bitolju in Skoplju.

Zdravstveno stanje vojvode Stepanoviča v Čačku je v trajni nevarnosti.

Pravilnik k zakonu o vinu je izdalo kmetijsko ministrstvo.

Za semenski krompir dobiva kmetijsko ministrstvo prošnje, da bi ga preskrbelo, ker je v hudi zimi pozebel.

Seja vrhovnega zakonodajnega sveta je sklicana za 15. aprila.

Novo spomenico najemnikov je prejelo ministrstvo za socialno politiko. V njej zahtevajo, naj se stanovanjska zaščita po zgledu drugih držav podaljša vsaj do leta 1935.

Oddelek za sekvester se je preselil iz pravosodnega ministrstva v finančno. V njegove dosedanje prostore pa se preseli oddelek za vere.

Deputacija iz Slovenije, ki zastopa prebivalstvo, ki je oškodovano po vojni, je danes obiskala ministrstvo za socialno politiko. Načeloval ji je dr. Čop.

K nemški krizi

Latentna kriza nemške vlade, ki traja že od januarja, ko je izstopil zastopnik centruma, je te dni dosegla svoj višek in pričakovali so mnogi, da pride do formalne demisije.

Tak preokret je zelo iznenadil, kajti pogajanja, ki so se vršila zadnje mesece, so potekala zelo ugodno in splošno je še pred par dnevi prevladoval optimizem, da se bo sestavila vlada t. zv. velike koalicije. Vse stranke so bile za tako vlado z ozirom na težak zunanjepolitični položaj Nemčije in so voditelji že podali obvezne izjave. In ko se je mislilo, da se ti sklepi tudi formalno izvršijo, so prišle nepričakovane težkoče. Kakor že lani, so tudi sedaj socialisti načeli vprašanje graditve križarke. V zvezi z razpravo o proračunu je prišlo na dnevni red tudi vprašanje odobritve drugega obroka za zgraditev te križarke. Dočim so se vse stranke, ki so prihajale v poštev za veliko koalicijo, izjavile pripravljene glasovati za te kredite, so vstali socialisti proti.

Načelnik centruma dr. Kaas je vsled tega v posebnem pismu opozoril kanclerja na to, da je tak nastop social-demokratov v velikem nasprotju z duhom lojalnosti, ki bi moral vladati med koalirani mi strankami. Če že nočejo glasovati poslanci za kredite, potem se morajo vsaj socialdemokratski ministri obvezati, da bodo glasovali za nje. Dr. Kaas dalje zahteva, da se morajo socialdemokratski poslanci vzdržati od glasovanja, sicer je vsako sodelovanje centruma nemogoče.

To pismo je imelo velik upliv, kajti neposredno nato so socialdemokratski ministri podali obvezne izjave, da bodo glasovali za potrebne kredite za križarko. Vlada pa je na mesto ostavke izdala posebno obvestilo, v katerem pravi, da je z ozirom na težak notranji in zunanji položaj potrebno sestaviti čvrsto vlado, ki bo imela izdelan obsežen delovен in za vse koalirane stranke obvezen program. Centrumu so ponudili tri ministrska mesta in imenujejo se kandidati Guérard za pravosodnega, dr. Stegerwald za prometnega in dr. Wirth za ministra za zasedeno ozemlje. Z vstopom centruma bi se vlada sicer razširila, ne bi pa bila vlada velike koalicije, ki so si jo vsi želeli in je vprašanje, kako dolgo se bo taka vlada držala, kjer ministri najmočnejše koalirane stranke ne uživajo podpore svojih klubov.

Ekskurzija ljubljanskih trg. akademikov

Belgrad, 11. apr. (Tel. »Slov.«) Ekskurzija ljubljanskih trgovskih akademikov se je danes opoldne vrnila v Belgrad. 23 trgovskih akademikov je pod vodstvom profesorja dr. Slodnjaka potovalo preko Splita, Dubrovnika, Drača, Krfa in Patrasa v Atene. Grški profesorji in dijaki so se jim pripeljali nasproti in jih prisrčno sprejeli. Akademikom so naše poslaništvo ter akademiki trgovske visoke šole priredili sprejemni večer. V Atenah so si ogledali Pirej, atensko pristanišče in kemično tovarno. Uredništvo lista »Akropolis« jim je priredilo poseben sprejem. List je prinesel več člankov o naših dijakih ter celo karikature posameznikov.

Antično Ateno so si ogledali naslednji dan. Na banketu visoke trgovske šole so bili prisotni vsi diplomatski uradniki in zastopniki grško-jugoslovanske lige. V spremstvu grških tovarišev so se odpeljali v letovišče Sifi.

Po slovesu, s katerim so se atenski listi obširno bavili, ker se je baš v tistem času podpisala grško-jugoslovanska pogodba, so se ekskurzionisti odpeljali v **Solun**. Na grški admiralski ladji »Averov« jim je grško-jugoslovanska liga priredila čajanko. Ogledali so si veliko katedralo sv. Dimitrija in cerkev sv. Jurija ter spomenike iz Justinijanove dobe. List »Progres« je napisal o obisku uvodni članek.

Iz Soluna so se s posebnim vozom, ki jim ga je dala na razpolago grška vlada, odpeljali preko Dedeagača v **Carigrad**, kjer so jih slovesno sprejeli osebje našega poslaništva in turški akademiki. Udeležili so se kongresa turške akademije na vseučilišču in si ogledali lepo razstavo za propagando in zaščito domače turške industrije. Dalje so si ogledali tovarne, turške spomenike, Hagijo Sofijo, Sulejmanovo mošejo, dvor bivšega sultana, kjer je sedaj muzej. Turški akademiki so jim priredili lep sprejem in večerjo ter so se vršili prijateljski pozdravni govori. Turško časopisje je obisk zelo lepo komentiralo. Ob odhodu so jim turški akademiki obljubili, da jih bodo obiskali po mednarodnem kongresu visokošolske federacije v Budimpešti tudi v Belgradu.

V Sofiji niso bili nič manj prisrčno sprejeti. Na posebno željo jugoslovanskega poslanika Nešiča so ostali en dan več v Sofiji kot so nameravali. Pri čajanki, ki jim jo je priredilo jugoslovansko poslaništvo, so se razgovarjali s sofijskimi krogi. Ravnatelj tamošnje samostojne univerze, zavoda, kjer se predava samo trgovska in finančna veda, Popčev je iskreno pozdravil akademike v drugi slovanski prestolici na Balkanu.

Dunajska vremenska napoved. Vreme se bo polagoma zboljšalo, posebno na vzhodu Avstrije, mnogo toplejše pa še ne bo.

Novosadska vremenska napoved. Delno vedro. Slabi vetrovi spremenljive smeri. Ponekod bo deževalo.

Komunistično delovanje hrvatskih akademikov

Praga, 11. apr. (Tel. »Slov.«) **Radi komunistične agitacije jugoslovanskega dijaštva v Pragi je moral jugoslovanski poslanik nastopiti proti dijaštvu. »Lidove Novini« poročajo, da je imelo dijaško društvo »Matija Gubec« s sovjetsko misijo in ruskimi študenti tako očitne zveze, da je postal ravnatelj jugoslovanskega kolegija,** prof. dr. Prohaska pozoren in n. pr. ugotovil, da so imeli dijaki v svoji knjižnici, ki je obsegala 400 knjig, večinoma komunistično literaturo. Profesor Prohaska je izročil knjige jugoslovanskemu poslaništvu, ki je poslalo v Belgrad seznam članov društva. Vlada je brzojavno odobrila postopanje profesorja Prohaske in odredila preiskavo. Študenti so s silo odstranili oglasno omarico, v kateri je bilo nabito svarilo pred protivladnimi manifestacijami. Policija je prepovedala protestno zborovanje.

Vlada močne roke na Poljskem

Varšava, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Novi poljski kabinet bo imenovan danes ali jutri. Ministrski predsednik bo postal najbrže dosedanji prosvetni minister **dr. Switalski, do katerega imajo vojaški krogi posebno zaupanje radi organizacije zadnjih sejmskih volitev.** Notranji, zunanji, pravosodni, prometni in trgovinski minister ostanejo isti, kakor doslej. Finančno ministrstvo bo prevzel voditelj poljedelske banke, general Garecki, delovno ministrstvo polkovnik dr. Kolontaj Srzednicki, poštno ministrstvo poslanec dr. Polakievič, ministrstvo za agrarno reformo poslanec polkovnik Przedpelski, poljedelstvo pa veleposestnik Rudowski. **Ta vlada je manj kompromisnega značaja, kakor prejšnja, v kateri je bila tendenca za poravnavo s sejmom močnejša.**

Varšava, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Neko zelo konservativno glasilo Pilsudskega v Vilni izjavlja v uvodnem članku, ki je vzbudil posebno pozornost, da je **zadnjo javno izjavo maršala smatrati za prvi čin drugega državnega udara.** Na to je odgovoril socialnodemokratski »Robotnik«: Spričo bližnje odločitve državnega predsednika je treba jasno izreči: Poglavje Pilsudski je tragedija Poljske. Državni udar bi bila katastrofa. Cenzura je zaplenila nadaljnji članek v tem listu. Zaplenjeni so bili v zadnjem času tudi drugi listi opozicije.

„Osservatore Romano" in članek „Slovenca" o lat. paktu

Rim, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) **Glasilo Sv. stolice »Osservatore Romano« prinaša v svoji 83. številki od 9. aprila 1929 na prvi strani članek pod naslovom »Jugoslovanski komentarji«, v katerem pravi, da je sklenitev Lateranskega pakta vzbudila v Jugoslaviji večinoma ugodne komentarje; med vsemi članki pa da je najbolj pomemben članek dnevnika »Slovenec«. Potem »Osservatore« v celoti dobesedno citira ves »Slovenčev« članek, v katerem »Slovenec« podčrtuje zgodovinski pomen Lateranskega pakta ne samo za katoliško cerkev v Italiji, ampak za ves katoliški svet.**

Ostantsko vprašanje

Dunaj, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Madjarsko-romunska konferenca radi optantskega vprašanja je imela včeraj in danes ves dan plenarna posvetovanja in upati je, da se bo položaj kmalu razčistil, posebno ker sta stopila v živahne osebne stike voditelja obeh delegacij, poslanik Langarascanu in minister baron Szereny. Govori se, da bo madjarska delegacija dobila sedaj iz Budimpešte nove instrukcije, kar pa se od članov delegacije zanika. Na sedanjih meritornih posvetovanjih meritornih posvetovanjih razpravljajo o vsoti odškodnine in o načinu plačila. Madjarska delegacija je obljubila, da bo v kratkem izdala konkretno poročilo.

„Miroljubni socialisti"

Kovno, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Notranje ministrstvo utemeljuje zadnja **preganjanja socialistov s tem**, da so v socialnodemokratski stranki obstojale bojne kolone, ki so imele tudi zveze z emigranti v Vilni, od koder so dobivale agitacijski materijal in orožje in se poskušale vriniti tudi v vojsko. Oblasti so že aretirale bojno kolono v Trakih ob poljsko-litavski meji, obstoječo iz 26 mož, ki je tvorila zvezo med emigranti in centralo v Kovnu. Skupno bo postavljenih pred vojno sodišče 51 oseb radi ogroženja varnosti Litve.

Angleški oficirji v Albaniji

Tirana, 10. aprila. Kot inštruktorji za albansko orožništvo pride v Albanijo devet angleških oficirjev. Trije majorji in en podpolkovnik so že prišli.

Kriza radi uradniških plač

Helsingfors, 11. aprila. (Tel. Slov.) Finska vlada je s svojim predlogom za zvišanje plač uradnikom ostala v manjšini proti agrarni stranki in bo najbrže odstopila.

15 ali 8 miljard

Pariz, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Matin«, so znašale prvotno skupne **zahteve zaveznikov 19 milijard. Znižali so jih že na 15 milijard.** Američani pa so izjavili nedvomno, da bi mogli pripustiti največ vsoto 8 milijard, ker samo ta vsota odgovarja plačilni možnosti Nemčije.

Zadovoljstvo z Dawesom

London, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) V političnih krogih, posebno pa v opoziciji, so zelo zadovoljni z imenovanjem Dawesa za ameriškega veleposlanika v Londonu, kar je znak za to, da si obe državi prizadevata, da angleško-ameriških odnošajev ne bosta obravnavali po sedanjem diplomatičnem načinu in da bosta, kar se tiče vprašanj brodovja, reševanje o tem odvzeli vojaškim strokovnjakom.

Pismo Sv. Očeta češkim šolam

Praga, 11. apr. (Tel. »Slov.«) Papež je na dan 4. marca, na praznik prenosa sv. Vaclava poslal češkoslovaškim šolam pismo o 1000letnici sv. Vaclava. Pismo je apostolski nuncij včeraj razposlal šolam.

Sestanek Ruždi - bej - Burov

Sofija, 11. apr. (Tel. »Slov.«) Turški zunanji minister Tevfik Ruždi bej je danes dopoldne na potu v Ženevo potoval skozi Sofijo, kjer je imel med postankom vlaka razgovor z bolgarskim zun. ministrom Burovom.

Žrtve tornada

Newyork, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) **Velik tornado je porušil mestece Swifton v Arcansasu. Izpod razvalin so potegnili 15 mrtvih, 50 oseb se pa pogreša. Stvarna škoda je ogromna.**

Eksplozija in požar

London, 11. aprila. (Tel. »Slov.«) V bližini Tokia je eksplodiral torpedo, **ki je ubil 7 kadetov, 30 pa težko ranil.**

Berlin, 11. aprila. (Tel. »Slov.). V kratkem času je že drugič nastal požar v trgovski hiši, in sicer v ogromni novi palači trgovine Rar v mestnem delu Neuköln. Ko so delavci varili železne dele, je plamen preskočil na izolacijo in posegel potem v bližnje sode katrana, barv in laka. Požarni brambi se je posrečilo požar pogasiti.

Demonstracije proti Bakerjevi v Zagrebu

Zagreb, 11. apr. (Tel. »Slov.«) Pri snočnjem nastopu Jozefine Bakerjeve v »Evropa Palace Kinu« je prišlo do **burnih prizorov**, ker je skupina dijakov protestirala proti Bakerjinemu nastopu. V kinu je nastala panika. Mnogi prisotni so zapustili dvorano, nakar je policija aretirala demonstrante.

Ti dogodki so v Zagrebu zelo ugodno delovali. Vsi resni krogi odobravajo nastop demonstrantov. Naglaša se, da je bilo nastopanje nekaterih ljudi, ki so dejansko napadli demonstrante, vse obsodbe vredno, in sicer tem bolj, ker se je aranžiral Bakerjin nastop v času, ko se hrvatsko ljudstvo nahaja v težkem materijalnem stanju in bedi.

Zagrebško časopisje nastopa proti demonstrantom. Izvzeta sta le »Slobodni glas« in »Narodna politika«. Ostro nastopata proti norenju dela zagrebškega meščanstva in sicer tujega dela zagrebškega meščanstva.

Večina meščanstva izraža nezadovoljstvo nad zagrebškim tiskom ter poudarja, da ni tisk nobenega drugega kraja posvetil toliko pozornosti tej črni plesalki, kot je to storil zagrebški, tako zvani informativni tisk.

Radi demonstracij proti Bakerjevi so bili obsojeni od policije ti-le akademiki: Slavko Sarič, phil., Stjepan Alfirevič, phil., Vekoslav Primožič, iur., Dragotin Cerovec, iur., Ivan Lendic, phil., Stjepan Urbanc, phil., na 200 Din globe, Sarič pa na 500 Din.

Med aretiranci je znani književnik Ivan Nekovljevič, ki je protestiral proti temu, ker so nekateri izmed publike navalili na akademika demonstranta Urbanca.

Gen. ravnatelj carin v Ljubljani

Včeraj je prispel z brzovlakom v Ljubljano generalni direktor carin g. Konrad Šmid. Nato se je v teku dneva posvetoval z zastopniki gospodarskih organizacij glede gradbe poslopja glavne carinarnice in stavbišča.

Boljševiške težave z nacionalizmom

Da bi bila njih propaganda med azijskimi in kolonialnimi narodi tem uspešnejša, so boljševiki z vnemo udarjali tudi na nacionalistične strune. Če ni šlo drugače, so včasih nastopali sploh samo kot nacionalisti in svoj komunističen program čisto skrili ali ga celo zatajili. Priznati treba, da je imela ta komunistična akcija tudi svoj uspeh, samo ne v tej smeri, kakor so pričakovali boljševiki. Nacionalizem je zmagal na Kitajskem, nacionalistične ideje so se širile po Indiji, holandski Indiji in po severni Afriki, komunizem pa ni nikjer mogel zagrabiti prav tal in na Kitajskem so vrgli ob tla komunistično revolucijo nacionalisti, ki jih je vzgojila Moskva.

Neuspeh komunističnega izigravanja nacionalizma pa je bil še večji. Ne samo azijatski narodi, živeči izven Rusije, so sprejeli nacionalistične ideje, temveč so se pričele širiti te tudi med Azijati, ki žive v Rusiji. Boljševiki so torej tu dosegli baš nasprotje tega, kar so hoteli in danes se morajo že z vso silo boriti proti temu, kar so povzročili sami.

Zlasti nevarno za boljševike je nacionalistično gibanje, ki se je razvilo v Turkestanu. Navada Stalina je, da se bori odprto in brezobzirno le proti levičarski opoziciji, ki jo je vzbudil Trocki, dočim je desničarsko opozicijo pardoniral. Zlasti pa niso bili nikdar imenovani voditelji desničarske opozicije in na sramotni oder so bili postavljeni le Trockijevi pristaši. Sedaj pa se je zgodila prva izjema in pred dnevi je bila objavljena prva lista voditeljev desničarske opozicije. Na čelu te liste so prvi komunistični dostojanstveniki Uzbekije in kot prvi Hidir Alijev, ki je bil znana osebnost na vseh sovjetskih kongresih in konferencah. V tej objavi imen desničarske opozicije je pač najjasnejši dokaz, kako je nacionalistično gibanje postalo že nevarno, da ga oficielni sovjetski krogi ne morejo več prikrivati.

V resnici pa imajo sovjeti tudi vzrok, da se javno bavijo z razmerami v Turkestanu. Uzbeški komunisti so do zadnjega časa potrpežljivo prenašali kontrolo odposlancev strankarskega osrednjega vodstva. Sedaj pa imajo nakrat tega varuštva dosti in se mu upirajo. Na konferenci komunistične stranke v Taškentu je imel Alijev referat, v katerem je nastopil proti temu, da so v upravi turkestanskih zveznih republik nedomačini. S tem da se krši ustava, ki jamči neodvisnost zveznih republik od osrednjih oblasti.

Pogumen Alijevov nastop ni poznavalcev razmer presenetil, ker je tako razpoloženje med komunisti Turkestana precej splošno. Če pa je ostal Alijev vseeno v manjšini, je vzrok le v tem, ker imajo v vodstvu turkestanske komunistične stranke nedomačini večino in ker se je le nekaterim domačim komunistom dovolil pristop na strankarsko konferenco. Večina turkestanskih komunistov zato opozicije nikakor ne graja, temveč z njo simpatizira. Nasprotja med domačimi in tujimi komunisti postajajo vedno večja. Prej je bila pripadnost k eni ali drugi skupini skoraj identična s pripadništvom h komunistični levici ali desnici. Sedaj pa se je to spremenilo. Turkestanski komunisti so v boju proti osrednjim oblastem navezani na podporo ljudskih množic. Ker so pa te proti radikalizmu, zato je naravno postal tudi njih kurz zmernejši. Velikih kmetov ne preganjajo več in tudi propaganda proti mulahom je popustila in pri vsaki priliki skušajo komunisti pokazati svojo »lojalnost« do domačih zahtev.

Z izigravanjem nacionalizma so dobili komunisti moč v Turkestanu. Pozneje pa so izdali svoje nacionalistične teorije in zato je danes igre z nacionalizmom konec. Da pa se ne bi narod čisto obrnil proti komunističnim voditeljem, skušajo sedaj doseči sodelovanje z narodom, ker jim poleg tega grozi, da jih bo Moskva zamenjala z bolj zanesljivimi pristaši.

Ali tudi Stalin skuša posebna stremljenja Turkestana izrabiti za sebe. Večina ruskih komunistov je namreč proti vsakemu separatizmu posameznih pokrajin. Tem komunistom pa govori Stalin! Glejte, kam bi privedla desničarska opozicija. Če se ne bomo proti njej borili, bo razpadla sovjetska unija v kosce. Če bi šlo tako naprej, potem ne bi dal Turkestan bombaža, Ukrajina nobenega premoga in železa, Kavkaz nobenega petroleja in Rusija bi bila brez vseh teh najvažnejših surovin. S tem argumentom je Stalin komuniste prepričal in ti govore sedaj: Raje Stalina, ko pa razpad sovjetske unije.

V resnici pa je baš Stalinova diktatura glavni vzrok, da se je separatizem v sovjetski uniji tako okrepil. Bila je sijajna misel, da veže vse republike sovjetov ena stranka, toda ta misel je postala brez vrednosti, ko je mesto stranke prišla diktatura male komunistične skupine.

Zato pa postajajo separatistična stremljenja povsodi vedno močnejša in zelo dvomljivo je, če bo imel Stalin s svojo Rusijo uspeh. Množice v Sovjetski Rusiji ne žalujejo za Trockim, ker ni bil ta blizu niti enemu narodu sovjetske Rusije. Drugo vprašanje pa je, kakšne posledice more imeti izključitev Alijeva? Verni mohamedanci smatrajo sicer vsakega komunista za tujca, toda zelo mogoče je, da bi povečano nasprotje z Moskvo napravilo tudi iz opozicionalnega komunista narodnega junaka!

Z zlorabo nacionalizma so hoteli boljševiki osvojiti svet, sedaj pa se nacionalizem obrača proti njim samim. Je pač tako, da je nacionalizem močnejši od vseh komunističnih teorij in njih mednarodnosti in to okušajo sovjeti že na lastni koži.

Samoumor

Zagreb, 11. aprila. (Tel. Slov.) Samoumor je poskusil v Zagrebu v Ilici 209 vojni invalid Franjo Mestić, star 33 let. Spil je večjo količino strupa. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so mu nudili prvo pomoč. Njegovo stanje je težko in je le malo upanja, da bo ostal pri življenju. Vzrok samoumora so težke materijelne razmere.

Železničarji!

Blago za železničarske kroje, pravi železničarski loden m Din 75·—, 90·— boljše kvalitete m Din 110·—. Kompletne uniforme Din 580·— 680·— in 750·—.

DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

Bolezni v Ljubljani

Iz poročila mestnega fizikata za leto 1928

Mestni fizikat v Ljubljani nam je dal na razpolago uradno poročilo o zdravstvenih razmerah v Ljubljani. V prvem delu poročila govori o umrljivosti Ljubljančanov. Ker smo pred kratkim na podlagi uradnih izkazov o tem prinesli že obširno poročilo, se omejujemo le na drugi del, ki govori o boleznih, katerim podlegajo prebivalci mesta Ljubljane.

Tuberkuloza

je zahtevala v prošlem letu 72 smrtnih žrtev iz prebivalstva Ljubljane; 32 je umrlo oseb moškega spola, to je 44.4% in 40 oseb oziroma 55.6% ženskega spola. Od vseh smrtnih primerov je bilo 12.6% zaradi tuberkuloze. Tujcev iz drugih občin je umrlo za jetiko 108 (moških 64, ženskih 44).

Največja umrljivost za tuberkulozo pada v mesec marec, drugi višek v mesec november. Najmanj jih je umrlo v mesecu juniju, namreč samo dva. Največ žrtev zahteva tuberkuloza pri nas v 30. do 40. letu in v 20. do 30. letu starostne dobe, torej v dobi, ko bi imele biti žrtve na višku svoje življenske moči V 91.7% vseh smrti je bila vzrok pljučna tuberkuloza, v 8.3% ostale oblike tuberkuloze.

Umrljivost za tuberkulozo pada, ne samo umrljivost domačinov, ampak tudi splošna umrljivost, to je skupno umrljivost domačinov in tujcev iz drugih občin, ki umro v področju mesta za tuberkulozo.

Dočim smrtni primeri za tuberkulozo padajo, pa je umrljivost zaradi novotvorb že od leta 1890. sem ista, oziroma kažen majhen sklon k rasti.

Umrljivost za boleznimi

srca in ožilja

kaže od leta 1896. nagel porast, doseza nerazumljiv višek ter temelji najbrže na statistični pomoti ali pa v času omenjenega viška tako pogosto rabljeni diagnozi »Srčna kap in srčna napaka«.

Umrljivost za pljučnico

kaže od leta 1890. tri viške, dočim se v intervalih drži približno na isti višini. Zanimivo je, da so intervali približno enaki in da moremo po visoki umrljivosti za pljučnico v početku letošnjega leta (hud mraz in hripa) istotako pričakovati nov višek v letu 1929. Epidemija hripe, huda zima in splošna oslabelost prebivalstva zaradi vojnega pomanjkanja je gotovo tudi vzrok višku v letu 1918; na podobne vzroke ali pa na periodično ojačanje virulence povzročitelja pljučnice moramo misliti tudi v letih 1893 in 1902.

Vzlic temu, da številke za jetiko umrlih Ljubljančanov v zadnjih letih že kažejo padajočo tendenco, je vendar pričakovati izdatnejšega znižanja teh številk šele tedaj, ko bo ublažena splošna stanovanjska kriza, ko izginejo nehigienska, prenapolnjena zasilna stanovanja, ko preneha velika brezposelnost in se s padanjem splošne draginje izboljša tuda vobče prehrana. Za organizirani boj proti tuberkulozi pa je potrebna ustanovitev dispanzerja za bolne na pljučih. Mestni fizikat je to nujnost že ponovno poudarjal v svojih poročilih in zahteva uredba o zatiranju nalezljivih boleznih z dne 4. oktobra 1927 v čl. 46, da se v petih letih dispanzer ustanovi.

Javna bolnica v Ljubljani ima poseben oddelek za tuberkulozo in stremi za tem, da se poveča in reorganizira. Poseben ambulatorij za tuberkulozo imata Okrožni urad za zavarovanje delavcev in centralna ambulanca Železniške bolniške blagajne. Tudi vse ostale bolniške blagajne posvečajo veliko pozornost zatiranju tuberkuloze. Zavod za socialno higiensko zaščito dece in mater ter državna šolska poliklinika imata tuberkulozne otroke v stalni evidenci. S skrbstvom za ogroženo deco sodelujejo pri zatiranju tuberkuloze nadalje Podmladek in Društvo Rdečega križa, Društvo za varstvo mladine, Kolo jugoslovanskih sester in druga dobrodelna društva. V veliki meri sodeluje tudi mestni fizikat s svojo šolsko zdravniško posvetovalnico, zdravstveno propagando in z delom za izboljšanje higienskih razmer v stanovanjih tuberkuloznih in z njih desinfekcijo.

V Ljubljani se torej že mnogo let dela baš v pobijanju tuberkuloze; zgoraj navedene ustanove se po možnosti obilno poslužujejo obeh tuberkuloznih sanatorijev v Sloveniji, na Golniku in v Topolščici, pošiljajo bolnike na zdravljenje na Jadransko obalo ter prirejajo kolonije za deco, — vendar ves boj proti tuberkulozi še ni centraliziran in sistemiziran. To bo možno šele potom posebnega protituberkuloznega dispanzerja, ki je za Ljubljano, ki hoče postati zdravo letoviško mesto, nujno potreben in se že snuje. Za preventivno zdravljenje tuberkuloznih in ogroženih otrok bo treba poskrbeti v najkrajšem času stalno okrevališče v zdravilnem planinskem zraku bližnje Gorenjske, eventualno tudi ustanoviti Gozdno šolo v Ljubljani sami.

Rak.

Umrljivost na novotvorbah (največ rak) v Ljubljani je stalno visoka ter je dosegla v prošlem letu od vseh smrtnih primerov 8.9%. Pričakovati je celo, kar se že opaža v drugih kulturnih krajih, da se bo število smrti na raku dvignilo in potrebno bo začeti težki boj s to hudo morilko. Hvaležno in nujno potrebno nalogo organizirati ta boj si je navzelo posebno društvo za raziskovanje in pobijanje raka, znanstveno društvo, ki ima tudi nalogo, da prepreči razne neresne, narodnemu zdravju opasne, poizkuse zdravljenja raka in drugih podobnih boleznih po mazačih

V prošlem letu je umrlo samo na raku 51 domačinov, od tega 34 ali 66.7% žen in 17 ali 33.3% (baš polovica) moških.

Največ smrtnih primerov zaradi raka nastopa v dobi 50. do 60. let vendar je že bilo v dobi pod 50 letom precej primerov. Največkrat je bil smrtni vzrok rak v želodcu oziroma v požiralniku, takoj nato rak pri ženskah in kot tretji rak na črevesju in trebušni mreni.

Nalezljive bolezni

V tem delu poročilo navaja od vseh nalezljivih bolezni v letu 1928 le 14 smrtnih slučajev. Nato se poročilo peča z malarijo, ki je pred 80 do 100 leti pri nas zelo razsajala, a se je pozneje ustavila. Zadnja leta postaja zopet bolj pogosta. Prenašajo jo komarji. Treba je osušiti stoječe vode.

Končno poročilo navaja delo mestnega fizikata za zdravje mladine, poudarja važnost dobre prehrane prebivalstva, se peča s stanovanjskimi razmerami, mestno kanalizacijo, raznimi kopališči, mestnim vodovodom in zdravstveno propagando.

Poročilo je točna slika zdravstvenih razmer v Ljubljani.

Nemškim avtomobilistom

Največji automobilski klub na evropskem kontinentu, ADAC iz Monakovega, priredi svojo letošnjo turno vožnjo po Jugoslaviji.

V nedeljo, dne 14. t. m. prekoračijo nemški automobilisti v prvih dopoldanskih urah našo mejo nad Mariborom, od koder jih pelje pot čez Zagreb na Sarajevo od tu čez Mostar na Dubrovnik, Split in Crikvenico. Našo državo zapuste dne 28. aprila, prekoračivši mejo na Sušaku.

Že pred dvemi leti, ko so nemški automobilisti le mimogrede prevozili del naše ožje domovine, je lepota naših pokrajin in v ne mali meri tudi slovensko gostoljubje tako navezalo tuje goste, da so pričeli vsako leto v vedno večjem številu posečati Bled in druga naša letovišča.

Spominjajoč se navdušenja in prisrčnosti sprejema ob lanskem obisku naših avtomobilistov v Monakovem, ne samo s strani ADAC-A, temveč tudi predstavnikov nemških oblasti ter prebivalstva, si je Automobilski klub kraljevine SHS štel kot samoumevno dolžnost, da podvzame vse, da bi nemški gosti ponesli od nas najlepše in najprijetnejše utise.

Na svečanem banketu 14. t. m. v Zagrebu bodo ob navzočnosti dveh ministrov kot zastopnikov vlade izročena voditeljem ADAC-a odlikovanja, s katerimi jih je blagovolil počastiti Nj. Vel. kralj Aleksander I.

Aprilska številka belgrajskega »Automobilskega Vestnika« prinaša pozdrav jugoslovanskega Automobilskega kluba:

»Nemci, dobrodošli! Ko Vas tako pozdravljamo nam zvene še vedno Vaše odkritosrčne besede iz junija prošlega leta, ko ste nas sprejeli v svoji domovini z »Živela Jugoslavija«! Pozdravili ste nas doma, v svoji domovini, na svoji zemlji, ko smo Vam bili gosti iz daljne in male Jugoslavije, zemlje, o kateri Vam je mogoče še malo znano in naroda, ki ga še ne poznate.

Sedaj nam vračate ta poset, v naši domovini, na potu skozi slikovito Slovenijo, milo Hrvatsko, kršno Bosno, romantično-divjo Hercegovino in divno Dalmacijo. Na svojem potu ne bodete videli vseh pokrajin naše domovine, toda povsod bodo vsa srca z isto toplino čutila za Vas!

Razgledajte si našo domovino, spoznajte naše ljudstvo, čutite se prijetno in svobodno, ravnotako kot doma v Vaši domovini in kadar se vrnete, pozdravite veliko, lepo, delavno in kulturno Nemčijo in vse Nemce ter jih zagotovite, da nam bodo vedno dobrodošli, in naj prihajajo k nam vedno in v čim večjem številu. Povejte jim, da bomo podvzeli vse da bi se na našem Jadranu ravno tako dobro počutili kot v kateremkoli letovišču svoje velike nemške domovine!«

Za vožnjo preko naše države je določen tale spored: 1. dan München-Bad Ischl (petek 12. aprila — km 190); 2. dan Bad Ischl-Graz (sobota, 13. apr. — km 222); 3. dan Graz-Rogatec-Zagreb (nedelja, 14. aprila — km 170), z enodnevnim odmorom; 5. dan Zagreb-Banjaluka — odn. Jajce (torek, 16. apr. — km 217), 6. dan Banjaluka-Jajce-Sarajevo (sreda, 17. aprila — km 220) z enodnevnim odmorom, 8. dan Sarajevo-Dubrovnik (petek, 19. aprila — km 270) s tridnevnim odmorom in izletom preko Lovčena na Cetinje in nazaj (km 300); 12. dan Dubrovnik-Split (torek, 23. aprila — km 232) z enodnevnim odmorom; 14. dan Split-Crikvenica (četrtek, 25. apr. — km 350) z dvodnevnim odmorom in izletom na Plitvička jezera in nazaj (km 280); 17. dan Crikvenica-Abbazia (nedelja, 28. aprila — 53 km.)

Roke proč od Vintgarja!

Slovenija je čudna zemlja, ki pripušča razne definicije. Izmed vseh najžalostnejša je ta, da je naša dežela oni nesrečni kos svetá, kjer se od nekdaj počenja s prirodnimi lepotami in posebnostmi, po domače rečeno: **kakor svinja z mehom**. Dala bi se spisati cela knjiga, kako se je nad našim svetom grešilo pred svetovno vojno, pod tujimi gospodarji, ki smo jim bili od konca do kraja neke vrste kolonija za vse mogoče izkoriščavanje, za tuje interese. To bi še umeli, a neverjetno je, da sedaj po 10 letih v tem pogledu tudi v današnji Jugoslaviji, ko smo postali vendar enkrat zopet gospodarji na svojem svetu, ni nič boljše. V letu Gospodovem 1929 pri nas še ni nobene moči, ki bi čuvala nad našimi prirodnimi znamenitostmi. Vsak počne, kar hoče, svobodno razpolaga in odloča o usodi naših najlepših krajinskih svetinj edinole kak odbor občine ali zgolj mnenje obrtne ali druge oblasti in ne tudi glas in blaginja celotnega, pri tem nič koliko interesiranega naroda. Dali smo si pokvariti že najlepše kraje. Kriče imena: Kamnik, Mojstrana, Kranjska gora, Fužine pri Ljubljani, Zarta, Cerkniško jezero i. dr. in še nam ni dosti, dokler menda vse do konca ne bomo uničili na — občni blagor naše dežele.

Tudi naš Vintgar je danes že **drugič** na vrsti, da se ga načenja na zlo in občo kvar. Notabene ravno v Peklu, prav v najlepši, doslej nedotaknjeni sredi teh divjeromantičnih tesní naj se napravi baraka ali kavarna za okrepčavanje izletnikov — s tem pa objekt za ozlovoljevanje in ogorčevanje vseh tisočev in tisočev domačih in tujih turistov. Protestiramo! Kje je zakon za zaščito narave? Napravite vendar enkrat konec takim devastacijam in vandalizmu! — Vintgar naj ostane Vintgar in ne profanirana promenada ob stojnicah in pivnicah! Kdor je tako žejen, da ne prenese pol ure hoda od Zumrove restavracije do stojnice nad Blejskim Šumom, ta naj ostane raje doma ali naj se odžeja v Radovini, ki mu je vsa, kakor je bistra in sveža, na razpolago.

Slovenski turisti nápolje za obrambo Vintgarja!

Rud. Badjura.

Čisto Albus ročno milo varuje nežno kožo.

Albus ročno milo uspešno očisti kožo. Mehka pena prodira v najfinejše celice ter odstrani nesnago, ne da bi dražila kožo ali škodovala. Albus milo za roke je mehko iz čistih masti izdelano toaletno milo in ne vsebuje nikakih jedkih dodatkov.

Albus ročno milo se odlikuje po svoji vedno enaki vrlini in izdatnosti.

Albus ročno milo

Izdeluje: Albus tovarna mila d. d. Novisad.

Albus ročno milo se dobiva v vseh v stroko spadajočih trgovinah.

Tudi najmanjših bolečin v želodcu

ne pustite vnemar! Zakaj majhno današnje nerazpoloženje že jutri lahko postane težka bolezen. Zato vzemite malo žličko **Magn** praška v pol čaše vode, ko začutite tudi najmanjše nerazpoloženje v želodcu. Prašek **Magn** odstranjuje odvišno kislino, ki povzroča toliko bolezni. Prašek **Magna** blazi nežna želodčna opna, odstranjuje kolcanje in napenjanje ter povzroči, da delujeta želodec in črevo popolnoma redno.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah, 1 zavojček s točnim navodilom Din 4·—

Lidija Sejfulina:

Prijatelja

Petja je bil podjeten dečko. Udeleževati se njegovih podjetij, je bila zabava. Če je zapel s tankim, presunljivim glasom:

Mi smo fantje kakor ježi,
nož za škornjem je zataknjen

je postalo človeku takoj veselo pri srcu. In dame na cesti so se prestrašile, čeprav ni bilo ne noža, ne škornja, temveč samo praske in hraste na golih mečih in nogah, ustrojenih od vetra in blata.

Tudi je našel Petja vedno primerno snov za razgovor. Če je šla mimo dama v belih čevljih, je postal njegov glas takoj mehak in napol pojoč je dejal:

»Pomagajte mi, madama, zavoljo moje matere. Že tri dni je bolna in mora razen zame skrbeti še za troje otrok!«

Če ni dala dama ničesar, je vsul nanjo ploho psovk, da je nagloma odstopicala. Pri tem se je plašno ozirala: ni li morda kdo slišal, kako jo je Petja ozmerjal. Če pa je bil mimoidoči tak, da se mu je že na licu poznalo, da je sovjetom prijazen, se mu je Petja na drug način približal. Z gotovostjo in s kolikor mogoče sirovim glasom je dejal:

»Dar, sodrug, za kruh.«

In če ga je kdo vprašal:

»Odkod si, zakaj beračiš?«

je takoj iz trte izvil ganljivo zgodbo, da je bil poslušavec ves prevzet. Sedaj je pa le malokdo po tem povprašal. Otroška zavetišča so prenapolnjena, kam bi torej s takim?

Petja je imel radostne, bistre oči. Vse na svetu je vedel. Pri cestnih obhodih je bil vedno prvi, takoj za rdečo zastavo. In vsem otrokom je pojasnjeval:

»Našega sodruga Vorovskega so počili. Lenina, kratkorečeno našega prvega sodruga, prvega proletarca, je dal napasti beli gardist Curzon od najetih morilcev. In pri tem se je še hvalil: ‚Vojno vam napovedujem!' Mi smo mu pa odgovorili: ‚Le, kar poskusi!'«

Petja je vedel vse, čeprav je znal komaj čitati in pisati. Bilo je veselje skupno z njim kupčevati, le da se je redko s kom družil; večinoma se je potikal sam okrog. Že dolgo je skušal Andrejka pridružiti se mu. Vedno zaman. Približno pred enim tednom se mu je pa le posrečilo. Sedaj je Andrejka Petjov prvi drug. Slučajno je tako prišlo. Petja je šel na »ušivi« trg, da bi se »poklicno udejstvoval«. Andrejka njemu za petami. Petja je majhne rasti. Pravi, da jih bo dvanajst, je pa kot devetleten. Tako majhen in suh je. Smuknil je v množico in mahoma izginil. Andrejka ga je iskal celo večnost. Utiral si je pot s komolcema in glavo. Gotovo je tako trikrat obhodil ves trg. Nenadoma začuje žensko vpitje. Andrejka se je hitro prerinil tja, da bi videl, kaj se je zgodilo. Stoji in gleda. Dama je potresala svojo belo obleko, kazala razparan žep in vreščala:

»Samo trenutek je bil .. Le za hip sem vtaknila denarnico v ta žep. Tu v tej roki sem držala nakupljeno blago in z desnico sem izvlekla svoj robec. Bil je samo hip, samo hip! Moj Bog, kaj neki je to? Le kako se je to zgodilo?«

Kmetje in ženske, ki so ravno trgovale ali šle mimo, so se ustavile in jo obkolile. Čuli so se glasovi:

»... V žep je vtaknila denarnico ... In žep štrli od obleke ... Že nehote sežeš vanj ... taka gos!«

»Kdo nosi tako svoj denar!«

»Če vtakneš denar v žep, pusti tudi roko v njem in ne prodajaj zijal!«

»Treba je iskati tatu!«

»Daj ga no!«

Andrejka se je prerinil čisto v ospredje. Čmerikav gospod s črnim klobukom je skremžil svoj rumenkasti obraz. Dejal je, kažoč na Andrejka:

»Največkrat so tatovi takile fantiči. Dobro bi bilo, preiskati mu žepe. Vse dečke na trgu bi bilo treba preiskati.«

»Halo! Primite vse fantiče! Preiščite jim žepe!«

»Ta je dobra! Najprej morate dobiti takega fanta, ki krade, nato pa stoji in veselo čaka, da ga ujamejo!«

»Take bedake najdeš samo še med odraslimi, današnja mladež pa je z vsemi mazili namazana!«

Andrejka je obračal glavo na desno, jo obračal na levo. Nekam tesno mu je bilo pri srcu, dasi ni bil tat. Nenadoma se je obrnil in smuknil pod komolec čmerikavega gospoda, Ta pa ga je zagrabil za srajco.

»Stoj! Kam se ti naenkrat tako mudi?«

Nespametni Andrejka se mu je hotel iztrgati. Branjevke so ga obkolile in mu prebrskale žepe. Toda našle niso ničesar. Vendar so ga pri tem temeljito oščipale in občutno premlatile.

»Jasno je, da je našel priliko oddati denarnico kakemu tovarišu!«

Vmešalo se je mlado dekle. S tožečim, visokim glasom je klicala:

»Kako si upate pretepati otroka! Miličnik, miličnik?«

Miličnikov se je pa Andrejka še veliko bolj bal nego udarcev. Nehal je vpiti in se z vsemi silami skušal iztrgati branjevkam.

Ženske so se prepirale z dekletom in pri tem izpustile Andrejko. Še predno so prispeli miličniki, se mu je posrečilo ubežati, čeprav mu je kri kar lila iz nosa. Skozi dve ulici je drvel. Potem se je ustavil, sedel pod neko mejo, da bi se oddahnil, in jok je bruhnil iz njega. S krvjo in solzami si je namazal ves obraz. Kot bi ga kdo poslikal, tak je bil.

Solze gor, solze dol, končno mora človek le gledati, kje bo iztaknil kos kruha. Šepaje je prikrevsal do kolodvora. Tu ga je dohitel Petja.

»O ti nagačena ovčja glava! Počakaj vendar! Slednjič sem te našel. Kam jo mahaš?«

»Na kolodvor.«

»Obriši si obraz, človek! To ti je »gsiht«, ti smrkavec! Fant od fare, to je treba priznati! Kdo je tega kriv? Le zakaj si bežal s trga? Če nimaš ničesar v žepu, se lahko pomešaš med ljudi. Stojiš mirno in pomagaš zmerjati. Počakaj tu, kupim kaj za pod zob.«

Ko sta sedela ob kolodvorskem vrtiču, je dejal Petja:

»Jaz sem tisti, ki je olajšal žep tisti gosi. Zame si prenesel udarce.«

Veselo, prešerno se je zasmejal.

»Zakaj si jo ubral? Jaz sem sunil denar, pa sem le čisto mirno stopal dalje. Le jej! No saj ni nič hudega! Pretepen dečko je več vreden kot dva, ki nista pretepena.«

Izza tega dne sta imela ta dva skupne kupčije.

(Konec prihodnjič.)

Kaj je novega

Koledar

Petek, 12. aprila. Julij, Angela, Zenon, Cenon, Viktor, Saba. — Jutri: Ida, Hermenegilda.

Naš knezoškof med svojim ljudstvom

Ljubljana, 11. aprila.

Danes se je ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič odpeljal na deželo, da v raznih župnijah podeli zakon sv. birme svojim mladim vernikom in izvrši kan. vizitacijo. Gospod knezoškof bo ostal na tem potovanju vse do binkošti, torej nad en mesec.

Še vedno čil in krepak se g. knezoškof ni vstrašil naporov in je z njemu lastnim požrtvovalnim navdušenjem radostno odšel na to potovanje, da zopet pride v neposredni stik s svojim vernim slovenskim ljudstvom, katerega duhovni voditelj in vzgojitelj je že toliko desetletij in s katerim je delil vse težke udarce in radostne doživljaje.

Železniška nesreča pri Belgradu

Belgrad, 11 aprila.

Na postaji Ralja, 37 km od Belgrada v Srbiji, sta pri premikanju 2 voza cementa vsled močnega sunka preskočila zavorno cokljo, šla preko izvozne kretnice in zavozila na odprto progo proti Belgradu. Zunaj postaje pa proga pada do 12‰. Zato sta se premikala z vedno večjo naglico. Toda že v bližini postaje sta voza trčila na brzovlak z dvema lokomotivama, ki je vozil od Belgrada proti Ralji. Od lokomotiv je prva znatno poškodovana in je skočila s tira s tenderjem vred, dočim je druga le malo poškodovana in je skočila s tira brez tenderja. Vozovi brzovlaka niso poškodovani. Utekla dva vozova cementa sta tudi skočila s tira in sta popolnoma uničena. Človeških žrtev ni bilo. Brzovlak se je vrnil nazaj v Topčider, odkoder je nadaljeval vožnjo preko Male Krsne. Za sedaj se vrši promet preko Male Krsne, toda v teku dneva bodo ovire zopet odstranjene.

Janez Selan poklican v Belgrad

Suhadole, 10. apr.

Širom Gorenjske je znan posestnik Janez Selan iz Suhadol. Javnost se je zlasti lani zanimala zanj in njegovo usodo. Preprost kmetski sin, samouk brez šol, silno nadarjen in res talent po naravi! — takega ga poznajo ljudje, zlasti pa bližnja okolica. Zanimale so ga posebno risbe, načrti, zemljevidi. Zadnji čas je imel na svojem domu v Suhodolah stalne obiske; celo iz Moravške in Tuhinjske doline so prihajali ljudje k njemu, eden z enim, drugi z drugim vzrokom in prošnjo. Vsem je rad pomagal: risal jim je skice, načrte, razne karte in spominske podobice in drugo. Lahko rečemo, da je bil ljubljenec in oboževani prijatelj vse obsežne okolice od Kranja do Kamnika in Ljubljane.

Janez Selan se je kot dober risar posebno izkazal zadnji čas, ko je za ljudsko šolo v Komendi napravil po specialni karti in potrebnih drugih pripomočkih, ki mu jih je preskrbelo šolsko vodstvo v Komendi ter okrajno gavarstvo v Kamniku, zelo natančno ter okusno izdelano karto vsega kamniškega političnega okraja v razmerju 1:37.500. Njegov izdelek visi sedaj kot učni pripomoček v prvem razredu ljudske šole v Komendi ter se tako učiteljstvo kakor domačini sploh ponosni na ta dokaz sposobnosti in pridnosti preprostega svojega sina. Selan je v močno povečani obliki narisal tudi faro Komendo samo ter na poziv okrajnega glavarja v Kamniku tudi več drugih lepih in skrbno izdelanih načrtov.

Janez Selan je bil na pobudo raznih činiteljev v Komendi in Kamniku, zlasti okrajnega glavarja v Kamniku, te dni poklican v vojno ministrstvo v Belgrad. Začasno je nastavljen kot začetni pomožni risar na vojno geografskem institutu z mesečno plačo 1500 Din.

Vlomi in ropi okrog Mokronoga

Roparji tudi streljajo.

Mokronog, 10. apr.

Čudno je postalo v naši dolini; poštenja ni več. Sedaj za praznike je bilo polno tatvin.

Na Vrhku so popolnoma spraznili zidanico, pobrali vrče in kozarce.

Pri Gomilarci v Krajnem vrhu so tatje odnesli meso od enega prešiča, kruh, žganje in vso obleko.

Na malem Cimiku so tatje obiskali na veliki petek tri gospodarje.

V Gabrijelih so pri trgovcu odnesli meso, moko in nekaj špecerije.

Na Pijavcah je pa tat obtičal v pasti. Kmetje so ga zvezali in gnali kakor vola v Mokronog.

Beli pondeljek zjutraj ob dveh so tatovi obiskali Bevčov mlin v Gorenji vasi pri Mokronogu. Gospodar je čul ropotanje pod streho, naredil luč in šel pod streho. Tam je videl tri moške, eden je imel poln kos suhega mesa, drugi pa lonec masti. Luč je takoj ugasnila. Gospodar je zbežal nazaj v sobo in vrata tiščal do dne. Roparji so dvakrat ustrelili v hišo skozi okno.

Ljudstvo je zelo zbegano. Daleč tatovi niso doma, ker le predomače vrše svoj posel.

BLAŽ JANCAR
soboslikarstvo in pleskar
LJUBLJANA, Breg 6

PRISTOU & BRICELJ
črkoslikarja, Ljubljana
Resljeva c. 4 - Sv. Petra c. 31
Telef. 2908 Ustan. 190

Minister dr. Korošec v Ljubljani

Ljubljana, 11. aprila.

Danes dopoldne se je v Ljubljano pripeljal prometni minister dr. Anton Korošec. Na postaji so g. ministra sprejeli veliki župan dr. Vodopivec, oblastni komisar dr. M. Natlačen, železniški ravnatelj inž. Kneževič.

Po sprejemu se je gospod minister najprvo odpeljal v Marijanišče, nato pa na občni zbor Zadružne zveze, na katerem je predsedoval. Po občnem zboru je predsedoval načelstveni seji »Zadružne zveze« ter tekom popoldneva imel važna posvetovanja radi ustanovitve Agrarne banke.

„Kje imate zločinca?“

Moste, 10. apr.

S temi besedami se je javil po noči o pol 11 v Mladinskem domu na Kodeljevem pri ravnatelju človek s psom.

»Kje imate zločinca? Jaz sem detektiv.«

»Kakšnega zločinca?«

»Kje imate skritega?« Pes me je pripeljal sem. Zločinec mora biti pri vas!«

»Ni mogoče!«

»Mora biti tukaj! Moj pes nikdar ne zgreši sledu! Kdo je bil nocoj pri blagajni?«

»Pri blagajni? Nihče! Nocoj ni bilo treba blagajne.«

Ravnatelj je začel sumiti.

»Kdo pa ste vi? Pokažite legitimacijo!«

»Kaj vam je treba legitimacije? Tu je pes!«

»Jaz nobenega ne poznam. Prosim legitimacijo.«

Tedaj je »detektiv« s psom začel iskati po žepih, a v sobo je stopil zavodov sluga O.

»Policijski« pes se je takoj obrnil k njemu ter se mu začel dobrikati, zakaj kuže je spoznalo starega znanca še iz časov, ko sta bila oba v eni hiši, tako sta se pes in sluga prijazno pozdravila kot stara prijatelja po daljši ločitvi.

To je pa položaj popolnoma pojasnilo in ravnatelj je bil že po telefonu zvezan s policijskim ravnateljstvom.

»Kakšnega detektiva pa ste nam poslali? Kaj hočete od nas?«

Na ravnateljstvu niso nič vedeli o tem in so veleli ravnatelju, naj se informira v bližnji stražnici.

Tudi tam niso vedeli o »detektivu« nič. Ravnatelj je pozval stražnika.

Zdaj je pa začelo prihajati »detektivu« vroče, pa je skušal izginiti. Toda vse je bilo zastonj! Taka dečka kakor sta g. ravnatelj in njegov sluga vendar nista mogla izpustiti tička. Ko je videl, da s silo ne gre, je začel prosit in dokazovati, da ni imel slabega namena, kar bo pa moral šele dokazati.

Stražnik je prišel, si vse zabeležil. Ker je »detektiva« poznal, ga je izpustil. Zločinca, ki ga je »detektiv« iskal, bodo ugotovili šele na sodišču, pa brez »policijskega« psa, ki se je takoj oklenil svojega starega znanca, sluge.

Sicer bi pa moral skoraj misliti, da spada »detektiv«, ki je iskal v Mladinskem domu denar, bolj v opazovalnico za slaboumne kakor pa pred strogega kazenskega sodnika.

Kdo je umoril Jakopiča?

Težavna preiskava.

Preiskava o tem zagonetnem zločinu je trenutno v mučnem zastoju. Mladega Skulja, ki je bil osumljen in prijet ter priveden v ljubljanske zapore, sicer obremenjujejo nekatere okolnosti, ki govore za njegovo krivdo, na drugi strani pa zopet obstoji verjetnost, da Skulj ni morilec in da bo dokazal svoj alibi. Vsekakor je pojasnjenje Jakopičevega umora odvisno od smeri, ki jo bo zavzela preiskava po zasliševanju osumljenega Skulja, Jakopičevih domačih in sovaščanov. Kot trgovec je imel pokojni brez dvoma mnogo znancev, s katerimi je živel v poslovnih zvezah. Kdo ve, če ni iskati razvozljanja zagonetke v tej smeri? In naposled zadeva s policijskim psom. Izkušnja uči, da so se v mnogih slučajih dobro dresirani policijski psi izvrstno obnesli v zasledovanju zločinca; toda le pod gotovimi pogoji. Prvi in najvažnejši pogoj je: sveža, nepokvarjena sled.

Nastane v stvari pa tudi psihološki moment, ki ga preiskava ne sme prezreti. Umor je senzacija, ki razburi duhove in vpliva na trezno mišljenje ter draži domišljijo. Ljudje, ki bi imeli dati važne, verodostojne izjave tekom zaslišanja, mnogokrat govore o stvareh, ki so plod njihove podzavestne domišljije in ki vobče niso v nikaki zvezi z zločinom. Zato zasliševanje prič ne more biti vedno merodajno za smer preiskave, ki mora biti osredotočena na dejanje samo in niti za hip ne sme izgubiti pozornosti na vse strani. Ljudske verzije mora trezna preiskava sprejemati z največjo hladnokrvnostjo in — rezerviranostjo. Slučaj trgovca Jakopiča spominja na Šleglov in Matijevičev umor. V vseh treh slučajih zanimiva sličnost: samo umor, ne r o p a r s k i umor.

Preiskava s policijskim psom pa kaže na Jarčev zločin, ki se je pripetil l. 1925 pri Medvodah. Tedaj je bila ljubljanska kriminalna policija še toliko pravočasno pozvana, da je izvedla izsleditev pravega morilca. Tudi v tem slučaju je sodeloval policijski pes in celo isti, kot v zasledovanju Jakopičevega morilca — V Jarčevem slučaju je bil uspeh zasledovanja s policijskim psom pozitiven, v Jakopičevem pa je še dvomljiv, zakaj zmedena in pokvarjena sled bi delala še tako dobro izvežbanemu psu preglavice.

Prebivalstvo velikolaške okolice napeto pričakuje rešitve te uganke. Orožništvo je vztrajno na delu. Pozvedujejo na vse strani, a do danes niso mogli nič bistvenega zvedeti, kar bi pospešilo razkrinkati morilca.

Po 8 mesecih nedolžna izpuščena

Kako se je dogodila pretresljiva nesreča v Mostah pri Komendi

Komenda, 11. aprila.

Javnost se gotovo še dobro spominja slučaja v Mostah, kjer se je lani dogodila pretresljiva nesreča. Tam so namreč našli v vodnjaku mlado ženo Jerico Škerjanec, ki je bila že mrtva. Oče in sin, ki sta bila aretirana, sta bila po več mesečni temeljiti preiskavi prejšnje dni izpuščena kot nedolžna iz preiskovalnega zapora. Ob tej priliki ju je obiskal vaš dopisnik, ki se je podrobno zanimal za nesrečo.

Srečal sem očeta Miho, ko je ravno hotel v hlev k živini. Sina, moža pokojne Jerice, ni bilo doma.

»Oče, prišel sem povprašat, kako je bilo takrat. Zdaj ste spet svobodni, pa je prav, da to tudi ljudje zvedo.«

»Prav je, da ste prišli. Sem že sam mislil o tem. Takrat so toliko pisali časopisi, potlej pa nikogar ni, ki bi se pobrigal, da se človeku vrne izgubljeno dobro ime in čast.«

»No, pa povejte, kako se je takrat zgodila ta nesreča?«

»Kako se je to naredilo vam ne vem povedati, ker tega nihče ne ve. Tisti dan smo šli že ob petih zjutraj vsi na polje ajdo sejat. S te njive sta pa moja hči in pokojna Jerica kmalu odšli na drugo njivo korenje plet. Ko smo ajdo dosejali, smo šli k onima dvema v korenje. Tam smo se dogovorili, kaj bomo še delali tisti dan in katera bo šla domov skuhat kosilo. Moja žena je tožila, da jo bole noge, ker je celo dopoldne že vodila konje ter da zato težko hodi. Zato je odšla domov Jerica.

Ko je odzvonilo poldne, sem jaz prišel domov. Obojna vežna vrata so bila odprta, v veži je na ognjišču stalo kosilo že povsem gotovo, le zabeljeno še ni bilo. Jerice v veži ni bilo. Mislil sem, da je pač nekam odšla po bližnjih opravkih ter da se bo vsak hip vrnila. Sedel sem ves truden v veži na stol ter čakal. Ko pa je le ni bilo od nikoder, sem stopil do ognjišča, kjer je bila v ponvici pripravljena zabela že vsa ožgana. To mi je dalo povod, da sem razmišljal še bolj, kam naj bi Jerica odšla. Stopil sem gledat po vseh sobah, v hlev, na podstrešje in na skedenj, kamor je večkrat hodila po jajca, klical sem — nikjer je ni bilo.

Medtem se je s polja vrnil tudi moj sin Miha, Jeričin mož. Vprašal sem ga koj, če je nemara on Jerico kam poslal? Odvrnil je, da nikamor, pač pa je še ona njemu naročila, naj se pobriga in pri kozolcu prekoplje brazde, da bomo popoldne lahko repo sejali. Poslal sem sina k sosedu, če je morda Jerica tam, toda vrnil se je brez uspeha. Nikakor si nisva znala razlagati, kako da je Jerice kar naenkrat zmanjkalo. Kvečjemu bi bila lahko nujno in nenadoma pozvana od sorodnikov domov, kjer je bila bolna njena mati. Tako sva si mislila, vendar se nama je ta razlaga čudna in kar neverjetna zdela.

Sin je odšel k onima dvema na polje povedat, da Jerice ni doma in naj pride katera izmed onih izgotovit kosilo. Jaz pa sem ostal sam doma ter je v tem času prišel Franc Svetel k nam in me prosil, naj mu posodim 100 kosov zidne opeke. Ko sva opeko nakladala, se je vrnil s polja še sin. Mož je opeko nato odpeljal.

Stopil sem proti hiši ter mimogrede slučajno pogledal v vodnjak, ki smo se ga ravno namenili popravljati, t. j. za par metrov poglobiti, ker je bil suh in ni dajal vode cela dva meseca. Ravno vsled tega je bil vodnjak povsem nezavarovan, odkrit. Pogledam tedaj v dno in opazim neko liso od vode (prejšnji dan je bil hud naliv) in še eno senco, ki je bila podobna nogi. Poklical sem sina, češ naj on pogleda, jaz imam namreč že slabe oči. Ko je sin pogledal nizdol čez rob, je mahoma viknil: »O Ježeš Marija, ata, Jerca je not in ena kokoš!« Jaz sem se od strahu zgrudil ob vodnjaku na tla, sin pa se je kot divji kar brž spustil v vodnjak. Slišal sem, ko je spodaj zarjul: »O Kristeš Marija, ata, mrtva je . . .!«

V tem se je s polja vrnila hči, ki je zavekala ob ugotovitvi žalostnega dejstva in ob pogledu v vodnjak . . . nato pa sem jo pozval, naj steče po sosede, da bomo Jerico ven vzeli. Seveda se je koj zbrala v veži in na dvorišču cela vas.«

»Kako si razlagate nesrečo?«

»To vam ne vem povedati. Slabo ji je večkrat prišlo. Pozneje smo zvedeli, da jo je slabost prijela večkrat tudi prej, ko je bila še dekle. Tu poleg vodnjaka je po navadi metala kokošim. Med kokošimi je bila ena, ki je ž njo prišla k hiši; ta žival je bila kar divja in jo je Jerica večkrat podila proč. Če jo je tudi tisti dan in če je ista kokoš, ki smo jo obenem z Jerico našli v vodnjaku, kaj v zvezi z nesrečo, vam ne vem reči. Bog ve!«

»Kako pa ste se razumeli z Jerico?«

»O, prav dobro smo se razumeli. Bila je dobra ženska. Vsi smo jo radi imeli, nikdar nobene besede ni prišlo navzkriž. Cenili smo jo prav vsi zelo močno ter jo varovali, kakor smo mogli, kakor smo mogli, ker je bila pridna. Ob času nesreče je bila že okrog 5 mesecev v blagoslovljenem stanju.«

»Takrat so rekli, da je bilo to močno sumljivo, ker njen mož, vaš sin, nič jokal ni?«

»So različni ljudje. Jaz sem bolj mehkega srca, sin pa ni. Prej bi mu srce počilo, pa ne bi prišla solza iz njegovih oči . . Sam mi je pravil, kako bi rad zajokal, pa ni mogel. Le srce, edino srce je vedelo, kaj trpi in kaj se je v niem godilo, ko je v dnu vodnjaka našel svojo mlado, komaj poročeno ženo, mrtvo siroto. E, hudo je, hudo!«

»Koliko časa ste bili v preiskovalnem zaporu?«

»Drugi dan, ko smo Jerico pokopali, so prišli orožniki. V Kamniku in v Ljubljani sva s sinom skupno pretrpela točno 8 dolgih mesecev v preiskavi. Cel čas sva zatrjevala svojo nedolžnost in nazadnje se je ta res izkazala. Kako prijetno je človeku, ko se vrne po tolikih mesecih težke samote domov na svoj dom. Tudi žena moja in hči sta morale pozneje z orožniki; 17 dni so ju držali v preiskovalnem zaporu. — Naj vam še to povem: mnogo, mnogo so nam pokradli ta čas. Pšenico iz kašče, mrve cel voz, trame in drugo z dvorišča. Pet parov čevljev sem imel prej, ko sem se vrnil, nisem imel kaj obuti . .!«

Ogledal sem si še dotični vodnjak pred hišo. Tik ob zidu je skopan, zgornji rob je prav nizek, niti do kolen ne seže. Prav lahko je zgubiti ravnotežje, vsakdo bi bil lahko ob najmanjši neprevidnosti nesrečen ob njem tokrat, ko ni bil pokrit.

Mož mi je še pripovedoval, kako si je spravil skup sedanjo domačijo. Ko jo je prevzel, je bilo več dolga na nji, kolikor je bila vredna. Bil je čevljar, 50 let bi moral delati prav pridno in še srečo bi moral imeti povrh vsega, če bi hotel vse poplačati. Prodal je edinega volička, manjkalo mu je še 80 goldinarjev, — nihče mu jih ni maral posoditi, da bi bil šel lahko v Ameriko. Končno se ga je usmilil boter. Čez leto in dan je prigaral v Ameriki toliko, da je plačal vse dolgove. Prihranil je še nekaj, se vrnil, nakupil sveta, še mu je zmanjkalo denarja. Ponovno je romal čez lužo in prigaral še za kupljeno zemljo »Prvič na dolgove, drugič za zemljo, tretjič zato, da bomo kaj denarja imeli!« — je dejal in je v tretje šel tja čez. In se je vrnil in vse dosegel.

»Bog, dobra žena, pridne roke ter neupogljiva volja — pa mora iti in gre vse po sreči!«, tako je zaključil mož, ko sem se poslavljal od njega. F. S.

Grozen samomor pod vlakom

Žrtev slabe družbe.

Slov. Konjice, 10. apr.

Včeraj, v torek, dne 9 t. m. je tukaj izvršil grozen samoumor mizarski pomočnik Ivan Lesjak, uslužben pri g. Založniku. Četrt ure od postaje Konjice v smeri proti Poljčanam se je ob 13.17 vrgel pod drveči vlak. Kolesa stroja in štirih vozov so šla čez njega ter ga dobesedno prerezala črez trebuh na dvoje. Bil je pri priči mrtev.

Nesrečnež je bil doma v Zabjeku, obč. Rogoznica pri Ptuju. Bil je star 29 let in približno 2 leti v Konjicah pri g. Založniku. V svoji stroki je bil spreten delavec. Za Velikonoč je šel domov k svojim staršem, odkoder se je vrnil v ponedeljek. Tu ni nihče slutil, da bo izvršil strašno dejanje, dasi se je že bil svoj čas izjavil, da si bo sam končal življenje! V smrt ga je gnal obup. Imel je nezakonskega otroka, za katerega je moral plačevati pri sodniji. Usodni dan je dobil nalog od sodišča da poravna svojo obveznost. Namesto na sodišče, je šel pod vlak. Imel je tudi slabost, da je mnogo pil; bil je dolžan na več straneh. Vse to in pa strah, da izgubi delo, ga je gnalo do strašnega dejanja. — Sicer je bil vesel in živahne narave.

Podrobnosti samoumora: Ko je pri Založnikovih rekel, da gre na sodišče, je šel za progo. Spotoma se je še z mnogimi razgovarjal. Potem se je ob gozdiču, nekako četrt ure od postaje Konjice, sprehajal gori in doli. Neki mož ga je srečal sedečega na železniškem mejniku. Ob 13.13 je privozil vlak iz Konjic. Lesjak je vstal in šel v smeri vlaka. Ko je bil vlak privozil že blizu, je kakor na mah vrgel od sebe klobuk, se zagnal na progo par metrov pred vlakom ter se vlegel na tračnico. V tem trenutku ga je že dosegel vlak, šel čez njega ter ga par metrov vlekel s seboj. Vlakovodja, ki je videl, da se je vrgel pod vlak, je vlak ustavil. Bilo je prepozno. — Strašno razmesarjeno truplo so izvlekli izpod vlaka in ga položili ob progi, kjer je ležalo do 5 popoldne. — Pri nesrečnežu niso našli drugega, nego eno prazno dopisnico, eno kuverto s praznim papirjem, sliko ene konjiške družbe in kartico, naslovljeno na neko dekle na Pragerskem z več podpisi. — Mrtvo truplo so spravili v mrtvašnico na pokopališče k Sv. Ani. — Razburjenje po trgu in okolici je seveda veliko. Gotovo pa je, da ima tudi to žrtev na vesti družba, ki nima več vere; ta človeka zapelje do brezdna, da bi ga pa spravila nazaj, zato pa nima več ne srca, ne moči! Nesrečnež je bil edini sin starišev; ima pa še 3 sestre.

Stari ne more, mladi noče - za hlapca

V čakalnici na Borzi dela.

Ljubljana, 11. aprila.

Ljubljansko Borzo dela vsak dan oblegajo brezposelni ljudje, ki iščejo zaslužka. Danes dopoldne je bilo v čakalnici za moške izredno živahno, dočim je bil ženski oddelek — prazen. Deževno vreme je brez dvoma pripomoglo, da je marsikak brezposlen zavil z ulice na borzo, kjer je čakal vse dopoldne, da se vreme razvedri in da morda slučajno kdo pride in mu ponudi priliko za zaslužek.

Večinoma so bili mladi, krepki ljudje, ki so prišli s podeželja v mesto za kruhom. Za vrati ob peči je stal možiček s posivelo brado, v oguljeni obleki in s praznim umazanim nahrbtnikom. Opiral se je na palico in zamišljeno zrl predse. Vso zimo je bil brez dela in je še sedaj. V javni ogrevalnici je bil stalen gost.

»Še vedno nič kruha?«, ga nagovorim.

»Še vedno nič. Težkega dela pri svojih šestih križih ne zmorem, lahkega pa ne dobim, je odvrnil.

»Od česa živite, kje prenočujete?«

»Živim od »lufta«, prenočujem pa po šupah,« je povedal.

»Če niste več za delo, obrnite se na domovinsko občino za pomoč!«, sem svetoval.

»Nu, dokler kaj iz dobrih rok pade v mojo malho, ne bom nadlegoval občine.«

Visok, močan človek je prišel in z rokami v hlačnih žepih obstal pri vhodu. S strokovnjaškim očesom je jel meriti čakajoče, kot bi nekoga iskal.

»Bi šel kdo izmed vas h konjem?« Brezposelni so se spogledali, med njimi je šel pritajen šepet.

»Zakaj ne, jaz bi šel,« se je oglasil človek srednjih let, čedno napravljen, v usnjatem površniku.

»Koliko bi zahtevali plače?«

»Šest sto dinarjev na mesec, hrano in stanovanje.«

»Preveč. Tudi »prenobel« ste zame. Več ne plačam, kot tri sto, hrano in stanovanje.«

»Se pa ne bova zmenila.«

»Midva že ne. Ampak tegale bi vzel, če bi bil

V restavraciji
:: LJUBLJANSKI DVOR ::
svira vsak večer
PRIMA CIGANSKA KAPELA!

Od strokovnjakov priporočene za varstvo proti vnetju grla, prehladu kakov tudi gripi.

Prave Panflavin pastile v gornjem originalnem omotu se dobe v vseh lekarnah.

zadovoljen.« Pokazal je na kakih 20 let starega fanta, ki je ves zardel, ko ga je oni nagovoril.

»Pojdi, fant! Boljše nekaj, kot nič,« mu je svetoval nekdo.

»Pa vi pojdite!«

»Mene gospod ni vprašal!«

»Imate veliko »fure«?« je zanimalo mladega hlapčevskega kandidata.

»Kakor pride; včasih več, včasih manj. Ampak z nama tudi ne bo nič, fant. Preboječ se mi vidiš. Tamle prihaja tisti, ki bo zame. Ho,la Francelj, hlapca rabim!«

»Sem prišel kaj boljšega iskat, gospod. Za hlapca ne grem več.«

»Zakaj ne? Ne bo ti sile.«

»Nisem potem nikoli prost. Res ne grem, gospod.«

»Pa čakaj na kaj boljšega!«

»Pa bom!«

In se nista pogodila. Na borzi dela gospod ni dobil hlapca.

Ob oknu je stala skupina zagorelih Dalmatincev, ki so otožno pogledovali okoli sebe. Iz Dalmacije vsak dan prihajajo brezposelni moški, ki iščejo kruha pri nas. Sami neprofesionisti, težaki, navadni delavci, kakršnih je tudi pri nas na pretek. Borzi dela pa vsak dan bolj primanjkuje naročil delodajalcev.

Vsa boljša mesta se oddajajo pod roko, ne preko borze, po navadnih delovnih močeh pa ni veliko povpraševanja.

Osebne vesti

★ **Iz železniške službe.** V 6. skupino položajne plače je napredoval uradnik I. kat. Haszlakievicz Valdemar, komerc. uradnik, prom. komerc. oddelek; v 1-a skupino položajne plače uradniki II. kat. Topolovec Davorin, glav. blagajnik, obči oddelek; Košmerl Ivan, admin. uradnik, obči oddelek; Friderik Perme, brzoj. kontrolor, prom. komerc. oddelek; v 1-b skupino: Košuta Martin, admin. uradnik, prom. komerc. oddelek; Rudela Karel, admin. uradnik, obči oddelek; Žnidaršič Josip, admin. uradnik, prom. komerc. oddelek; Šegula Rudolf, admin. uradnik, obči oddelek; v 2-a skupino: Rutar Ivan, račun. uradnik, obči oddelek; Zupančič Josip, admin. uradnik, obči oddelek; Sturz Rudolf, admin. uradnik, obči oddelek; Ješe Pavel, komerc. uradnik, Ljubljana gor. kol.; Smole Alojzij, račun. uradnik, obči oddelek; Janhuba Franc, kemerc. uradnik, Maribor gl. kol.; Majcen Franc, adm. uradnik, prom. komerc. oddelek; v 2-b skupino: Hanzliček Franc, komerc. uradnik, Maribor gl. kol.; Černič Andrej, šef postaje, Čakovec; Mejak Rudolf, šef postaje, Zagorje Weber Alojzij, admin. uradnik, strojni oddelek; Sturm Ivan, admin. uradnik, obči oddelek; Čelan Alojzij, admin. uradnik, gradb. oddelek; Erjavec Alojzij, admin. uradnik, prom. komerc. oddelek; v 1. skupino položajne plače uradnika III. kat. Čeh Adolf, strojnik, kuril. Maribor; Gajšek Anton, admin. uradnik, stroj. oddelek.

★ **Iz poštne službe.** S kraljevim ukazom od 1. aprila se je izvršila premestitev večjega števila poštnega osebja. Med drugim so premeščeni: Albin Lichtenfelder iz Subotice v Kulo; Gašperin Emilija iz Višnje gore na Vič; Šajn Roža na pošto v Maribor, Tavčar Albin iz Št. Jerneja v Novo mesto, Petovar Lovro iz Ivanjkovcev v Ljutomer.

★ **Imenovanja bivših poslancev.** S kraljevim ukazom so postavljeni naslednji bivši narodni poslanci: Milan Kostić za ravnatelja gimnazije v Knjaževcu, dr. Nikola Škerovič za ravnatelja gimnazije v Podgorici, Dušan Ivančevič za profesorja na 4. moški gimnaziji v Belgradu, dr. Ljudevit Pivko za profesorja na moškem učiteljišču v Mariboru, dr. Velimir Jug za profesorja učiteljišča v Vršcu, Milutin Popovič za profesorja ženskega učiteljišča v Velesu, Salih Baljič za profesorja na 2. gimnaziji v Sarajevu. — Za ljudskošol. učitelje so imenovani naslednji bivši poslanci: Jovan Protič v Klinovac, Dimitrije Zopovič v Veles, Marko Petrovič v Tetovo, Mih. Dragaševič v Plevlje, Benedikt Popovič v Kočane.

Doraščajoča mladina naj vživa zjutraj kozarec naravne »Franz-Josef«-grenčice, ki doseza vsled svojega učinkovanja kot čistilo želodca, črev in krvi zelo zadovoljive uspehe pri deklicah in dečkih. Na otroških klinikah se uporablja »Franz Josef«-voda že pri malih, češče zelo zaprtih bolnikih. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Primarij Dr. Mirko Černič

specijalist za kirurgijo v Mariboru Trg svobode 6.

Ordinira od 8. — 9. in 13. — 15. ure.

Ostale vesti

★ **Na potu v Prago** ogledamo tudi Dunaj. To željo nam je sporočilo veliko priglašencev. Br. župnik Hafner se je na potu v Prago ustavil na Dunaju in nam piše, da se bo ogled Dunaja dal izvesti. Na Dunaju bomo predvidno v torek 2. julija 1929 od 6 zjutraj do 13 popoldne. Prijave za udeležbo na Svetovaclavskih dneh orlovstva v Pragi pošiljajte na naslov: Jugoslovanska orlovska zveza, Ljudski dom, Ljubljana. — **Pripravljalni odbor.**

★ **Smrtna kosa.** Umrl je v Kropi g. Jernej Praprotnik, žebljar, v starosti 49 let. Pokojni je bolehal skoro dve leti na delavski bolezni. Bil je med ustanovitelji in člani skoro vseh naših društev in odsekov, tudi gasilnega društva. Član je bil tudi vseh gospodarskih zadrug. Povsod je osebno sodeloval do zadnjega časa. Njegov pogreb je pričal, kako je bil priljubljen pri vseh, zlasti pa pri društvih, katera so mu vsa izkazala zadnjo čast. Pomlajen pevski odsek »Prosvetnega društva v Kropi« mu je pred hišo in na grobu zapel pod vodstvom g. Drmota tri krasne žalostinke. Pokoj njegovi duši!

Umrla je v Komendi pri Kamniku Marija Fabijan, mnogoletna gospod. pri duh. svetniku g. I. Zabukovcu. Pogreb bo v soboto zjutraj ob 7 v Komendi. N. v m. p.!

★ **Dvorska čakalnica na Lescah** je že dograjena in jo bo treba samo še ometati ter urediti notranjost. Čakalnica je ločena od kolodvorskega poslopja ter bo iz nje mogoč neposreden dohod do vlakov. Čakalnico gradi, kakor znano, tvrdka Slavec iz Kranja.

★ **Razpis ustanov.** Podpisana uprava razpisuje za studijsko leto 1929-30 dve ustanovni mesti dr. Pavel Turnerjeve ustanove, vsako v višini 36.000 Din, namenjeni za enega jurista in enega filozofa slovenske narodnosti, ki sta položila državne (diplomske izpite) ter dobila doktorat na ljubljanski univerzi. Ustanove imajo namen, da se omogoči prej navedenim absolventom enoletno bivanje v inozemskih kulturnih in znanstvenih žariščih (Pariz, London, Oxford, Cambridge itd.) v svrho, da nadaljujejo strokovne študije in da si ob enem pridobe one splošne in družabne izobrazbe, ki je znak omikanega in kulturnega človeka. Prošnje s potrebnimi dokazili o izpitih, doktoratu ter o jezikovnem znanju je vložiti na rektoratu najkasneje do 1. maja 1929. Podrobnejše določbe ustanovne listine so razvidne iz razpisa na deskah rektorata ter filozofske in juridične fakultete. — Univerzitetna uprava v Ljubljani, dne 18. marca 1929.

★ V »Službenih Novinah« od 10. aprila t. l. je objavljena naredba o nadoknadi potnih stroškov za službena potovanja sodnikov in sodnih uslužbencev in sicer za taka potovanja, ki so jih izvršili sodni organi v interesu privatne stranke in na njeno zahtevo nadalje pravilnik za računsko-blagajniško poslovanje pri centralnih carinskih blagajnah in carinarnah in končno pravilnik o pregledu dela v centralnih in oblastnih narodnih glediščih.

★ **Razdelitev subvencijskih merjascev mariborske oblasti.** Tekom leta 1929 bo komisar oblastne samouprave mariborske oblasti porazdelil dobre mlade plemenske merjaščke oplemenjene bele domače pasme po znižani ceni. Prijave se sprejemajo do 1. maja pri sreskih poglavarjih in okrajnih zastopih, kjer se dobijo zavezna pisma in nadaljna navodila.

Javna borza dela v Ljubljani potrebuje nujno 10—15 sekačev-tesačev za smrekov les. — Delo je v Bosni. Plača 80 Din za m³. Sečnje 600 do 700 m³. Reflektanti naj se nemudoma prijavijo Javni borzi deli v Ljubljani, Čopova ulica (palača »Delavske zbornice«). Namestnik šefa Javne borze dela.

★ **Vreme** 11. t. m. ob 8 zjutraj: Ljubljana barometer 763.4, toplomer min 5.3, maks. 11 C. Mirno. Dežja 21.4 mm. — Maribor: barometer 762.2, toplomer min. 7, maks. 13 C. Burja. Dežja 3 mm. — Zagreb: barometer 762.8, toplomer min. 8, maks. 13 C. Mirno. Dež s sodro. — Belgrad: barometer 764.3, toplomer min. 6, maks. 18 C. Mirno. — Sarajevo: barometer 764.3, toplomer min. 4, maks. 16 C. Mirno. — Skoplje: barometer 767.1, toplomer min 3, maks. 15 C. Mirno. — Split: barometer 763.1, toplomer min. 11, maks. 14 C. Jugovina. — Povsod oblačno.

★ **Požar. Iz Suhorja.** V Bereči vasi štev. 30 je nastal v noči 9. t. m. ob pol 24 velik požar. Zgorelo je Leopoldu Nemaniču, krojašk. mojstru, dva svinjaka, kuhinja, šupa in drvarnica. Sreča, da je bilo mirno vreme, drugače bi bili dve bližu stoječi hiši tudi zgoreli. Škoda se ceni na 35.000 dinarjev. Kako je nastal požar, ni še znano. Najbrže je zapaliła hudobna roka.

★ **Smrt od udarca s polenom.** — Iz Osilnice: Poleno je zagnal v glavo 20. marca 16letni Tonče 14letni deklici s tako silo, da ji je prebil črepinjo in je deklica 2. aprila umrla. Udarec je dognala obdukcija. Ker se udarec na zunaj ni poznal, so mislili da so obolelosti deklice krive druge bolezni. Zdravniška preiskava je pa ugotovila, da bi bila deklici operacija rešila življenje, ko bi bila o pravem času pomoč. Klicanim zdravnikom so pa baje dogodek prikrivali; zato ni bilo mogoče napraviti diagnoze. Vsled tega je deklica umrla.

★ **Morilec Lerinc izročen sodišču.** V sredo opoldne je novosadska policija izročila sodišču morilca šoferja Matijevića, Imre Lerinca. Policija je baje ugotovila, da je Lerinc slaboumen in daje izvršil svoj zločin v duševni zmedenosti. S šleglovim umorom nima zveze.

★ **Nove Šmarnice »Mala cvetka Marijina«** (Sv. Terezija Deteta Jezusa). Spisal dr. Mir. Brumat, se dobe v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Cena 38 Din, za vezan izvod 45 Din. Šmarnično besedilo se čita kakor zanimiva povest, ki je polna vzgojnega in spodbudnega jedra ter je zelo primerno za današnje čase ob zablodah družinskega življenja. Knjiga je obširna 416 strani, pa se berilo lahko tudi primerno okrajša. Poslušalci bodo sledili tem premišljevanjem s tolikim zanimanjem in notranjo koristjo, kakor pred mnogimi leti lurškim šmarnicam.

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Nocoj bosta opravljali nočno službo:: Sušnikova lekarna na Marijinem trgu in Kuraltova lekarna na Gosposvetski cesti.

Zavetišče za brezposelne in potujoče delavce

Ljubljana, 10. aprila.

Bivšo ogrevalnico na Dunajski cesti nameravajo preurediti v stalno zavetišče za brezposelne in potujoče delavce. Trenutno gre za podaljšanje najetja barake, ki je last ministrstva za socialno politiko. Ko so se odtod izselili uradi delavske zbornice, stanovanjskega urada in borze dela, je vzelo vso barako v najem oblastno poveljstvo državne varnostne straže. Del barake je novembra meseca lani zasedla policijska stražnica, v ostalih dveh velikih sobah pa je bila preteklo zimo javna ogrevalnica. Ti dve sobi služita sedaj brezposelnim delavcem kot slučajno zavetje in sta odprti dan in noč. Ker obiskujejo te prostore ljudje različne vrste, med njimi tudi taki, ki ne dado veliko na red in snago, je umevno, da bi se dalo s stališča higiene marsikaj pripomniti. Baš te dni je mestni magistrat prejel s kompetentne strani pritožbo, da so obiskovalci bivše ogrevalnice zanesli v prostore mrčes.

Mestna občina se sedaj bavi z mislijo o ustanovitvi organiziranega, stalnega zavetišča, ki bi bilo opremljeno s posteljami, mizami, stoli, umivalniki itd. Zavetišče bi bilo nekak miniaturen vzorec »Prenočevališča«, kot ga je dala zgraditi mestna občina v Pragi. To zavetišče, čigar oskrbovanje je prevzelo društvo češkega Rdečega križa, ima prostora za 600 ljudi. Sem se zatekajo brezposelni delavci in ljudje brez strehe. Ko se izkažejo z listinami, gredo v kopel, se preoblečejo, a svoja oblačila oddado v desinfekcijo. V prenočevališču prejemajo zajtrk in večerjo. Enkratna oskrba stane 3 češke krone za osebo.

Tudi v nameravanem zavetišču v Ljubljani bodo prenočevalci prejemali večerjo in zajtrk. Kakšna bodo določila glede vzdrževanje reda in ostale ureditve zavetišča, o tem bodo šele izdelani osnutki. Vsekakor je v Ljubljani tako zavetišče za brezposelne in potujoče delavce potrebno, četudi bi zaenkrat bilo urejeno po vzorcu zavetišč sv. Marte ali Marijinega doma, ki sta namenjeni ženskam.

*

⊙ **Častni večer odlikovanke.** V soboto 13. aprila 1929 ob 20.30 bo v restavraciji »Zvezda« slavnostno izročen red sv. Save IV. razreda zaslužni primorski narodni delavki gospe Maši Gromovi, s katerim jo je odlikoval Ni. Vel. kralj Aleksander I. Odlikovanje ji bo pripela ga. dvorna dama Franja Tavčarjeva. Vsi znanci in prijatelji odlikovanke so vabljeni na njen častni večer. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

⊙ **Davčna uprava za mesto v Ljubljani** popravlja opozorilo z dne 4. aprila 1929 v toliko, da se morajo vsi v drugem četrtletju 1929 v plačilo dospeli davki plačati najkasneje do **15. maja 1929** in ne do dne 15. aprila 1929.

⊙ **Z lestve je padel.** Včeraj popoldne okoli treh se je pripetila v Šiški pri Kunčičevi vili sledeča nesreča: 18letni inštalaterski vajenec Stanko Demšar, zaposlen pri podjetju A. Arhar, je pri omenjeni vili opravljal neko inštalatersko delo, pri čemer je padel z lestve iz višini 1. nadstropja. K sreči je priletel na tla tako, da si je samo izpahnil nogo v členku. Prepeljan je bil z rešilnim avtom v bolnišnico.

⊙ **Dobro se je »podprl«.** Predvčerajšnjim zvečer je obiskal gostilno »Zgonc« na cesti v Rožno dolino žejen gost in popil devet četrtink vina. Ker se mu je menda zdelo, da bo učinek vendarle nekoliko premočan, je »ublažil« delovanje alkohola s štirimi brizganci in nato še z enakim številom pokalic. Po zaužiti pijači se mu je seveda močno »pehalo«, kar ni lepo in tudi prijetno ne. Zato je naročil še klobaso in pospravil z njo tri kose kruha. Zahotelo se mu je tudi svaljčic in velel, naj mu prineso deset »Zeta«. Prižgal je, izkoristil trenutno odsotnost natakarice in šel, ne da bi plačal. Stanko Pahor se piše ta »zastonjkrepčavček«.

⊙ **S kamnom, zavitim v robec, po glavi.** Med »narodno« orožje spada tudi kamen, zavit v robec. Se da prav krepko zamahniti in občutljivo pogoditi. O tem je predsinočnim ob eni po polnoči prepričal čevljarski pomočnik A. M. posestnika A. H. pred gostilno pri »Koscu« na cesti v Rakovo jelšo. Tepežu je prisostvovalo več gostov, ki so popivali v družbi obeh nasprotnikov. Kako je prišlo do prepira, ne ve prav za prav nobeden, ker so bili vsi precej »nadelani«. M. se je na policiji izgovarjal, da ga je začel prvi mlatiti H. in sicer brez povoda. H. pa zopet pravi, da ga je M. nepričakovano »sulil« po glavi in rami. H. je dobil precej težko poškodbo na desni strani glave, dočim M. ni nikjer poškodovan.

⊙ **Tat čevljev prijet.** Pred dnevi je prijavil policiji hlapec Albin Špas iz Bohoričeve ulice, da mu je neznan tat ukradel par čevljev, vrednih 300 Din. Policija je tatu izsledila v osebi 18letnega brezposelnega delavca A. T., ki je ukradene čevlje prodal na starini za 75 Din. T. je bil kljub svojim mladim letom že šestkrat kaznovan radi raznih deliktov.

⊙ **Kaj vse kradejo.** Upravitelj Sokolskega doma na Taboru Franc Vrečar je prijavil policiji, da je neznan zlikovec v noči od 9. na 10. t. m. ukradel pri stranskem vhodu v Sokolski dom tri in pol metra dolgo bakreno vodno cev, ki je bila vredna 500 Din. — Maksu, Ferjanu, izdelovalcu tehtnic v Zvonarski ulici pa je nekdo iz delavnice odnesel 45 Din vreden kliše za štampiljko.

⊙ **Iz policijske kronike.** Tekom včerajšnjega dne so bile v Ljubljani izvršene sledeče aretacije: 1 radi nevarne grožnje, 1 radi beračenja, 1 radi neodziva v vojaško službovanje. Prijavljena pa je bila 1 tatvina kolesa, žlebne cevi 1 klišeja, 1 neplačan zapitek, 1 telesna poškodba, 1 kaljenje nočnega miru, 1 nedostojno vedenje, 1 prodaja alkoholnih pijač vojaškim novincem, 1 sum vandalizma, 1 kršenje naredbe o zapiranju trgovskih lokalov, 1 prestopek avto-predpisov, 8 prestopkov cestnega policijskega reda.

⊙ **Pogrešana.** V sredo, 10. t. m. dopoldne je odšla zdoma gospa Malči Tavčar in se do danes ni vrnila. Imenovana je umobolna, oblečena v temnozelen plašč, nosi črne nogavice, visoke črne čevlje, ima dolge, v dve kiti spletene lase in je brez klobuka. Kdor bi kaj vedel o njej, se naproša, da sporoči osebno, ali brzojavno na naslov: Tavčar, Ljubljana, Grajska planota. Vse stroške povrne soprog pogrešane.

Maribor

☐ **Mariborskim perutninarjem.** Kot znano se je pred nedavnim osnovalo v Belgradu osrednje »Poljedelsko-perutninarsko društvo«. V svrho ustanovitve podružnice tega društva za Maribor in ožjo okolico se vabijo vsi, ki se pečajo s smotrno rejo perutnine, da prijavijo svoj pristop oziroma da so pripravljeni pristopiti kot člani. Prijave (tudi pismene) sprejema g. *Franjo Pirnat*, višji državni živinozdravnik pri velikem županu, ali pa g. Stanko Šunderl, računski nadrevident pri mestnem knjigovodstvu v Mariboru. Prijave naj se izvršijo čim preje, da se more sklicati informativen sestanek.

☐ **Osrednje društvo nižjih poštnih in brzojavnih uslužbencev** sporoča cenjenemu občinstvu, da se je morala dobrodelna tombola, ki je bila najavljena za 14. t. m., radi nepredvidenih tačasnih ovir preložiti na poznejši čas.

☐ **Lepi uspehi nadaljevalnega šolstva** so se pokazali zlasti pri zaključku kmetskega in gospodinjskega nadaljevalnega tečaja v Krčevini oz. Lajtešpergu. Slovesen zaključek se je vršil preteklo nedeljo v krčevinski osnovni šoli. Prisostvovali so poleg zastopnikov oblastne samouprave tudi občinski odborniki z obema županoma g. *A. Peklarjem* in *J. Požankom* na čelu. Zanimivo poročilo o uspehih kmetsko nadaljevalne šole je podal vodja tečaja, šolski upravitelj *Cvetko;* posneti je bilo iz omenjenega poročila živahno sliko o velikih koristih, ki so si jih pridobili fantje na petmesečnem tečaju. Istočasno se je zaključil v omenjeni šoli tudi gospodinjsko-nadaljevalni tečaj. Poročilo je podala voditeljica tečaja ga. *Anka Mešicek*, ki je z veliko požrtvovalnostjo in ljubeznijo vodila tečaj. Tečaja so se udeleževale predvsem deklice iz viničarskih družin. Slovesnega zaključka omenjenega tečaja se je udeležil tudi p. *Pavel Potočnik*, ki je mnogo pripomogel k temu, da se je mogel tečaj sploh otvoriti. Obenem s slovesnim zaključkom je bila združena tudi razstava, ki je obsegala predvsem kmetska narodna jedila, različne šivalne ter krojne izdelke itd. V okvirju slovesnega zaključka obeh tečajev so se vršile tudi nekatere deklamacije ter so spregovorili posamezni odlični gostje, ki so se udeležili skromne proslave. H koncu so se razdelili gojencem letni izkazi.

☐ **Meščanom.** V nedeljo, dne 14. t. m. zjutraj dospe v Maribor 500 nemških avtomobilistov na 130 avtomobilih (Allgemeiner Deutscher Automobilklub München), od koder nadaljujejo pot po naši kraljevini. Ta poset kakor tudi lanski izlet jugoslovanskih avtomobilistov v Nemčijo ima namen, da se oba naroda medsebojno spoznavata in utrdita prijateljske vezi. Da pokažemo tudi na zunaj, kako dobrodošli so nam mili gostje in da se oddolžimo za lanski sijajen sprejem jugoslovanskih avtomobilistov v Nemčiji, pozivam vse prebivalstvo, da okrasi svoje hiše na dan prihoda gostov z državnimi in narodnimi zastavami. — *Župan: Dr. Juvan*, l. r.

☐ **Z delovnega trga.** Tukajšnja borza dela išče *nujno* 2 žagarja, 1 lakirnika in 3 kleparje (inštalaterje) za Sušak.

☐ **Ljudsko gibanje.** V mesecu marcu je bilo v Mariboru 64 rojstev, 73 smrtnih slučajev in 15 porok. V stolni župniji: 40 rojstev, 15 smrtnih slučajev in 8 porok; v frančiškanski župniji 13 rojstev, 11 smrtnih slučajev in 2 poroki; v magdalenski župniji 41 rojstev, 46 smrtnih slučajev, 5 porok. — Evangeljska občina 1 smrten slučaj.

☐ **Regulacija prometa na Glavnem trgu.** Živahen promet na Glavnem trgu ob državnem mostu in preko državnega mostu je zakrivil že veliko število nezgod in karambolov. Ravno tukaj je težišče vseh kršitev in prestopkov cestno policijskega reda. Zelo nevarna točka je na eni strani prostor pred Gosposko ulico. Da se izredno nevarna ploskev razbremeni, ne bodo smeli vozniki odslej v smislu hvalevredne odredbe tuk. polic. komisarijata iz starega dela Glavnega trga sem voziti v smeri proti Tattenbachovi ulici ob Gosposki ulici, ampak se bodo priključili toku ob državnem mostu in bodo morali v smer proti Židovski ulici in od tam naprej proti Vetrinjski ozir. Tattenbachovi ulici. S tem odpade »rezna« sfera ob Gosposki in Vetrinjski ter Tattenbachovi ulici. Na drugi strani pa se bo tudi izločila »opasna cona« v bližini avtobusne čakalnice s tem, da se bo spremenila smer za pešce, ki bodo odslej hodili na *levo*. S tem odpade nevarnost, da bi na tej točki postali pasanti žrtev raznih vozil, ki brezslišno pridrče ravno v tem središču nezgod pasantom v hrbet.

☐ **Baron Twickl umrl.** Včeraj dopoldne je umrl na svoji grajski pristavi »Pod piramido« baron Pij Twickl, ki je bil v Mariboru znana osebnost. Pokojni je bil zaveden katoličan ter odličen podpornik krščanske dobrodelnosti. Za njegove zasluge je bil pred leti odlikovan od sv. očeta z redom »pro ecclesia et pontifice«. Vse svoje otroke je rajni baron vzgojil v strogo verskem duhu. Pogreb blagega pokojnika bo v soboto popoldne na pokopališče na Pobrežju.

☐ **Obdukcija trupla dveletnega fantka.** Na trupelcu umrlega dveletnega Rudolfa Knupleša iz Maribora, ki je bival pri svojem stricu pri Sv. Juriju ob Pesnici, so opazili sumljive poškodbe. Zato je na lice mesta prišla sodna komisija iz Maribora in ugotovila na trupelcu vbodljaje in druge poškodbe. V zvezi s tem je bila izvršena aretacija enega otročičkovih sorodnikov.

Celje

☞ **Kam v nedeljo?** Nikamor drugam kot v Narodni dom, kjer bodo igrali celjski dijaki znamenito komedijo »*Scapinove zvijače*« od znanega francoskega komeda Molierea. Zakaj bi se enkrat ne nasmejali?

☞ **Celjski občinski svet** ima danes, dne 12. aprila ob 18 redno javno sejo. Na dnevnem redu so poročila odsekov, nadomestna volitev v odseke na mesta odstopivših obč. svetnikov bivše SDS ter slučajnosti.

☞ **Celjska lovska družba razglaša,** da je radi minule hude zime primorana dati svojim lovskim čuvajem nalog ustreliti vsakega psa, ki bi se zalotil bodisi, da sam lovi, ali da se klati v lovišču brez gospodarja. Obenem je družba sklenila izplačati vsakomur, ki bi sodnijsko dokazano naznanil lovskega tatu oziroma divjega lovca, nagrado v znesku 250 Din.

☞ **Umrl je** prošlo nedeljo v Štorah pri Celju obče znani gostilničar in mesar Josip Franzl. Čeprav je bil mož nemškega mišljenja, se ga bodo vendar prijazno spominjali številni slovenski vojaki izza časov svetovne vojne. Njegova gostilna je bila prijetno zbirališče zlasti slovenskih prostovoljcev in tam se je porodila marsikatera ideja, ki je pripravljala pot našemu osvobojenju. Pokojnik je bil tast uglednega celjskega stavbenika Karla Jezernika. Bodi dobremu možu zemljica lahka.

☞ **Palico so mu vzeli.** Korajžno in mirne vesti je v torek opoldne korakal skozi lepo celjsko

Semena

vseh vrst — zajamčeno najboljše kakovosti — priporoča

ANTON FAŽARINC, CELJE

mesto možakar Valentin iz Dramelj in še mar mu ni bilo preteče oko postave. Kdo pa bi mu tudi kaj mogel, njemu poštenjaku od pete do glave, ki že dokaj let tlači z mirno vestjo mater grudo in mu je življenje že stisnilo v roke palico kot verno pomočnico oslabelim nogam. Še sanjalo se mu ni, da bi oko postave moglo vedeti, da mu tiste preklicane palice ni stisnilo v roke življenje, temveč da jo je Valentin pred leti enkrat našel na občinski cesti blizu svoje rojstne vasi in jo — ubožico brez gospodarja — pohčeril. No, tega res oko postave ni vedelo, a zato je več videlo. Palica je bila namreč nekam neobičajna, vseskozi železna in — javni varnosti nevarna. Poprašali so nekaj očko Valentina, tako navadne reči, kdo, kdaj, kam in seveda odkod in čemu mu bridka palica. In konec je bil tak, da je Valentin odšel sicer v zlato svobodo, palico pa so zaprli med ostalo številno podobno ropotijo na policiji.

Dopisi

Hrastnik

V ponedeljek je bil sestanek krojačev in šivilj v gostilni Rückl radi organizacije prikrojevalnega tečaja. — V torek je bila plenarna seja kuratorija posvetovalnice za matere. — Na Logu je umrla žena delavca Močivnik. Popojnica je bila možu skrbna tovarišica, otrokom pa dobra mamica, ki jih je lepo v krščanskem duhu vzgajala.

Moste pri Ljubljani

Obrtno-nadaljevalna šola. Veliki župan je z odobravanjem vzel na znanje sklep občinskega odbora o ustanovitvi obrtno-nadaljevalne šole. — Otvorila se bo jeseni.

Brežice ob Savi

Pevsko društvo v Brežicah priredi v soboto, dne 13. t. m. ob 20 v veliki dvorani tukajšnjega Narodnega doma svoj letni pevski koncert. Izvajana bodo dela dr. A. Schwaba, E. Adamiča in nekaterih drugih skladateljev. Ker bo pri nekaterih pesmih sodeloval tudi orkester tukajšnjega Godbenega kluba in je program jako pester, bodo sigurno vsi prijatelji petja prišli na svoj račun. — Večera se udeleži tudi skladatelj gosp. dr. Anton Schwab.

Slovenjgradec

Dne 7. aprila zvečer so fantje vasovali pri kmetu p. d. Ažnuh v Podgorju pri Slovenjgradcu in jemali slovo od fanta, ki je naslednji dan odrinil k vojakom. Mimo Ažnuha pridejo štirje fantje iz sosedne vasi. Med temi in vasujočimi fanti pride po kratkem prepiru do pretepa. H. Marsek iz Podgorja, znan kot hud pretepač, je Franca Lužnica udaril s kolom po glavi tako močno, da se je ta zgrudil brezzavesten na tla. Nato je priskočil še Josip Pogorevčnik in udaril še parkrat brezzavestnega Lužnica s kolom po glavi. Pretepača sta potem Lužnica zavlekla v kmetov hlev, kjer je čez par ur umrl. Zločinci so pod ključem. — Isti dan so se fantje iz vračali domov iz krčme Klančnik v Selah. Med potom pride do prepira in eden od prepiračev je posestnika Franca Popiča iz Raduš težko ranil z nožem v levo lice. Popiča so morali takoj oddati v bolnico v Slovenjgradcu. — Pretekli teden se je pri nas pojavila nova zima s snegom. Po dolini je kmalu skopnel, po hribih pa še sedaj beli vrhove. Jutranja temperatura je še vedno pod ničlo; 6. aprila smo imeli celo —5 stopinj. Vsled tega zastajajo vsa dela, posebno po vrtovih.

Trbovlje

Premijski akordni sistem. Te dni je izobešen v obratnih čakalnicah zaslužek posebnih številk ali delovnih mest v jami. Radovednost me je gnala pogledat. Ker pa mi današnja delovna mesta v jami niso znana, sem se obrnil nato do delavca, ki sta stala pri tabli, in ju vprašal, kako kaj zaslužek. »Vidite,« pravi eden, »to in drugo številko. Eno in isto delo, storitev ista, a eden zasluži čez 100 Din, drugi čez 50 Din.« »Kako to?« vprašam. »No,« pravi zopet drugi, »ako natovorijo tri izmene v jami dnevno po 45 vozičkov premoga, zasluži nekaj čez 50 Din, ako pa tri izmene natovorijo 55 vozičkov, presega zaslužek nad 100 Din, ker je za onih 10 vozičkov premija tako visoka, da doseže to plačo. Danes v jami ni »faulencerjev«, danes se delavec sam naganja, da doseže kolikor mogoče visoko premijo.« »Ja, kaj pa vzdrževanje izkopov in prog?« vprašam rudarja. »To je druga stvar,« mi je odvrnil in ni hotel več govoriti o tem.

Velike Lašče

Prememba posesti. Mesar in prekajevalec August Jaklič je kupil znano Tomšičevo gostilno. Hišo misli preurediti v moderno mesnico, klavnico, hladilnico in zajtrkovalnico. Za hišo je dal 134.300 Din. — Tukajšnji župan g. Ivan Hočevar je pa kupil od dedičev pokojne Marije Srpan posestvo za 250.000 Din. Gozdove in nekaj posestva misli razprodati.

Človek in paragraf

MED HLAPCI.

Pred sodnika stopi pet krepkih ljudi. Kot galjoti izgledajo, močni, zraščeni ko hrastje na gori. Ljudje dela so, ljudje trpljenja, garanja od zore do mraka. Vsi služijo istega gospodarja, vsi so zadovoljni, ne menjajo služb. Vsak po par konj ima v oskrbi, pa furajo ž njimi in žive iz dneva v dan med svojimi ljubljenci na cesti in v hlevu. Dostikrat jim je za konje več, ko zase. Pravi hlapec ljubi svojo živino, joka ob njej, če treba — nikdar je ne bo pustil lačne. Zase morda ne bi, za svojega konja pa brez pomisleka ukrade. Takšni so pravi hlapci.

Petorica, ki stoji pred sodnikom, napravlja vtis opisanih ljudi. Hlapec Janez je nekega jutra obdolžil hlapca Jerneja, da je vzel šop mrve njegovim konjem in ga vrgel svojim za jasli. Jernej je bil hud, da ni res in da ni, Janez pa je le svoje trdil in se v sveti jezi pridušal, da tega ne trpi in sploh: kako pride do tega, kršen duš, da mu jemlje seno, prekleti Štajarc! «Prekleti» Štajarc je kletvice v podvojeni meri vračal in vpil, da se Jerneja nič ne boji, še malo ne! Pokleknil je predenj v gnoj ter sklenil proseče roke: »No, udari me! Lepo te prosim, udari!« Janez se ni pustil dolgo prositi, pa je res Jerneja čofil z galjotsko roko okoli ušes, da je oni kar koj videl sedem zvezd in pol. Hlapec Jernej bo zato moral odsedeti 3 dni zapora.

KROŠNJAR MARKO.

To je tisti, veste, ki venomer «putuje za Pariz» in prodaja prav zadnjo svojo robo v ta namen. Leto in dan se ta trditev ponavlja, toda Marko še ni bil v Parizu in tudi zlepa ne bo; pač pa je Marko te dni priromal v veliko hišo ob Miklošičevi cesti in se tamkaj nastanil za 14 dni. Da se nekoliko odpočije, ne!

Prišel je Marko zadnjič k posestniku Tupaliču in mu je na vso moč jel ponujati svoje blago. Še nekaj kosov kotenine je imel, ki bi jo na vsak način rad spravil v denar. Tupaličev oče pa so rekli, da Marko kar lahko gre, ker imajo takšne robe dovolj in je zato ne morejo in ne marajo kupiti. Marko se je nato začel norčevati iz moža: »Saj denarja nič nimaš, kako boš pa kupil potlej!« Tedaj pa je v očetu hipoma zrastel stari kmečki ponos: »Kaj, kako, jaz ne?« In je stopil mož v izbo, izvlekel iz škrinje hranilno knjižico, pritekel ven in bukvice pomolil Marku pod nos: »Viš! Kaj pa je to?« V bukvicah so se nahajale res čedne številke, nad katerimi je Marko kar ostrmel; ko pa je videl v hranilni knjižici tudi dva lepa nova tisočaka, je kar zazijal in nemo obstal. Zdaj je Marko dobil korajžo in je očeta ponovno začel nagovarjati, naj kupi tisto kotenino, kar jo ima, da je ne bo vlačil dalje po svetu. Res sta končno «zglihala za 800 Din. Marko pa je vzel kar oba tisočaka mesto enega, vrgel je očetu 200 Din nazaj na mizo potem pa je stekel. Tupaličev oče so kajpak zavpili velik halo in priklicali sina iz hleva. Sami so stari in ne morejo teči, fant pa jo je ubrisal za falotom Markom, kar se je dalo. Marko je s tisočaki tekel po stezi, steza je peljala le k potoku — jao, kaj bo pa zdaj! Spredaj ledeno mrzla voda, 2 metra globoka, 3 široka, na obe strani visok sneg, zadaj sovražnik — Marku torej ni drugače kazalo, kot vdati se. In se je vdal. Dal je denar nazaj, oziroma ga mu je zasledujoči fant vzel, potlej pa je seveda moral k sodišču. Dobil je 14 dni zapora.

ČE ZAJEC ZAJCE LOVI...

Menda ima fant takšno smolo, da se piše — Zajec. Pa se potlej k smoli rada pridruži še druga smola in se je tako fant ves osmoljen vsedel na zatožno klop in je na njej kar obtičal. Zadeva je taka, da je tale Zajec tam v podgoriškem gozdu nastavljal zajcem. Hodil je potem dnevno zjutraj gledat v gmajno, kaj je z zajci, pa je res našel neko jutro ob pol šestih zjutraj v zanki enega zajca, ki je pravkar poginil. Pri isti priliki se je tudi Zajec sam v zanko ujel... Tisto jutro je namreč po gmajni oprezal na tatove divjačine lovski čuvaj Filip, ki je Zajca koj zapazil, ko je tekel z zajcem proti domu. Filip se je spustil za fantom ter ga je res ujel. Pograbil je Zajca za dolga ušesa, vzel mu je zajca, pa ga je gnal nazaj v gozd, da mu je tam moral fant pokazati še druge nastavljene zanke. Bilo jih je šest. Čuvaj Filip jih je pobral ter jih z Zajcem vred izročil orožnikom.

»No, presneti Zajec, zakaj si lovil zajce?«

»Brez dela sem bil, pa sem jih lovil. Jedel bi jih rad, kaj naj lačen hodim okrog.«

»No, če si res tak revež, pa naj bo. Kar pojdi, te bomo še poklicali, da boš pri nas en teden na brezplačni hrani.«

»Ampak, gospod sodnik, bil je to prvi zajec, ki sem ga ujev. In še ta je bil crknjen!«

»Za zajca boš sedel en dan, za vsako zanko pa takisto po en dan. Si že opravil. Zbogom!«

Sport

Službene objave LNP. (Iz seje posl. odbora 10. aprila 1929.) Prvenstvene tekme, določene za nedeljo 14. t. m., se odigrajo v naslednjem redu: Igrišče SK Ilirije ob 14.30 Slovan rez.: Jadran rez., ob 16.15 Slovan: Jadran. — Igrišče ASK Primorja ob 14.30 Hermes rez.: Primorje rez., ob 16.15 Hermes: Primorje. Obe juniorski tekmi se odgodita vsled svoječasne prošnje Slovana in Hermesa na kasnejši termin. — Služba na igrišču Ilirije: rediteljstvo g. Bucik in po 3 reditelji vsakega kluba; blagajna g. Dečman in SK Slovan. Služba na igrišču Primorja: rediteljstvo g. Cimperman in po 3 reditelji vsakega kluba, blagajna g. Sterle in ASK Primorje. Biljeterje postavi na obeh igriščih LNP. Nastop službe točno ob 14, reditelji z rediteljskimi znaki svojega kluba se morajo javiti službujočemu odborniku pri blagajniškem vhodu. Rediteljska služba se vrši v smislu t. 1. službenih objav z dne 30. marca. — Za stranske sodnike določa p. o.: Primorje: Hermes gg. Breskvar Franc in Matko Josip, Jadran: Slovan gg. Milač Lecp. in Skalar Josip. Stranske sodnike za rezervni tekmi postavita kluba. — K prv. tekmi Celje: Amater 14. t. m. v Celju delegira p. o. kot službujočega odbornika g. Stoklasa. Vsled dopisa poverjenika v Celju zabranjuje LNP 14. t. m. povodom prv. tekme Celje: Amater vsako drugo popoldansko tekmo v Celju; na event. predtekmo se ta prepoved ne nanaša. — Verificirajo se prv. tekme Primorje: Slovan 3:1, rezerve 3:0; Ilirija rezerva: Jadran rezerva po § 14. pravil. prvenstvenih tekem s 3:0, ker je Jadran nastopil z neverificiranim igralcem Šausom: Maribor: Svoboda 7:4, Rapid: Železničar 2:0, Maribor: Železničar 5:1, Rapid: Svoboda 12:1, Celje: Amater 7:2. — Kaz. odboru se preda igr. Špraje Ferdo (Amater) zaradi incidenta pri tekmi 7. t. m. — SK Amater prejme v zadevi incidentov pri tej tekmi poseben dopis. — Odobri se prijat. tekma Železničar: VSK due 14. t. m. v Varaždinu ter naknadno prijat. tekma Primorje: KaC 7. t. m. v Celovcu. — Verificirajo se naslednji igralci: s pravico nastopanja dne 19. aprila za SK Železničar: Delinšek Mirko, Travnik Valter; za SSK Maribor: Koreučan Andrej; za SK Ilirija: Rebernik Drago, Rožič Miroslav; s pravico nastopanja dne 12. okt. 1929 za SK Slovan: Bögel Franjo. — Vsled dopisa Spl. NP se prizna igr. Martiču Zvonimiru (ASK Primorje) z 12. t. m. pravica nastopanja tudi v prvenstvenih tekmah. — Vsled dopisa SK Natakar od 3. t. m. se popravlja verifikacija igr. Belak Franca za SK Ilirija z dne 23. marca tako, da se mu prizna pravica nastopanja z 29. sept. 1929. V ostalem se dopis SK Natakarja zavrne, ker je bil navedeni igralec gl. objave z dne 16. nov. 1928 po klubu odjavljen in ker je 31. marca potekel prizivni rok proti objavljeni verifikaciji. — P. o. poziva SK Ilirijo in SK Jadran, da izdata do 17. t. m. odpustnico za igr. Košenina Ivan in Gartner Lado, ki sta se prijavila za drug klub. — Odkloni se verifikacija igr. Makovec Leona za SK Javornik, ker prijavnici ni priložena odpustnica in podsavezna izkaznica prejšnjega igralčevega kluba SK Slavije. — SSK Maribor odjavlja igr. Pfeiffer Ivana. — Službujoči odborniki LNP naj kontrolirajo odslej na prostoru ASK Primorja pred vsako prireditvijo stanje garderobe in poročajo tudi o teni posl. odboru. — Tajnik H

Izločilni tenis turnir v Mariboru. V nedeljo, 14. aprila, se bo vršil na prostorih SK Maribora izločilni tenis turnir najboljših klubov prvega okrožja (Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, Čakovec in Zlatar) cone A. jugoslov. tenis saveza, ki pridejo v poštev za reprezentance. Odredbo in izvedbo tega tekmovanja je poveril ITS članu odbora g. Radovanu Šepcu v Mariboru. Najboljša dvojica nedeljskega tekmovanja bo morala nastopiti 20. aprila ob 9 v Zagrebu proti zmagovalcem ostalih okrožij saveza.

Specijalist in operateur
za bolezni ušes, nosa in grla
DR. DRAGO ŠVAJGER
je otvoril ordinacijo v
Beethovenovi ul. št. 2
Sprejema od 10. — 12. ure dopoldne
in od 3. — 5. ure popoldne.

Masaryk in Koželuh. V nedeljo smo zapisali, da je Masaryk sprejel v avdienci svetovnega prvaka v tenisu, Karla Koželuha. Gre nam zato, da povemo, kakšno mnenje ima Masaryk o sportu, in bomo o avdienci nekaj več povedali. Bilo je na gradu Lana. Masaryk je izrekel Koželuhu zahvalo in priznanje za zasluge, ki si jih je bil leta pridobil v Ameriki in v Evropi za propagiranje češkega imena. Koželuh je na željo Masarykovo poročal o svojem sportnem delovanju, in Masaryk mu je rekel: »Malo je ljudi pri nas, ki bi znali ceniti pomen in vrednost takšnih ljudi za državo, kot so Koželuhi.«

Predsednik je omenil tudi, da je Karel že kot petletni deček bil Masarykovim znan; pobiral je teniške žoge na njih igrišču in jim jih je podajal. Hči predsednika je podarila Karlu tedaj tudi prvi raket. Predsednik se je podrobno informiral o Karlovem načinu življenja, o njegovem treningu itd. »Od pobiralca žog do svetovnega prvaka je pot pač lepa, in morete biti ponosni nanjo.« Z željo, da bi imel Koželuh še dosti nadaljnih uspehov, je Masaryk avdienco zaključil.

Sedaj je šel Karel na Angleško, da pripravi angleške igravce za borbo za Davisov pokal.

Mednarodni nogometni pokal za amaterje. Po meddržavni tekmi v Pragi (Avstrija—Češkoslovaška 3:3) so se sestali zastopniki zvez Poljske, Ogrske, Avstrije in Češkoslovaške in so sklenili ustanoviti po zgledu Mednarodnega pokala Amaterski pokal. Tekmovanje se bo vršilo skoz dve leti in sicer po smernicah, ki so merodajne za pokal profesionalov. Za predsednika odbora so izvolili Poljaka Kuharja. Določili so že tri roke: 2. VI. v Poznanju Ogrska in Poljska, 4. VIII. zopet v Poznanju Češkoslovaška in Poljska, 6. X. na Dunaju Avstrija in Poljska.

Italija in svetovno prvenstvo v nogometu. Poleg Švedske kandidira tudi Italija za prireditev svetovnega prvenstva v nogometu, ki se bo prvič vršila v letu 1930. Italija predlaga Fifi sledeče: 1. Italija prevzame vso organizacijo in plača pristojbine; Fifi zagotovi Italija 70 odstotkov bruto-dohodkov, ki jih razdeli Fifa po lastnem preudarku udeleženim narodom. Ostanek ostane Italiji. (Švedski predlog ima razmerje 60:40.) 2. Italija oziroma njena zveza plača vsakemu narodu 20.000 lir za vsako igro. Za moštva, ki izpadejo že v prvi rundi, se dvigne ta znesek na 30.000 lir. Italijanska zveza plača udeležencem bivanje v prvorazrednem hotelu in plača potovalne stroške, ki bi mogli nastati s tem, da se vršijo igre v raznih mestih. Ameriškim moštvom ponudijo Italijani posebne pogoje.

Zborovanje Mednarodne zveze tenisa. V prostorih Francoskega Avtomobilnega kluba v Parizu se je vršilo zborovanje Mednarodne zveze tenisa. Predsedoval je Švicar Barde. 16 dežel je poslalo na zborovanje 30 zastopnikov; tudi Jugoslavija je bila zastopana. Na novo sta bili sprejeti Finska in Nizozemska Indija. Sedaj je v zvezi 37 držav; po šest glasov imajo Avstralija, Amerika, Francija, Anglija in Nemčija; po štiri glasove imajo Kanada, Nova Zelandija in Južna Afrika; po tri glasove Belgija, Danska, Holandska, Italija, Švica, Češkoslovaška; po dva glasova Avstrija, Španija, Ogrska, Irska, Japonska in Švedska; vse druge dežele po en glas, med njimi tudi Jugoslavija. Oficielne mednarodne prvenstvene tekme sme po vzorcu Anglije, Francije, Amerike in Avstralije odslej naprej stalno prirejati tudi Nemška zveza tenisa, dočim je imela doslej tako dovoljenje samo za leto 1928. Njene prireditve, ki se bodo vršile v prvih dneh avgusta, bodo torej na isti stopnji kot tekme v Wimbledonu, Parizu in Forest-Hillu. O pojmu »narodni igravec« se niso mogli zediniti in se bo to vprašanje obravnavalo na prihodnjem občnem zboru 31. marca 1930 v Parizu. Precizirali so pravila o pogreškah nog, da se v bodoče onemogočijo napačne razlage.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

DRAMA:
Začetek ob 20. uri.

Petek, 12. aprila: Zaprto.
Sobota, 13. aprila: UTOPLJENCA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 14. aprila: Ob 15: I. N. R. I. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20: THEODOR & COMP. Premijera. Premijerski abonma.

Opera:
Začetek ob pol 20. uri.

Petek, 12. aprila: Zaprto.
Sobota, 13. aprila: OEDIPUS REX. Izven. Izven opere. Red B.
Nedelja, 14. aprila ob 15: NIKOLA ŠUBIĆ ZRINJSKI. Ljudska predstava. — Ob pol 20: GROF LUXENBURSKI. Gostuje Ljubiša Ilićić. Ljudska predstava.
Ponedeljek, 15. aprila: Zaprto.

Sprememba opernega repertoarja. Vsled obolelosti nekaterih članov je potrebna sprememba opernega repertoarja kakor je zgoraj navedeno. Abonenti reda A in D dobe svoji predstavi začetkom prihodnjega tedna.

LJUDSKI ODER V LJUBLJANI

Nedelja, 14. aprila: Ob pol 8: BEN HUR. Zgodovinska igra v 9 slikah.

Mariborsko gledališče

Petek, 12. aprila: Ob 15: JANKO IN METKA. — Šolska predstava. Dijaške cene. — Ob 20: PLESNI VEČER Rosanelli-Hrdinova.
Sobota, 13. aprila: Ob 20: POLJSKA KRI. Ab. A. Kuponi. Gostovanje g. Nerata.
Nedelja, 14. aprila ob 15: CHARLEYEVA TETA. Kuponi. Gostovanje g. Daneša. — Ob 20: GROF LUXENBURSKI, Kuponi.

PTUJSKO GLEDALIŠČE

Ponedeljek, 15. aprila: Ob 20: POLJSKA KRI. — Gostovanje Mariborčanov.
Sreda, 17. aprila ob 16: JANKO IN METKA. Otroška predstava. — Ob 20: ROMEO IN JULIJA. Gostovanje Mariborčanov.

Prireditve in društvene vesti

Opozarjamo cenj. občinstvo na zadnjo uprizoritev zgodovinske igre »Ben Hur«, ki se vrši v nedeljo 14. aprila ob pol 8 zvečer v Ljudskem domu pri znižanih cenah. Predprodaja vstopnic se vrši danes in jutri ves dan v Ljudskem domu I. nadstropje ter v nedeljo od 10—12 dop. in popoldne od 2 dalje do začetka predstave v pisarni Ljudskega odra.

Akademski klub za proučavanje mednarodnih problemov poziva vse člane in vabi prijatelje, da se udeleže prvega seminarskega sestanka, ki se vrši v petek, 12. aprila ob pol 21 v damski sobi kavarne »Emona«. Predava gospod Pavel Marec, abs. iur.: »Pregled mednarodnih institucij pred vojno«.

Pevski zbor Glasbene Matice. V petek ob 16 se vrši izpred bolnišnice pogreb g. Bufona Ivana, očeta naših članic. Zvečer ob 20 pa je skupna vaja mešanega zbora. Pridite vsi! — Odbor.

Koncert pevskega društva »Sava« v nedeljo 14. aprila ob 4 popoldne pri Anžiču (Borzu) v Štepanji vasi. Prijatelji vabljeni!

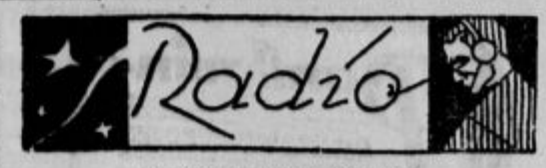

IZ PISEM AMATERJEV

Ravnateljstvu radiooddajne postaje v Ljubljani

Da se vaša postaja v Celovcu dobro sliši, tako opoldne kot zvečer, mi ni treba poudarjati. Malo moti večerno oddajo ladijski brezžični brzojav. Program vaš je dober, poljuden (volkstümlich), ki mora vsakomur napraviti veselje. Zelo lep je bil program v soboto 6. aprila. Gospodje, zlasti gospod Stanko, so nam res nekaj izrednega nudili, in zelo bi me veselilo, če mi bo mogoče še kdaj iste gospode slišati. Imam štirielektronski aparat s sobno anteno in slišim vašo postajo zelo glasno in jasno.

S spoštovanjem!

Konrad Schatzig, Lederwarenerzeugung, Klagenfurt.

BI BILO TUDI PRI NAS POTREBA.

Po angleških mestnih ulicah in podeželskih cestah je pogostokrat videti temnomoder avtomobil, ki ima na sprednjem koncu malo okvirno anteno. Nepoučeni bi sodil, da je to avto kakega denarnega mogočnjaka, ki se celo med avtovožnjo boji dolgočasja. Pa ni, in angleški radioamaterji te vrste avtomobile prav dobro poznajo. Ako amater opazi v bližini svojega doma tak avto, hitro skoči domov, da vidi, če morda njegov mali sinko ne suče na aparatu, ali pa neuka žena poskuša ujeti kako postajo. Znano je, da ako aparat hrešči in cvili, moti tudi sosedne amaterje, tako da ne morejo poslušati. In take motnje odpraviti ima nalogo kontrolni detektiv. A ne samo ti, pač pa tudi radiokomarji imajo strah pred takim avtom, nazvanim leteča kontrola. Komarjev se pa pač itak nikjer ne zmanjka, tudi na Angleškem ne.

B. B. C. (britanska radiooddajna družba) sodeluje s poštno upravo. Ko se nabere par pritožb naročnikov iz enega okraja, sporoči BBC. poštni upravi in ta odpošlje detektiva v dotični kraj.

Angleški poročevalec opisuje vožnjo s takim kontrolnim avtomobilom, ko je šlo za nekega komarja.

»Avto je privozil pred poštno poslopje, nakar smo vstopili. Opazil sem, da na avtu ni bilo antene. Detektiva sta mi pojasnila, da bi se s to prehitro izdali in dotični komarji bi bili lahko na ta način posvarjeni pred nevarnostjo, ki se jim bliža. Zato nataknejo anteno šele, ko pridejo v osumljeni okoliš. V avtu se nahaja najfinejši in najbolj selektiven radioaparat. Poleg tega je montiran velik in precizen ladijski kompas, razni matematični inštrumenti ter špecijalni zemljevidi. — Avto je obstal in šofer je sporočil, da imamo dve milji pred seboj vas Eapstead. »Dobro,« je dejal eden izmed radiodetektivov; »pritrdimo anteno.« To je bilo v par sekundah gotovo. Kondenzator se je zasukal in oglasil se je London. Detektiva sta sukala anteno, obračala tu, vrtela tam in kazalec je pokazal smer proti vasi. Na zemljevidu sta napravila črto, a ko smo obstali na drugem koncu vasi, sta potegnila še drugo črto, malo proč od tam pa še tretjo. Na mestu, kjer so se tri črte križale, je morala stati hiša, v kateri se je nahajal prepovedani in poleg tega še hrešče aparat. Izkazalo se je, da sta strokovnjaka merila natančno. Ko je namreč kazalec kazal na ničlo, sta detektiva izstopila. Neki moški je sicer trdil, da v hiši ni nobenega radioaparata, a ta dva se nista dala odpraviti ter vstopila. V stranski sobi sta nato našla aparat.

Marsikak skriti aparat je tem potom že prišel na dan in njih lastniki so bili občutno kaznovani. Zato pa je danes med skoraj štirimi milijoni radio-naročnikov na Angleškem le še prav malo komarjev in še ti bodo izginili, ker je nevarnost razkritja po radiodetektivih tako velika.

Tudi pri nas bi bila zelo umestna taka kontrola in »komarji« bi kmalu izginili, število abonentov pa bi se zvišalo.

Programi Radio-Ljubljana:

Petek, 12. aprila: 12.30 Reprod. glasba. — 13 Čas. napoved, reprod. glasba. — 13.30 Borzna poročila. — 17 Koncert Radio-orkestra. — 18.30 Gospodijska ura, gdč. Krekova. — 19 Francoščina, dr. Leben. — 19.30 Iz glasbenega sveta, dr. Vurnik. — 20 Večer opernih arij, poje g. L. Kovač, član kr. opere. 1. Puccini: Manon; 2. Thomas: Mignon; 3. Flotow: Marta; 4. Foerster: Gorenjski slavček; 5. Massenet: Werther; 6. Mozart: Čarobna piščal; 7. Mozart: Pripovedka o Gralu iz opere Lohengrin. — 21. Koncert radio-orkestra. — 22 Poročila in časovna napoved.

Sobota, 13. aprila: 12.30 Reproducirana glasba. — 13 Časovna napoved, reproduc. glasba. — 13.30 Borzna poročila. — 17 Radioorkester. — 18.30 Nemščina, gospa dr. Piskernik. — 19 Split in okolica. Propagandno predavanje v nemškem, slovenskem in češkem jeziku. Sestavil ravnatelj »Putnika« gosp. V. Pintar. — 19.30 O primerjajočem veroslovju, univ. prof. dr. Ehrlich. — 20 Koncert zbora »Balalajek-Kremelj«. — 21 Koncert Radio-orkestra. — 22 Poročila in časovna napoved. — 22.15 Sprehod po Evropi.

Drugi programi:

Petek, 12. aprila.

Belgrad: 11.20 Vodno stanje, čas in poročila. — 12.45 Plošče. — 20 O naših gledališčih. — 20.30 Recitacije. — 21 Šah. — 21.15 Poročila. — 21.30 Radio-kvartet. — **Zagreb:** 13.15 Plošče. — 17.15 Lahka glasba. — 20.35 Jugoslov. komorna glasba. — **Praga:** 11.15 Plošče. — 12.30 Koncert. — 16.25 komorna glasba. — 17.45 O poškodbah in boleznih sadnega drevja. — 19.05 Leteči Holandec, opera. — 22.20 Lahka glasba. — **Stuttgart:** 10.30, 12.15 in 13 Plošče. — 16.55 Koncert. — 18. Koncert. — 19 O antičnem govorništvu. — 20.15 Komedija: Zdravnik na razpotju (Shaw). — 22.15 Operna glasba. — **Bern:** 16 Koncert. — 20 Goethejev večer. — **Katovice:** 16 Plošče. — 17.55 Koncert. — 20.15 Simfoničen koncert iz Varšave. — **Rim:** Trio. — 17.30 Petje in glasba. — 20.45 Lehar: Paganini, opereta. — **Berlin:** 16 O psihologih. — 16.30 Zabavna glasba. — 20.30 Orkestralni koncert. — **Dunaj:** 11 Kvartet Cerda. — 16 Orkester. — 17.20 Glasbena akademija. — 20.50 Gornjeavstrijske ljudske pesmi. — **Toulouse:** 13.45 Koncert. — 14 Petje. — 14.30 Orkester. — 22 Izbran koncert. — **Milan:** 11.15 Plošče — 12.30 in 16.30 Jazz. — 17.20 Otroško petje. — 20.30 Simfoničen koncert. — 23 Jazz. — **Budapest:** 9.15 Trio. — 12.05 Vojaški orkester. — 17.50 Ciganski orkester. — 20 Pesmi. — 21 Klavirske in violinske sonate. — 22.20 Operni orkester.

INGELEN APARATE
eleganina zunanjost
najvišja selektivnost
nedosegljiva čistoča glasu
močan in poten zvok
visokovreden materijal
ravnanje enostavno
NIZKA CENA

Glavna skupščina Zadružne zveze

Glavno skupščino Zadružne zveze, ki se je vršila včeraj v beli dvorani Uniona, je ob pol 11 otvoril predsednik g. dr. Ant. Korošec. Pozdravil je zbrane delegate z nagovorom, iz katerega podajemo glavne misli.

NAGOVOR PREDSEDNIKA DR. KOROŠCA.

V svojih izvajanjih je g. dr. Korošec prav posebno poudaril odvisnost zadružništva od celokupnega narodnega gospodarstva. Jugoslavija je sicer bogata država, toda njena bogastva so mrtva, niso izrabljena. Efekti našega narodnega bogatstva so neznatni. Naša gospodarska politika, ki bi morala pokazati pot, kako izrabiti vsa ta mrtva bogastva, pa še vedno išče nova pota in orientacijo. Določenega cilja še nima.

Tako se je zgodilo letos, da smo pridelali mnogo pšenice, ki jo bi radi prodali, a ne dobimo odjemalcev. Ravnotako je pri vinu, ki so ga naše kleti polne, a ga ne moremo spraviti v denar, ravnotako je tudi pri hmelju. Naša živinoreja je v težki krizi, izgublja stara tržišča ter išče nova

Edino lesna trgovina cvete. Naše železnice nimajo dovolj vagonov in lokomotiv, da bi les prevažale v obsegu, kot bi bilo treba. Tu imamo na razpolago velika tržišča, Levanto in Južno Ameriko, Egipt.

Če je ostalo gospodarstvo v stiskah, se seveda tudi zadružništvu ne more sijajno goditi. Toda kljub temu napredujemo in to celo pri produktivnih zadrugah.

Uspeh je za nas tudi to, da je spor med državnim in svobodnim zadružništvom končan. Direkcija za kmetijski kredit bo likvidirana in na njeno mesto bo stopila Agrarna banka, ki bo te dni uzakonjena. Dve fronti v zadružništvu bosta sedaj odpravljeni in vse zadružništvo bo stalo sedaj v eni vrsti. Od Agrarne banke bomo lahko imeli velike koristi. Zato pa je potrebno, da z njo sodelujemo in ji na ta način pomagamo.

Upravičeno je upanje, da bomo potom banke prišli do unifikacije obrestne mere v celi državi, kar je nujna potreba.

Zadružništvo se bo moglo razviti v celi državi v isti meri kot v Sloveniji le, če bodo tudi drugod spoznali, da je varčevanje glavni predpogoj za procvit zadružništva. Zato moramo mi na potrebo varčevanja opozoriti vso državo in ji kot zgled uspehov pokazati naše zadružništvo.

Končno je predsednik pozdravil navzoče zastopnike, in sicer zastopnika velikega župana g. dr. R. Andrejko in kmetijskega svetnika g. F. Trampuža ter zastopnika oblastnega komisarja dr. A. Milavca.

Na predlog gosp. ravnatelja B. Remca je glavna skupščina odposlala kralju sledeč brzojavni pozdrav: »Slovenski zadrugarji pozdravljajo visokega prijatelja zadrugarstva ter mu izražajo popolno vdanost.«

NAČELSTVENO POROČILO.

Načelstveno poročilo je podal ravnatelj g. dr. Basaj. V uvodu je omenjal gospodarske prilike v letu 1928, ki ga moramo smatrati kot neugodno za naše kmetijstvo. Pšenica, rž in ječmen so sicer dobro obrodili, tudi prva košnja sena je bila obilna, toda suša je pozneje uničila v nekaterih okrajih vse pridelke, ki tvorijo glavno ljudsko hrano, tako krompir, koruzo, ajdo, fižol itd. Kmetijstvo je bilo vsled tega hudo prizadeto, navedenih pridelkov ni niti za domačo potrebo, odpade pa seveda vsak izvoz. Radi suše sta trpela tudi mlekarstvo in živinoreja.

Dobra je bila v mariborski oblasti sadna letina. Žal pa imajo razni prekupci glavni del dobička. Lepši časi in lepše cene so nastopile le v lesni trgovini in je škoda, da je naš kmet svoj les že povečini razprodal. Uspehi naših hmeljarjev niso taki, kot jih sami želijo. Zavedati pa bi se morali, da bodo uspehe dosegli le z racionalizacijo v pridelovanju in z dobro prodajno organizacijo, ki pa more biti le zadružna.

Pri svojem delu je imelo zadružništvo vso oporo in pomoč oblastnih odborov. Le žal, da so sredstva obeh tako pičlo odmerjena. Pomoč oblastnih odborov je bila tudi indirektna in je obstojala zlasti v podpiranju kmetijsko nadaljevalnega šolstva, v široko zasnovanem delu za povzdigo živinoreje in mlekarstva ter v pospeševanju domačih obrti pri našem malem kmetu. Zadružništvo bi si v bodoče želelo indirektno podporo oblastnih odborov zlasti na polju živinoreje s pomočjo živinorejskih instruktorjev, ki naj bi v daljših tečajih navajali živinorejce k podrobnemu delu v živinorejskih zadrugah. Podobno delo naj bi vršili za mlekarske zadruge mlekarski instruktorji.

(One dele načelstvenega poročila, ki govore o poslovanju posameznih panog zadružništva, prinesemo radi pomanjkanja prostora v izvlečku prihodnjič.)

Delovanje Zveze.

Načelstvo je imelo v l. 1928. 45 sej, širši odbor pa 4.

Revizije zadrug so najvažnejše delo, ki ga Zveza vrši. Število revizij seveda z večjim številom članic raste. V l. 1928. je bilo izvršenih 242 revizij, razen tega pa še dve generalni. Kot prispevek za revizije je dobila Zveza od države podporo v znesku 110.000 dinarjev.

Za zadružno izobrazbo in propagando je Zveza skrbela z »Narodnim Gospodarjem«, ki ima naklado 1320 izvodov, ter z mnogimi tečaji, ki jih je priredila. Organizirala je dva knjigovodska tečaja za duhovnike, ki sta imela skupno 50 udeležencev. Razen tega je Zveza oskrbela tečaje za zadružno knjigovodstvo na orglarski šoli v Ljubljani in Celju. Podpirala je 28 udeležencev Zadružne šole, ki je imela letos svoj 15. tečaj.

Zveza je kot vedno pomagala članicam pri poslih, ki jih imajo z oblastmi. Sestavila je bilance 190 zadrugam ter izvršila pregled bilanc od 112 zadrug.

Glede taksne prostosti se je posrečilo doseči prostost tudi za zadolžnice, kar so nam davčne oblasti v Sloveniji do sedaj osporavale. Novi davčni zakon je prinesel zadružništvu precej ugodnosti, le žal, da jih je bilo nekaj — n. pr. rentnina — zelo kratkodobnih. Zahtevi bančnih zavodov je država ugodila in vloge pri zadrugah ne bodo več proste rentnine.

Imamo še vedno nekaj nerešenih zadev, kot vprašanje naložb pri avstrijski poštni hranilnici, 20% bone, predvojne rente, kranjske deželne papirje. Želimo, da bi te zadeve v interesu našega gospodarstva čimprej bile rešene.

Pri načrtu za novi zadružni zakon je Zveza sodelovala. Obstoji upanje, da bomo prišli končno do enotnega zakona.

Zvezina bilanca.

Zvezina bilanca kaže lepe uspehe v letu 1928. Naložbe so narastle za 18%. Zvišanje pa bi bilo lahko še večje, če bi se vse članice zavedale, da je njihova dolžnost nalagati le pri Zvezi. Leta 1927. so imele zvezine članice nad 80 milijonov dinarjev naloženih pri drugih zavodih. Če bi vse članice držale potrebno disciplino, bi morala imeti Zveza teh 80 milijonov dinarjev. Moč zveze je v solidarnosti njenih članic in o tem bi morale biti prepričane vse zadruge. Zveza pa vrši v korist celokupnega zadružništva tako ogromno delo z največjo požrtvovalnostjo. Zato sme upravičeno zahtevati, da članice vršijo proti njej svojo dolžnost.

Naložbe v bankah znašajo 83 milijonov in kažejo, da je Zveza visoko likvidna. Med efekti pa tvorijo največjo postavko delnice Zadružno-gospodarske banke.

Da izpopolni svojo nalogo, to je, denarno posredovanje med zadrugami, je Zveza vpeljala tudi čekovni promet.

Zveza posreduje za svoje članice tudi nakup tiskovin, ki jih je prodala v l. 1928. za 140.000 Din. S tem omogoči zadrugam nabavo knjig po ugodni ceni ter doseže enotnost.

Pisarna je prejela 13.884 dopisov, odposlala pa 19.527 in 14 okrožnic v 2825 izvodih. Razen tega pride še pisarna v Mariboru, kjer izkazuje vložni zapisnik 1652 številk.

POROČILO NADZORSTVA.

je podal duhovni svetnik g. Ignacij Zaplotnik. Nadzorstvo je imelo osem sej ter je vedno budno zasledovalo poslovanje zveze. Nadzorstvo je pregledalo računski zaključek, iz katerega poročevalec podčrtava najvažnejše postavke in spremembe. Poročevalec se spominja preminulega člana nadzorstva, duhovnega svetnika Konrada Texterja, zaslužnega zadružnega delavca (v počastitev spomina pokojnega zborovalci vstanejo in kličejo »Slava mu!«). Nato predlaga absolutorij.

Računski zaključek,

katerega smo že objavili (»Slovenec«, dne 19. marca), je občni zbor soglasno odobril. V zmislu pravil se izkazani čisti dobiček nakaže rezervam, ki dosegajo s tem zneskom znatno vsoto 221.775 Din.

VOLITEV ODBORA IN DOPOLNILNA VOLITEV NADZORSTVA.

Na predlog g. Franca Gabrovška je bil izvoljen soglasno stari odbor; edino na mesto g. Antona Pirnata je bil izvoljen g. Ivan Lovrač, znani zadružni delavec iz Medije. Tudi nadzorstvo je bilo izvoljeno staro, le na mesto duh. svetnika Konrada Texterja je bil izvoljen duh. svetnik Jakob Ramovš iz Velikih Lašč.

Slučajnosti.

G. dekan Alojzij Sagaj je predlagal, da se kmetijskemu ministru pošlje brzojav naslednje vsebine: »Slovensko zadružništvo se zahvaljuje za Vašo skrb za zadružništvo in se priporoča Vaši nadaljnji naklonjenosti.« Občni zbor je to soglasno odobril. — G. Lovšin iz Metlike poroča o ustanovitvi vinarske zadruge in priporoča, da se zadrugarji interesirajo za belokranjska vina. — G. Koren se pridružuje temu predlogu; ker so gospodarske razmere v Beli Krajini slabe (izseljevanje), naj se pomaga tem krajem. Zveza bo napravila primerne ukrepe. — G. Jožef Cesar iz Bogojine opisuje razvoj zadružništva v Slovenski Krajini, ki datira prav za prav iz povojnih časov in je rešilo kmeta, da ne plačuje več 30 do 35 procentnih obresti kot še nedavno. Izredne važnosti za te kraje je likvidacija agrarnih odnošajev, za kar naj zveza podpre tamošnje zadružništvo. V debati pojasnjuje g. dekan dosedanje ukrepe kakor tudi predsednik dr. Anton Korošec, poudarja vlogo ustanoviti se imajoče Privilegirane agrarne banke v tem vprašanju. — G. Klemenšek iz Solčave opozarja na pasivnost naše živinoreje in na tozadevno preusmerjenje naše zunanje trgovinske politike, nakar g. predsednik dr. Anton Korošec podrobno pojasni težkoče za naš izvoz živine, ko se severne države zapirajo za naš agrarni izvoz in moramo iskati novih tržišč za našo živino in bo treba vso našo produkcijo preusmeriti. — G. Koren iz Šoštanja se zavzema za zvišanje obresti pri naložbah, nakar predlaga g. dekan Sagaj, da se naj glede višine obrestne mere sploh zadružništvo poskuša dogovoriti z drugimi denarnimi zavodi. — G. Steblovnik vprašuje, kaj je z 20 odstotnimi boni ter izraža željo, da se to vprašanje čimprej reši. — G. Kršmanc iz Vodic ostro kritizira postopanje prekupcev in krošnjarjev z mlekom, kar škoduje mlekarskim zadrugam. V interesu narodnega zdravja je, da se podvzamejo primerni ukrepi proti takim škodljivcem kmeta in konsumenta. — Ravnatelj g. dr. Basaj je nato predlagal z ozirom na to in druge pritožbe resolucijo na pristojno mesto, kar je občni zbor z odobravanjem vzel na znanje.

ZA ZAKON O MLEKU.

Resolucija se glasi: »Glavna skupščina Zadružne zveze v Ljubljani je vzela na znanje poročilo o težkem položaju mlekarskih zadrug in o slabih posledicah, ki jih povzroča vedno večje prekupstvo in šušmarenje v mlečni produkciji in trgovini. Na podlagi tega poročila je skupščina sklenila, zaprositi kmetijskega ministra, da se radi zaščite konsumentov in producentov, radi varstva narodnega zdravja čimprej uvede red v mlekarsko trgovino in v to svrho napravi zakon o mleku.«

NA NOVO DELO!

Ker je bil dnevni red izčrpan, se je predsednik g. dr. Anton Korošec zahvalil za udeležbo in sodelovanje navzočim zadružnikom. Pozival je zadružnike, **da ostanejo še nadalje zvesti zadružnim idealom, posebno sedaj, ko je prišlo zadružništvo v umerjeno trezno dobo. Zmagoslavni pohod zadružništva, ki ga je bilo opaziti svoječasno pri začetku tega gibanja na Slovenskem, pa še ni končan. Res imamo veliko število hranilnic in posojilnic, pa ustanavljajo naj se še vedno nove; zlasti pa je začeti s še intenzivnejšim delom za pridobitne zadruge. Naj ne bo vasi v Sloveniji brez močne, vsestranske zadružne organizacije!**

Glavna skupščina je končala ob 13.15.

Gospodarstvo

Naša trgovinska mornarica se stalno veča. Tako je znašala njena tonaža leta 1921 124.563 ton (od tega parnikov 114.388 brutoreg. ton), leta 1927 pa že 271.130 ton (257.860 ton parnikov in 13.270 ton jadrnic). Leta 1928 smo imeli 296.783 ton (od tega 284.351 ton parnikov in 12.432 ton jadrnic). Tonaža jadrnic je ostala v glavnem neizpremenjena, opaža se celo, da nazaduje. V splošnem se je tonaža naše trgovinske mornarice več kot podvojila. — Skupni promet ladij v naših pristaniščih je znašal 14.4 milj. ton (1927 11.8 milj. in 1922 7 milj. ton), blaga pa 2.3 milj ton (1927 1.97 in 1922 1 milj ton).

Nemške reparacijske stvarne dobave so lani znašale po nemških uradnih podatkih 658.3 (1927 578.7 milj. mark), od tega Franciji 396 (363.2) milj. mark, Italiji 100.5 (59.2), Belgiji 85.7 (59.2), Romuniji 9.9 (15.3), Algeriji, Japonski, portugalskim, belg. in francoskim kolonijam ter Grčiji. Jugoslavija je dobila stvarnih 29.5 (44.3) miljonov mark, od tega železnine 10.0 (14.2), strojev 6.9 (7.6), elektrotehničnih predmetov 2.5 (7.7), vozil 1.9 (0.6) in vodnih vozil 1.1 (0.7) milj. mark.

Popusti posetnikom velesejma. »Društvo za zračni promet, d. d.«, Belgrad, je potnikom-posetnikom IX. Ljubljanskega mednarodnega vzorčnega velesejma, ki se vrši od 30. maja do 9. junija t. l., dovolilo vožnjo s polovično ceno na vseh društvenih avijonih. Ta olajšava velja od 29. maja do 10. junija t. l. — Cena vožnji Belgrad—Zagreb 600 Din, povratek brezplačen.

Obrtna industrijska in kmetijska razstava v Ljutomeru. Od 11. do 18. avgusta t. l. se vrši v Ljutomeru razstava obrtnih in industrijskih izdelkov ter kmetijskih pridelkov. Udeležba razstavljalcev je, kar se tiče obrti in industrije, neomejena, na kar opozarjamo interesente iz vse Slovenije, osobito iz ljutomerskega sreza, Prekmurja, sosednih okrajev ter sosednih hrvatskih pokrajin. Na programu so nadalje: razstava vina iz ljutomerskega in gornjeradgonskega okoliša, razstava goveje živine iz ljutomerskega sreza, sadjarska, vrtnarska in čebelarska razstava, razstava poljskih pridelkov, semenja in poljedelskih strojev, razstava konj znamenite muropoljske pasme, združena z dirko, ter lovska razstava. Razne strokovne organizacije so obljubile svoje sodelovanje. — Za obrtno in industrijsko razstavo sprejme prijave že sedaj razstavni odbor, za ostale panoge pa bodo izšli še posebni pozivi.

Važno za uvoznike in zastopnike. Švicarski konzulat prosi za informacije, katere tvrdke stoje v stalnih zvezah s švicarskimi tvrdkami. Interesenti naj javijo konzulatu: katere tvrdke zastopajo, s katerimi stoje v stalnih zvezah, oz. za kake branže zastopstva se interesirajo. Podatki so koristni za obe strani.

Carinski dohodki so znašali v marcu t. l. 147.6 milij. Din napram 95.2 milij. v februarju in 150.6 milij. v marcu lani. Skupno so v prvih treh mesecih t. l. znašali carinski dohodki 351.8 milij. Din napram 393.9 milij. v prvih treh mesecih lani. V izredno nizki številki za februar se vidijo posledice letošnje izredno ostre zime.

Menični in čekovni zakon prinaša »Uradni list« št. 37 z dne 9. t. m.

Petovia, usnjarska industrija, d. d., ki je že 1926/27 izvršila sanacijo, predlaga na občnem zboru (29. aprila ob 10 v Ljublj. kred. banki) ponovno znižanje kapitala od 2 na 1.5 milj. Din in zvišanje od 1.5 na 4 milij. Din.

Konkurz. — V Belgradu je prišla v konkurz manufakturna tvrdka Božić i Soldatović. Aktiva znašajo 8, pasiva 10—11 milj. Din. Nad 1 in pol milj. Din blaga ima zastavljenega pri bankah; upniki so domače in tuje tvrdke.

Konferenca usnjarske in čevljarske industrije, ki bi se imela vršiti 16. t. m. pri Centrali industrijskih korporacij v Belgradu, je preložena na 18. april.

Borza

11. aprila, 1929

DENAR

Devizni tečaji so bili danes večinoma čvrstejši. Promet je bil srednji. Narodna banka je dala devize Curih, Dunaj, Prago in Trst, dočim je bilo privatno blago zaključeno v devizah London in Newyork v manjših zneskih.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

11. aprila 1929.

	povprš.	pon.	srednji	sr. 10. IV.
Amsterdam	—	2284.50	—	2284.50
Berlin	—	1350.—	—	1350.—
Bruselj	—	790.68	—	—
Budimpešta	—	992.27	—	—
Curih	1094.40	1097.40	1095.90	1095.90
Dunaj	798.06	801.06	799.56	799.45
London	275.96	276.76	276.36	276.32
Newyork	56.73	56.93	56.83	—
Pariz	—	222.44	—	—
Praga	168.15	168.95	168.55	168.47
Trst	296.92	298.92	297.92	—

Zagreb. Amsterdam 2281.50—2287.50, Berlin 1348.50—1351.50, Budimpešta 990.77—993.77, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 798.06—801.06, London 275.96—276.76, Newyork 56.73—56.93, Pariz 221.44—223.44, Praga 168.15—168.95, Trst 296.83 do 298.83.

Belgrad. Berlin 1348.5—1350.5, Budimpešta 990.77— 993.77, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 798.06—801.06, London 275.96—276.76, Newyork 56.73—56.93, Pariz 221.44—223.44, Praga 168.05—168.95, Trst 298.72—298.92.

Curih. Belgrad 9.12625, Berlin 123.195, Budimpešta 90.5225, Bukarešt 3.0775, Dunaj 72.90, London 25.21875, Madrid 77.10, Newyork 519.60, Pariz 2030, Praga 15.375, Sofija 3.75825, Trst 27.18875.

Dinar notira: na Dunaju deviza 12.5075, valuta 12.4375, v Londonu 276.50, v Pragi 50.30.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 123 den., Praštediona 850 den., Kred. zavod 170 den., Vevče 120 den., Ruše 250—260, Stavbna 50 den., Šešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 424.50—425.50 (425.50), kasa 423—425, termini: 4. 425—426, 5. 428.50—430 (429), 12. 455—456 (455), 7% invest. pos. 86.50—87.50, agrari 53—54.50. Bančni pap.: Poljo 15.50—16 (15.80), Hrv. 50 d., Kred. 93 d., Jugo 85—86 (85), Lj. kred. 123—125 (123), Medjun. 55 d., Nar. 8300—8500, Prašted. 850—860, Zem. 135—140, Ind. pap.: Gutmann 200—205 (200), Slavonia 5—5.50 (5), Slavex 98—100, Danica 140—150, Drava 405—440, Šečerana 460—462.50 (462.50), Osj. ljev. 172.50—185, Brod. vag. 235 b., Union 177.75—178 (178), Isis 21—24, Ragusea 560—570 (570), Trbovlje 462.50—465, Vevče 125—130, Piv. Sar. 230.

Belgrad. Narodna banka 8150—8700, 7% invest. pos. 80.50, agrari 54—55, vojna škoda 420—425.50, 4. 422.52—425, 5. 427—429.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 82.60, Wiener Bankverein 24.35, Bodencredit 108.50, Creditanst. 60.25, Escompteges. 22.70, Živno 119.75, Union 86.50, Aussiger Chemische 261.50, Ruše 33.50, Gutmann 24, Slavonia 0.58, Alpine 45.40, Trboveljska 58.45, Kranj. ind. 36.25, Prager Eisen 548, Leykam 7.50, Rima Murany 116.10.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: 5 vagonov tramov, 5 vagonov oglja, 1 vagon drv in 4 vagoni bukovih nežamanih plohov, skupaj 15 vagonov. Tendenca živahna.

Žito

Položaj na domačem trgu se je ustalil. Tako tendenca kakor cene so za vse proizvode neizpremenjene. Značilno je, da se kupci iz Slovenije baš sedaj zanimajo za nakupe, kar priča, da pri nas kupci nimajo nobenih spekulativnih namenov. Bilo je nekaj zaključkov. Promet v pšenici je splošno zopet živahnejši; tudi za koruzo je zanimanje nekoliko večje. Danes je bilo razmeroma mnogo zaključkov v tem predmetu. Položaj za oves se ni izboljšal, kakor se je zlasti v Bosni pričakovalo; tudi ječmen se trguje pri neznatnem prometu po neizpremenjenih cenah.

V **Ljubljani notirajo:**

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt): pšenica 297.50—300, april 300—302.50, maj 305—307.50, koruza laplatska maj 325—327.50, junij 320—322.50, bač. času prim. suha 322.50—325, april 330—335, maj 337.50—340, ječmen bar. pivov. 345—347.50, bač. ozimni 330—332.50, oves bač. 305—310, moka 0g vag. bl. tko Ljubljana plač. po prejemu 420—425.

Zaključeni so bili 3 vagoni koruze in 1 vagon pšenice, skupaj 4 vagoni. Tendenca čvrstejša.

Novi Sad. Pšenica bač., gor. bač. 240—247.50, ban. par. Vršac 240—242.50, sr. 247.50—250, oves 242.50—247.50, koruza bač. 265—267.50, 5. 275—277.50, 6. 280—282.50, ban. 265—267.50, sr. 265—267.50, 5. 275—277.50, 6. 280—282.50, ječmen bač. 250—260, pol. 270—280, moka 0g 340—350, št. 2 320—330, št. 5 300—310, št. 6 285—292.50, št. 7 275—282.50, št. 8 207.50—212.50, otrobi bač. v juta vrečah 180—182.50, ban. 177.50—182.50. Tendenca slaba. Promet: 50 vag. pšenice, 25 vag. koruze.

Budimpešta. Tendenca medla. Pšenica maj 25.45—25.42, zaklj. 25.40—25.41, okt. 26.65—26.63, zaklj. 26.60—26.62, rž maj 23.45—23.34, zaklj. 23.33—23.34, okt. 24.30—24.11, zaklj. 24.11—24.13, koruza maj 28—27.98, zaklj. 27.98—27.99, julij 28.30—28.23, zaklj. 28.23—28.24.

Sveta življenje in vrvenje

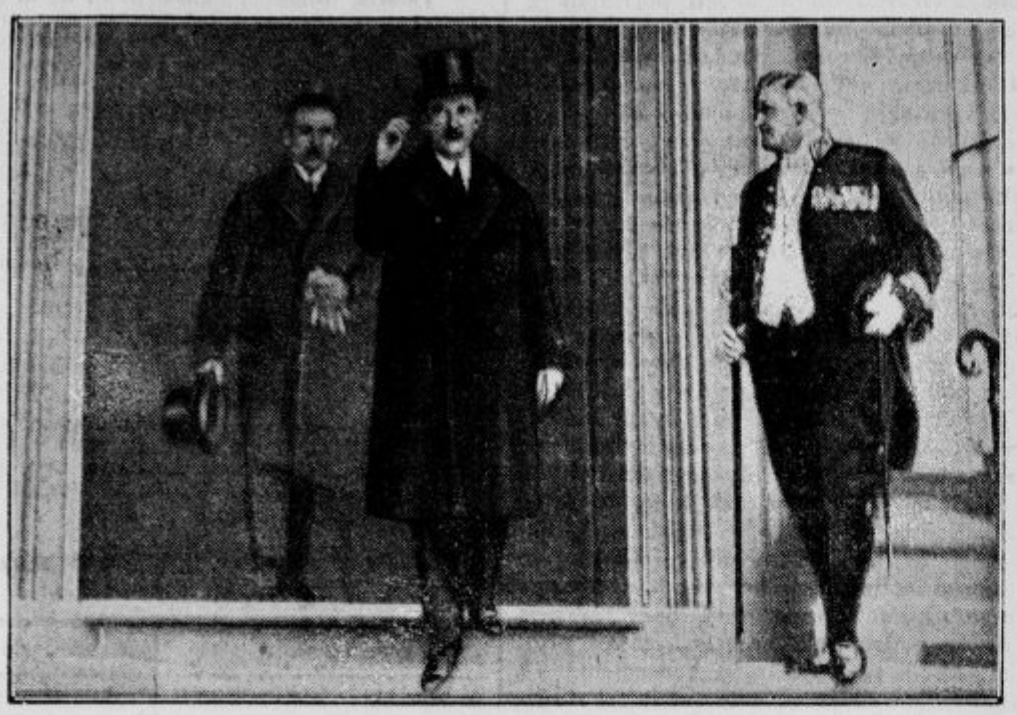

Bolgarski kralj Boris, ki se mudi v Berlinu, je obiskal tudi državnega predsednika Hindenburga. Slika nam kaže kralja, ko zapušča predsednikovo palačo.

Chicago - mesto zločincev

Zanimiv in psihološko težko umljiv pojav je, da more v gospodarsko in kulturno tako cvetočih Združenih državah zločin igrati tako vlogo, kakor jo igra v velemestih, predvsem v Chicagu. O vprašanju zločina in zločinskega sveta danes že javno razpravljajo. Vedno bolj prihajajo do spoznanja, da kriče te razmere po odpomoči in da je treba nekaj storiti, da se taki pojavi onemogočijo, sicer bo ugled Združenih držav pred vsem svetom znatno padel.

Predvsem obračajo pozornost na Chicago. Tam je strašen poboj dne 14. februarja pretresel ves svet. Sedem mož zločinske tolpe so izvabili v neko tajno točilnico piva. Nenadoma je vdrlo v točilnico pet mož, med njimi dva v policijski uniformi. Postavili so prve k steni in pričeli nanje streljati. Šest jih je bilo takoj mrtvih, sedmi pa je, zadet od pet in dvajset krogel, umrl čez eno uro. Morilci so pobegnili v avtomobilu, ki je bil podoben policijskim avtomobilom. To grozodejstvo je bilo največje v dolgi vrsti zločinov, odkar se je pričel novembra meseca 1924 boj med zločinskimi tolpami. Takrat je neka konkurenčna zločinska tolpa umorila Diona O'Baniona, ustanovitelja tako zvane severne tolpe. O'Banion je zaslužil več kot pol milijona dolarjev s tihotapstvom alkohola. 10.000 oseb iz krogov spodnjega sveta Chicage ga je spremljalo na njegovi zadnji poti, pred krsto pa je vozilo 25 avtomobilov, polnih cvetja in vencev. Tak očitno kazani sijaj nam priča o moči, ki so si jo znali pridobiti zločinski krogi. Od takrat je preteklo 52 mesecev in v tej dobi ni bilo izvršenih nič manj kot 38 umorov te vrste.

Če vprašamo po vzrokih teh neobičajnih dogodkov, je brez vsakega dvoma, da je glavni vzrok v trgovini z alkoholnimi pijačami, ki ravno v Chicagu izredno cvete. Chicago je tipično trgovišče z alkoholom, križišče vsega ozemlja od »Velikega jezera« do Tihega oceana. Zato kupčija gre. Je neprestana borba za dobiček in treba je žal priznati, da tudi policija ali vsaj posamezni policisti niso nasprotni takim dobičkom, četudi morajo pri tem zatisniti eno oko.

Chicago se pogosto imenuje najbolj zloglasno mesto na svetu. Čeprav je Newyork še onkrat večji, je tam število umorov več kot polovico manjše. Deloma je iskati zločince v krogih, ki so se na vseh mogočih potih vtihotapili iz inozemstva, da bi v Chicagu nemoteno izvrševali svoj obrt. Ustanovili so organizacije pod lepim imenom protective associations, t. j. varnostne družbe. Povabili so trgovce, da so stopili z njimi v zvezo in morali plačevati težke dolarje vsak mesec za to čudno »varstvo«. Gorje trgovcu, ki se ne bi odzval takemu vabilu in se ne podal pod »varstvo« kake take družbe. Z bombami in ognjem, z napadi na nastavljence itd. so poučili takega trgovca o pomenu poslanega vabila.

Opravičeno je vprašanje, kako se more kaj takega goditi. Gotovo je, da policija ni na svojem mestu in javna tajnost je, da vodijo posamezne niti teh organizacij v stanovanja čikaške policije. Vsakdo je prepričan, da bi bilo treba policijo temeljito preosnovati. Komaj v vsakem desetem slučaju zločina pride do aretacije, komaj enega od petih zločincev obsodi sodnija. Če pa že sledi obsodba, je še vedno dvomljivo, če bo kazen tudi izvršena. Kriminalna statistika države Illinois za leto 1926. poroča, da od 12.543 kazenskih slučajev pri državnih sodiščih radi težkih zločinov v 10.568 slučajih ni prišlo do obsodbe. V istem letu je pri mestnih sodiščih od 10.829 kazenskih slučajev v nad 6000 slučajih sledila oprostilna razsodba.

V takih razmerah je umljivo, da je novi predsednik Hoover v nagovoru ob nastopu službe izrecno opozarjal na nevaren pojav naraščanja kriminalitete in na nujno potrebo reorganizacije ustroja policije in sodišč.

Newtonova knjižnica

Po smrti Newtona (1727) niso nikjer mogli najti njegove knjižnice; tudi razpisana nagrada v znesku 500 funtov ni imela uspeha. Po 200 letih so sedaj slučajno našli to dragoceno znanstveno knjižnico in jo dali javnosti na razpolago. Za življenje Newtona je obsegala njegova knjižnica 1870 zvezkov- ki jih je deloma podaril različnim znanstvenim družbam. Pred kratkim pa je polkovnik Willamil, velik prijatelj knjig, v mestu Cirencester v Gloucestershire pri nekem starinarju našel v kotu prodajalne ležati knjige in rokopise, v katerih je spoznal Newtonovo knjižnico. Celo katalog, ki ga je Newton lastnoročno spisal, ni manjkal. Razne znanstvene družbe so poslale v Cirencester preiskovalno komisijo, ki je ugotovila, da so se v resnici našle knjige — 800 po številu — ki so doslej manjkale. V mnogih knjigah so na robu lastnoročne Newtonove pripombe. Posebno važen je rokopis, obsegajoč 110 strani, ki se peča z luno in katerega je Newton lastnoročno spisal. Sodijo, da je to zadnje delo velikega učenjaka.

K železniški nesreči v Romuniji, kjer je pri B...ceu iztiril brzovlak Kišinev—Bukarešt. Ubitih je bilo 20 oseb, 65 pa težko ranjenih.

Mednarodni šahovski turnir v Karlovih varih

Priprave za mednarodni šahovski turnir v Karlovih varih so že tako napredovale, da lahko trdimo, da bo to od svetovne vojne največja prireditev te vrste v Evropi in gotovo doslej največji turnir v Češkoslovaški. Že okoliščina, da se bo turnir vršil v svetovnem kopališču ob času največje kopališke sezone, je dobra vaba za svetovne mojstre in goste, ki bodo kot strokovnjaki prišli na turnir od vseh strani sveta. Turnir prireja mestni svet, ki je sam daroval 200.000 čeških kron za pokritje stroškov. Določene so sledeče nagrade: 20.000, 14.000, 10.000, 8000, 6000, 5000 in 3000 Kč. Udeleženci bodo imeli popolnoma prosto oskrbo, poleg tega pa so določene še posebne častne nagrade in premije. Te dni je sporočil svetovni šahovski prvak dr. Aljehin, da sprejme povabilo. Nadalje so se priglasili doslej Capablanca, Bogoljubov, Njemcovič, Sämisch, Rubinstein, Tartakower in Spielmann. Ni izključeno, da se bo turnirja udeležil tudi bivši svetovni prvak dr. Lasker. Od Čehov so se doslej prijavili dr. Treybal, Gilg in Flohr. Po vsej priliki se bo prijavil tudi češkoslovaški šampijon Reti.

Kakor smo zvedeli, se bo šahovskega turnirja v Karlovih varih udeležil tudi naš svetovni šahovski mojster, rektor univerze **dr. inž. Milan Vidmar.**

Nenavadni kačji sovražniki

Najbolj nevarnega sovražnika gadov ne smemo iskati, kakor se splošno misli, med večjimi živalmi. Gotovo je, da postanejo številni gadi žrtve ježa ali raznih ptic, ki pa samo umore gada, le redkokdaj tudi požro. Res kot hrana služi gad svojim zelo majhnim sovražnikom, namreč gozdnim mravljam. Če se je gad prav pošteno nažrl, leži leno in skoro brez vsakega življenskega znaka na tleh. V tem stanju ga mravlje lahko obvladajo. V velikem številu zlezejo v vse njegove odprtine in ga s številnimi piki precej hitro umore. Zato je v krajih, kjer je veliko mravelj, le malo gadov.

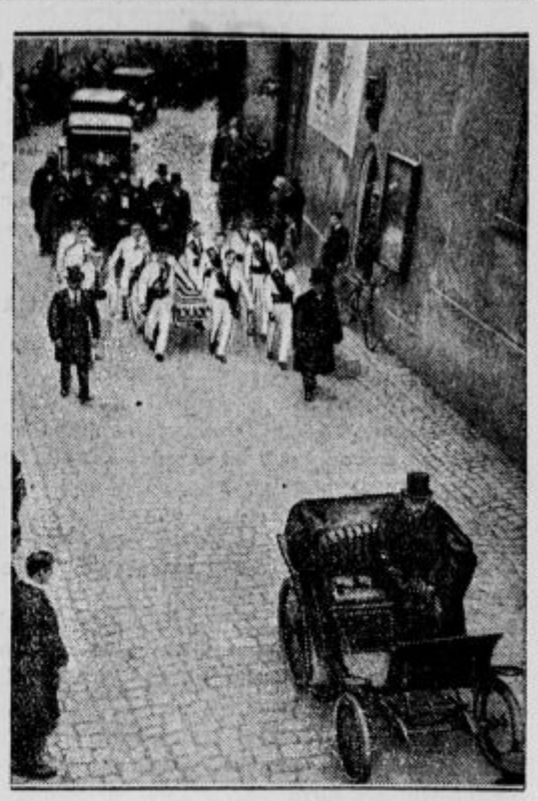

Pogreb izumitelja avtomobila dr. Karla Benza. Pred krsto je vozil eden prvih od umrlega izdelanih avtomobilov.

Vrata palače Lancelloti

Ob priliki sporazuma med Vatikanom in Italijo so se zopet odprla vrata palače Lancellotti v Rimu, ki so bila skoro šest desetletij zaprta. Pred 59 leti je ukazal knez Filip Lancellotti, da jih za vedno zapro v znak globoke žalosti in odločnega protesta. Nikogar niso pustili v palačo in nihče si ni smel ogledati tam shranjene sijajne stare kopije slavnega metalca diska, ki je najboljša svoje vrste, edina, ki ima še ohranjeno glavo. Zaman so prosili številni starinoslovci in umetniki, da bi si smeli ogledati to mojstrsko delo grškega kiparstva. Niti prošnji nemškega cesarja Viljema II. se ni posrečilo pridobiti kneza za to, da bi nekemu nemškemu učenjaku izjemoma dovolil vstop v palačo. Knez Filip je ostal neizprosen.

Po knezovi smrti je kneginja zvesto čuvala vse odredbe umrlega soproga — do zadnjega časa. Dala je na palači izobesiti belorumeno zastavo s papeško tiaro in drugo rdeče-belo-zeleno zastavo z grbom savojske rodbine ter nato ukazala odpreti vrata palače.

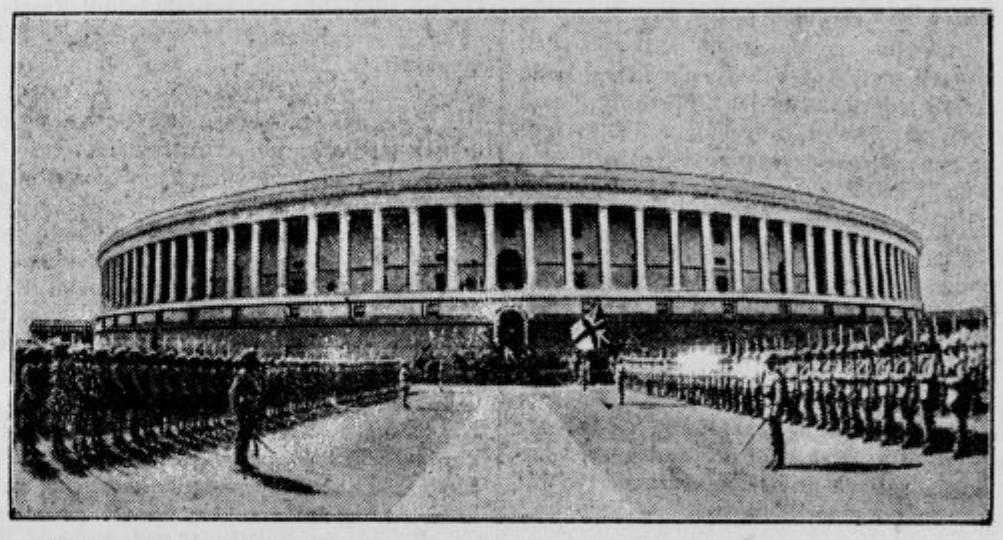

Parlament v Delhiju, v katerem sta bili, kakor smo že poročali, vrženi dve bombi.

Samo časnikar se ne sme zmotiti

Nek časnikar v Budimpešti je pred par tedni poročal o čisto brezpomembni zadevi, v kateri je gospod Bela Daner igral prav tako neznatno vlogo. Časnikar, ki je dobil vest pozno zvečer, je mislil, da je ta Bela Daner istoveten z voditeljem radikalne stranke enakega imena in je v tem smislu sestavil poročilo. Že drugi dan je časnikar spoznal pomoto in je takoj nato objavil popravek. Kljub temu pa je bila vložena tožba. Pri končni sodni razpravi tega tiskovnega procesa se je časnikar tako-le zagovarjal:

»Priznam, da sem se zmotil. V hudem boju, ki ga je življenje vsakega časnikarja polno, sem zapadel kot žrtev pomotni zamenjavi imena. In zato naj bom sedaj obsojen? Samo časnikar se ne sme zmotiti? Vsakdo se lahko zmoti, samo časnikar je nezmotljiv? Zdravnik se lahko zmoti. Ugotovi napačno diagnozo, bolnik umrje. Kdo kaznuje zdravnika? Nihče. Policija aretira nedolžnega. Preiskovalni sodnik potrdi zapor. Državni pravdnik dvigne obtožbo. Sodni senat obsodi nedolžnega. Policija, preiskovalni sodnik, državni pravdnik, sodni senat — kdo jih kaznuje radi zmote? Nihče. So pač ljudje in se smejo zmotiti. Samo časnikar ne, samo on mora biti nezmotljiv.«

Kljub temu zagovoru je bil časnikar obsojen. Pač je bilo dokazano, da se je v dobri veri zmotil, ali tiskovni zakon ne dovoljuje sodniku, da smatra zmoto kot oprostilni razlog. Sodba je bila mila: 100 pengö.

Časnikar je bil samo kaznovan, tiskovni zakon pa obsojen.

Operacija z žepnim nožem

Budimpeštanski listi poročajo o operaciji, ki je na medicinski fakulteti povzročila senzacijo. Pri profesorju dr. Rudolfu Balintu, ki je že nekaj časa bolehal v grlu, je bil na obisku njegov prijatelj vseučiliški docent dr. Elemer Pollaczek. Nenadoma je pričelo dr. Balinta dušiti. Pollaczek je spoznal, da bi mogla bolnika rešiti le takojšnja operacija. Segel je po svoj žepni nož in je s posrečeno zarezo v grlu rešil prijatelju življenje. Balinta so nato takoj prepeljali v sanatorij, kjer so operacijo končali.

Smešnice

»No, Peterček, ali rad hodiš v šolo?«

»Ne!«

»Zakaj pa ne?«

»Ne morem trpeti malih otrok!«

*

»Ko sem bila stara kot ti,« je dejala učiteljica, čije starost je bilo težko določiti, »sem znala gladko našteti vse kralje.«

»To že verjamem, gospodična,« pravi učenka, »vendar takrat, ko ste bili vi toliko stari kot jaz, še ni bilo toliko kraljev.«

*

Žid (na smrtni postelji): »Ko umrem, si ne vzemi za moža nobenega drugega kot Izidorja Kohna.«

Rebeka: »Zakaj?«

Žid: »Nekoč me je grozno osleparil.«

*

Pisatelj (založniku): »Odklanjate moje spise in vendar se bodo ti brali, ko bom jaz že davno pod zemljo.«

Založnik: »Dobro, se pa takrat oglasite.«

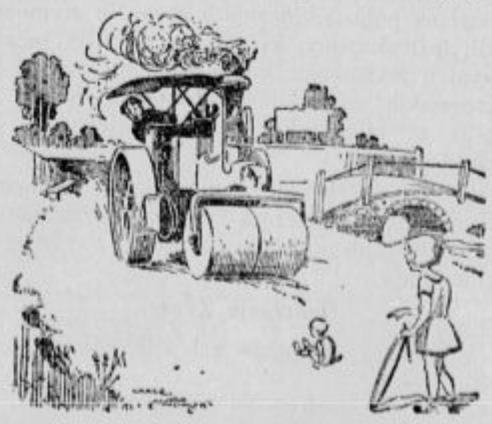

»Ti, mala — poberi svojo punčko.«

»Jaz bi pa rada videla, če se res ne da streti.«

Za duha in srce

Rihard Jakopič o umetnosti, Slovencih in življenja

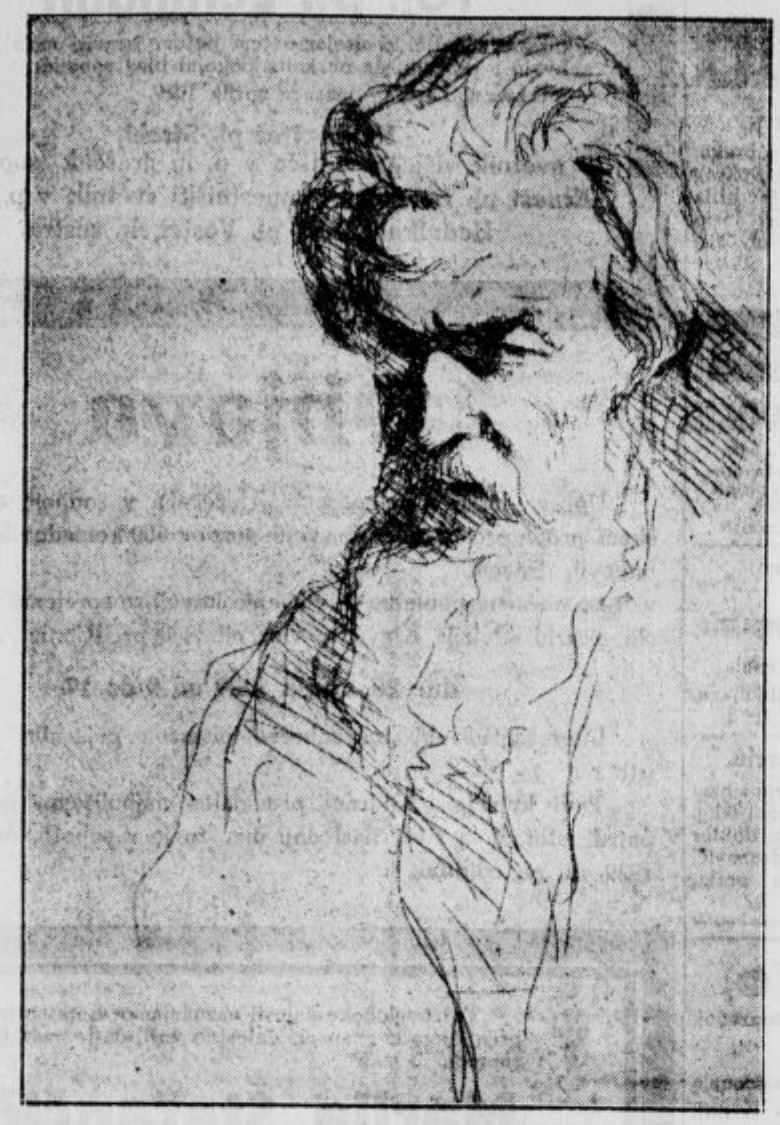

(O slovenstvu v umetnosti:)

»Umetnost postane slovenska tedaj, kadar nam postane življenjska potreba, kadar bomo iskali sebe v njej.«

(O popolnosti umetnika:)

»Da izvrši umetnik nalogo dobro, mora biti, seve, kolikortoliko popoln. In tem popolnejši bo umetnik, čim popolnejši je kot človek. Zato zahtevam od umetnika, da se neprestano izpopolnjuje tudi kot človek.«

(O pravem polju Slovencev:)

Edino polje, kjer bi se mogli Slovenci meriti z visokim kulturnim narodom, je duševno polje. V sredi in umetnosti ne gre nikdar za količino ljudstva ampak le za kakovost posameznikov in v tem oziru ni nikakega vzroka, da bi Slovenci zaostajali za drugimi evropskimi narodi.«

(O kulturni osamosvojitvi Slovencev:)

»Za nas je samo ena pot, če nočemo, da nas preplavi valovje tuje kulture, če nočemo umreti: otresimo se tujega vpliva, da moremo dospeti sploh kdaj do svojega začetka. Ne bodimo oskrbniki, hlapci tujega bogastva, ampak postanimo gospodarji svojega, četudi skromnega posestva.«

(O povojnem materializmu:)

»Kakor ploha ob viharju so se razlili curki človeške sramote po vsem svetu. Duh požrešnosti je objel zemljo. S tresočim srcem moramo zreti, kako se mnogi izmed tistih, ki so bili poklicani, da kažejo pot v srečnejšo bodočnost, pogrezajo v močvirju sodobnosti. Duh novosti je omračil človeško pamet tako, da se siromaki norčujejo iz sebe in svoje nesreče. V blatu svojih grehov se valjajo in zdi se jim, kot da plavajo nad oblaki naravnost proti Marsu. Megle se vlečejo skozi človeške duše.«

(O hlapčevstvu:)

»Kaj pa mi, sirote, pehamo se okrog in se žremo med seboj, kot da bi se po vsej sili hoteli čimprej ugonobiti, menda samo zato, da nas drugi lažje skubijo in da smemo občudovati par tucatov domačih milijonarjev, ki nosijo točno po ameriških navodilih svoje nosove pokoncu in se napihujejo kakor žabe, preden zaregljajo. — Ali smo postali res že popolni norci, da moramo plesati kakor nam drugi godejo? Taka je naša svoboda, taki so sadovi prosvitljene dobe, dobe požrešnosti.«

(O umetnosti:)

»Umetnost je materializacija duha po volji neke skrivnostne, s človekom tesno združene sile. Je torej bistven del človeka in zato potrebna človeštvu in posamezniku. Brez umetnosti bi bil človek pohabljenec, kakor tiger brez krvoločnosti.«

(O človeški bedi in o Bogu:)

Vsakemu človeku je dano toliko moči, kolikor jo potrebuje, da prehodi določeno mu pot do konca. Če mu pa pridejo naproti nepričakovane sile in ga terejo skrbi in beda in se mu krči srce v gneči neumnosti, da ga jame zapuščati pogum, tedaj se ga usmili Bog in mu da zreti košček svoje neskončnosti, da more zopet sesati sok življenja kjerkoli: iz žarkov solnca, iz teme noči, iz radosti srečnih, iz solz zavrženih, iz duha lilije, iz daljave zvezd, iz paradiža mladosti, iz temne zarje bodočnosti.«

(O rešitvi k duhovnemu:)

»Odprite oči in ozrite se naokoli! Naše kraljestvo ni od tega sveta. Kar se je rodilo iz materijalizma, je vse puhlo in goljufivo, od danes do jutri. Le v duhu je naša svoboda!«

(Fragmenti iz Jakopičevih spisov: Lj. Zvon, Dom in Svet).

Faust, gostovanje g. Iličiča

V sredo 10. t. m. je uprizorila ljubljanska opera Gounodovega Fausta z gostom g. Iličičem v naslovni vlogi. G. Iličič je, kakor se čuje in vidi, doma v opereti, zato se moram čuditi, da nastopa pri nas v najodličnejših opernih vlogah in to že dolge tedne brez prestanka. Že od spočetka je povdarila kritika, da opera z najetjem tega gosta ni zade'a žeblja na glavo in da nismo z njim ne na opernem, ne na operetnem polju pridobili prav nič. To vidi ves svet, le operni ravnatelj, ali kdorkoli že tu odločuje, nam g. Iličiča servira kljub vsemu neprestano dalje, da bi človek mislil, da ga ima za kakšno zvezdo ali posebno blagajniško privlačnost. No, okusa ne bo naši publiki, ki je daleč bolj umetnostno občutljiva, kakor nemara operni vodje mislijo, nihče dekretiral in po Favstu se lahko reče, da je g. Iličič pri nas odklonjen. Pevskih, igralskih in umetniških odlik ima manj kakor kateri srednje vrste domač pevec. Ne da se določiti, v katerem jeziku poje, ker slabo izgovarja. Glas mu je malokrat čist, višino zmaguje z vidnim naporom vsega telesa, pred prvo noto ima obligatne »mm« nastavke, po visoki noti ima neokusen portamento, ki ga danes še na kmetih ne ne preneso več. O kaki samostojni ali premišljeni kreaciji ali celo o doživetju pri njem ni dosti sledi — kaj pa ga potem drži pri nas?

In dalje, zakaj smo po visoki in močni prvi tretjini sezone sedaj v mrtvilu? Kakšno načelo vodi operno ravnateljstvo pri izberi repertoarja? Kako se v vse to, kar sedaj dobivamo, poda Stravinski na začetku sezone? Naša publika je neverjetno potrpežljiva in celo do neke mere apatična, toda samo do neke mere!

Mefista je pel, trudeč se za dobro igro, g. Rumpel, Va'entina g. Janko, Wagnerja pa — g. Povhe! Resnično umetniško figuro pa je v vseh ozirih dala samo ga. Vilfan-Kunčeva kot Marjeta, katere nagli razvoj do te višine naravnost mora imponirati. V.

70letnica Julija Harta

Te dni (9. t. m.) je praznoval 70letnico svojega življenja Julij Hart, znani nemški pisatelj in kritik, ki je skupno s svojim starejšim bratom Henrikom od leta 1880. do skoro pred vojne vršil v duhovnem in umetniškem življenju in razvoju nemškega naroda nadvse važno in tehtno funkcijo. L. 1882. je začel s svojimi berlinskimi »Kritische Waffengänge«, od l. 1885. dalje je urejal »Berliner Monatshefte für Literatur, Kritik und Theater«, med l. 1887. in 1900. je pisal kritike v »Tägliche Rundschau«, kmalu nato je skoro utehnil. Napisal je tudi nekaj originalnih leposlovnih del.

Julij Hart je močna osebnost, bil je vodnik in prvoboritelj za nove ideje; celi vrsti mladih in najmlajših pisateljev je utri pot v javnost. Z zdravim instinktom in točnim spoznavanjem je skušal oceniti posebince, z neumorno doslednostjo je vršil nehvaležno nalogo, kako dvigniti sposobne in zavrniti kvaziliterate. Najti pravo in srednjo pot med resničnimi pesniškimi geniji in raznimi enodnevnimi ženiji, literatskimi klepetuljami, domišljavci in ambicioznimi abnormitetami, to je bil glavni cilj, ki ga je imel J. Hart in ki ga je v veliki meri tudi dosegel.

Zavzemal se je vedno in vsikdar za pravo, čisto umetnost, za poezijo genijev, ki so po Hartu bili vedno realistični in vendarle tudi hkrati idealistični. Umetnik oblikuje svetovni nazor. V ekstazi in viziji se mu razodeva zmisel življenja, ki se iz notranjosti dviga kvišku k zvezi z Bogom. Vse delo pesnikovo mora biti izraz čutečega, doživljajočega nagonskega in notranjega življenja. Hart je pojmoval umetnost izrazito ekspresionistično. In še nekaj: vestno se je boril proti strankarski politizaciji pesnikov.

*

Dve novi knjigi o Maurice Barrèsu. Nepregledno je število knjig, ki so posvečene manom Maurice Barrèsa, vendar je med njimi malo takih, ki bi zadovoljile. V poslednjem času beležimo objavo dveh knjig, ki sta enako dragoceni za spoznanje tega tako raznolikega in izrednega misleca in pisatelja. Njegov osebni prijatelj — imel jih je malo — Henri Gouhier, je izdal v založbi Montaigne, Paris, knjigo »Notre ami Maurice Barrès«, katera vsebuje dve sijajni študiji, eno posvečeno biografiji »La jeunesse de Barrès«, drugo pa filozofiji »La sagesse de Bérénice«. — V založbi Grasset, Paris, je izdal François Duhourcau na podlagi beležnic knjigo pod naslovom »La voix interieure de Maurice Barrès«, kjer je prvič natisnjeno lepo število zanimivih Barrèsovih beležk, ki so opremljene z opombami izdajatelja. Beležke obravnavajo tisto dobo Barrèsovega življenja, ko ga je nebrzdani razvoj privedel do popolnega nihilizma in ga je notranji glas rešil blaznosti in samomora, pred katerim je stal. š.

*

Aufbruch-Bücherei. Založba der Aufbruch, Berlin, je v zadnjem času izdala zanimivo zbirko knjig mladih nemških pisateljev in pesnikov, ki so si sorodni v gledanju na vrtinec našega časa in na njega trpljenje. Navajam naslove teh knjig: Hansjürgen Wille: »Mitmenschen«, Otto Rombach: »Hafen im Süden«, Hanns Kafka: »Berechnungen«, Willi Schäferdick: »Vom Ende einer Kreatur«. Vsa ta dela pričajo, da njih pisatelji temeljito poznajo bednost in siromaštvo. Zanje najdejo neposreden in nezastrt izraz, globoko pretresljiv in ne vselej prost srda in grenkobe. Tudi esejistični spis Ludwiga Kunza »Chaos«, ki je izšel v isti zbirki, prikazuje sodobno družbo v dvojem tragičnem in groteskem neredu in v vsej svoji veliki krivičnosti. Tudi pesniki, ki so v tej zbirki zastopani, govore o groze polnih tovarnah, o brezsolnčnih, žalostnih ulicah, o siromašnih domovih in o bedi in uboštvu delavcev. Walter Kordt slika v »Ruhrstädte« industrijsko mesto kot strašno žival, ki žre ljudi. Georg Zemke kriči v svet srd in muko človeka, ki je žrtev svojega poklica, svojega siromaštva in ki se brezuspešno trudi, da bi si utrl pot do solnčnega in zelenečega kraja, ki ga vidi v daljavi. Toda nikoli mu ne bo podeljeno kaj drugega kot brezkončna cesta, kakor pravi Friedrich Norden v svoji zbirki »Strassen ohne Ende«. Prav isti pesimizem, prav isto čuvstvo tegobe navdaja tudi pesnitev Diemara Möringa »November«, v kateri kipi srd in obup do nezaslišanih klicev.

s. š.

*

Izložba slik. V Bačičevem salonu umetnosti na Zrinjevcu v Zagrebu so izložene slike Juliusa Meisznerja. Sploh ima Zagreb letos naravnost rekord v izložbah slik, kar je za umetniško kulturo Zagrebu gotovo jako laskavo.

*

Kompozicija g. Krste Odaka, hrvatskega skladatelja, se je te dni izvajala na mednarodnem glasbenem festivalu v Ženevi. Kritika ga je povoljno sprejela.

*

Izvajanje Verdijevega rekvijema, ki ga je te dni dirigiral v Berlinu Bruno Walter in v katerem je pel naš rojak *Rijavec*, je bilo mojstrsko dovršeno in spada k največjim dogodkom v letošnji berlinski glasbeni sezoni. Vsi nemški listi so polni hvale tako dirigentu kakor pevcem, med katerimi se Rijavec imenuje na prvem mestu.

IVAN PREGELJ: Zbranih spisov 1. zvezek. Štefan Golja in Njegovi. Tolminske novele. Prvak slovenskih pisateljev nam je v Štefanu Golji podal edinstveno sliko trpljenja našega naroda v časih grajščinske mogočnosti, ovekovečil slovenskega duhovnika tistega časa, ki dá življenje za svoje ovčice, in pripletel krepko stavbo svojega nedosežnega romana s tragedijo lepe Tolminke, ki v svoji nežni izvedbi nima sebi enake. — Tolminske novele vsebujejo med drugim originalni, že splošno zasloveli pridigi na Pust in »Pulver und Blei« ter biser naše novelistike: »Gospoda Matije zadnji gost.« (Cena broš. 45, vez. 60 Din.)

Zbranih spisov 2. zvezek. Bogovec Jernej. — Balade v prozi. V strašni borbi mesa z duhom nam pisatelj tu predočuje predikanta, ki je zadnji propovedovatelj luteranstva na Slovenskem. Z besedo, izostreno do zadnje izrazne možnosti, se dviga v »Bogovcu« pred nami ona divje strastna doba, skozi katero seva v vsej svoji trpki lepoti slovenska zemlja, ki je nepremagljiva. — Balade v prozi so mojstrovine, ki se bodo čitale kot vzor slovenskega jezika in zrcalo slovenske duše. (Cena broš. 45, vez. 60 Din.)

Dobi se v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani.

»Ljudska knjižnica« iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 25. zvezek: Haggard, HČI CESARJA MONTEZUME. 32 Din, vez. 42 Din. — 26. zvezek: Lorenzini, STORŽEK IN NJEGOVO BURKASTO ŽIVLJENJE. 14 Din, vez. 22 Din. — 27. zvezek: Fregelj, OTROCI SOLNCA. 24 Din, vez. 32 Din. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA. 28 Din, vez. 40 Din. — 29. zvezek: Savinšek, IZPOD GOLICE. 30 Din, vez. 42 Din. 30. zvezek: Sienkiewicz, NA POLJU SLAVE. 28 Din, vez. 40 Din.

T. C. Bridges:

Na pomoč!

15

Roman.

»Jim, Jim!« zadoni Samov glas, ki se mu je pač poznala skrb in prikaže se Sam s svetilko v roki. »Jim, ali si ranjen? Kaj pa se je zgodilo?«

»Tisti človek — tat!« samo to se je posrečilo Jimu spraviti iz sebe. »Ujemi ga!«

Sam zdirja naprej, Jim pa se je zdaj vendarle mogel spraviti pokonci in se opotekati za njim.

Sam pride nazaj. »Nobenega sledu ni za njim,« sopiha. »Gotovo je ušel skozi vrata in nato v gozd tam onstran. Pa kdo je bil?«

»Da bi jaz vedel! Prišel je iz lope za radio. Bojim se, da je pobral moj denar!«

»Pa saj so bila vrata lope zaklenjena!« pravi Sam.

»Zdaj pa stavim, da so odprta,« pravi Jim grenko in ko sta prišla tja, sta videla, da je res tako. Vrata so bila odprta.

»Moral je na kak način dobiti ključ,« zamrmra Sam.

»Ali pa ima ponarejenega,« reče Jim. »Daj, posveti!« Gre torej naravnost proti omari. »Kaj pa to pomeni? Saj je zaprta!« vzklikne in si globoko oddahne. Vzame ključ iz žepa svoje suknje in odklene omarina vrata. »Ni mu bilo za denar,« reče nato. »Tukaj je, popolnoma nedotaknjen in nič ne manjka.«

»Kaj pa je potem tiček iskal?« vpraša Sam ves začuden.

Jim je stisnil ustnice in odgovoril: »Prav to je tvoja in moja naloga, da odkrijeva.«

»Ali misliš, da je bil Gadsden?«

»Ne, ker Gadsden je večji,« odvrne Jim; »utegnil pa bi biti tisti prihuljeni mali tajnik Sneed. Hajdi Sam, preiskati morava vso lopo, da vidiva, ali morda česa ne manjka.«

Jim je najprej preiskal vse dele radia, pa bilo je vse v redu. Še celo predal, ki je imel v njem svoje pisarije, je bil nedotaknjen. Vsa stvar se mu je za čela zdeti že grozno čudna, ko Sam naenkrat vzklikne.

»Jim, tale kup šare v kotu je nekdo premetaval.«

»Kako pa to veš?«

»Zato, ker sem jo pred dvema dnevoma sam uredil. Saj ti se kupa nisi dotaknil, ali si?«

»Še pogledal ga nisem,« odvrne Jim.

»Prav, zdaj je pa ves premetan in če pogledaš semkaj, vidiš v prahu sled, kjer je stala neka štirivoglata stvar.«

Jim je hitro in nakratko dihal.

»Da in — posveti nekoliko bližje! — da, tu so so sledovi od čevlja s kavčukovo peto.«

»Res je,« zagode Sam. »Pa noben od naju jih nima in Greg tudi ne. Poleg tega so pa tudi njegova stopala večja nego ti sledovi.«

»Potem so torej Sneedovi,« pravi Jim. »Tu ni niti najmanjšega dvoma več!« Zravna se in gubanči čelo. »Jo že imam!« vzklikne razburjeno. »Ta škatla je bila diktafon. Postavi to pripravo kamorkoli v sobi in zaznamuje ti vsako besedo, ki se izgovori in se more slišati. O Sam! Ta prevejani, sleparski Gadsden nas je potegnil! Končno je vendarle dobil geslo.«

14. Samova sijajna misel.

Sam je nepremično stal in gledal. »Hočeš reči, da ta dik-dik-tafon tako deluje kakor gramofon in da Gadsden zdaj, ko ga ima, lahko pove vse, kar je profesor sinoči govoril.«

»Da, prav tako je in nič drugače,« odvrne Jim in si grize ustnice do krvi. »Stvar je takale: Ko smo mi tukaj govorili, je Gadsden poslušal sleherno besedo, ki jo je kdo izmed nas izrekel. Zato zdaj on prav toliko ve kakor mi.«

»Potem pa nima pomena, da bi zasledovala tiča, ki je bil tukaj,« pravi Sam, ki je imel navadno posebno zdrav smisel za vsakdanje življenje. »Pač pa morava profesorja obvestiti o tem, kar se je zgodilo in sicer čim prej.«

»Prav imaš, Sam, toda kako naj to storiva?«

»Ti imaš njegov naslov, ne? Torej mu pač lahko brzojaviš.«

»Tukajšnja pošta se ne odpre pred osmimi zjutraj, zdaj pa še ena ni. Preden dobi profesor brzojav, bo Gadsden že odrinil.«

»Da, to je res,« reče Sam resno. Nato pa za hip premišljuje. »Poslušaj Jim! Kaj misliš, ali bi mogla z njim govoriti po telefonu?«

Jim se zdrzne. »Seveda! Le kako, da se nisem na to spomnil?«

Nato pa mu zopet upade pogum. »A kaj nama to pomaga, ko v vasi ni telefona!«

»To naju ne bo nič oviralo. Vzamem tvoje kolo in skočim v Bude. Tam pa imajo službo celo noč.«

»Jaz pojdem!« reče Jim.

»Ne, Jim. Kam hočeš s tako roko! Napiši, kaj naj povem in daj mi denarja pa stvar izvršim jaz.«

Sam se obleče kot bi mignil, Jim pa mu da pisano sporočilo in nekaj denarja. »Profesorjeve telefonske številke ne vem,« pravi Jim, »stanuje pa v hotelu Horvard v Norfolk Street in če prosiš uslužbenca, ti bo dovolil pogledati v londonski telefonski imenik in boš številko lahko poiskal.«

»Jo bom že na kak način poiskal, lahko se zaneseš!« pravi Sam, ko pripelje kolo iz lope in skoči nanj. »Še preden se bo danilo, bom nazaj.«

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 1·50 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo više. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. | Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službo dobe

Stavbni risar

mlad, z obrtno šolo, in sposoben betonski polir, se sprejmeta. Ponudbe na upravo pod št. 3489.

Sprejmem kontoristinjo

dobro moč, ki je popolnoma samostoj. v knjigovodstvu, strojepisju, slovenski in nemški korespondenci in vseh drugih pisarniških poslih. Hrana in stanovanje v hiši. — Ponudbe je poslati na **J. Krašovic,** veletrgovina v Žalcu.

Natakarico

iščem, pošteno, pridno in vajeno vsega gospodinjskega dela. Nastop takoj. Naslov pove uprava pod št. 3775.

Trgovski pomočnik

vojaščine prost, za trgovino mešanega blaga, se sprejme. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 3774.

Trgovski pomočnik

mešane stroke, mlajša moč, se sprejme takoj v stalno službo na deželi. Le zmožni ter delavoljni naj pošljejo ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Dravska dolina« št. 3760.

Trafikantinjo

ki je dovršila trgovsko šolo, sprejmem. Predstaviti se je takoj osebno v **trgovini pri Kernu, Kranj.**

Tesače

za trame in bordonale sprejme v trajno delo

V. BRAZ,
eksport lesa,
Ljubljana — Sv. Petra cesta 2.

Kuhar

za večje gospodarstvo se takoj sprejme v službo. - Naslov v upravi št. 3797.

Začetnica

ki nima samo dobrih spričeval, temveč v resnici nekaj zna, se takoj sprejme. Če zna tudi nemški, tem bolje. Le take, ki imajo veselje do resnega dela, naj pošljejo takoj ponudbo pod »Življenje ni praznik«.

Dobra pisarn. moč

išče premestitve. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Takoj«.

Prodajalka

s kavcijo, se sprejme v špecerijsko trgovino. Ponudbe z navedbo kavcije na upravo »Slovenca« pod šifro »Poštena«.

Izpraznjena zastopstva

za okr. Žužemberk, Ribnica, Vel. Lašče, Črnomelj, Škofja Loka, Jesenice, Kamnik, Domžale, Tržič, Rakek, Laško in Sevnica odda prvovrsten domači zavarovalni zavod. - Ponudbe do 18. t. m. na oglasni oddel. pod šifro »Zavarovalno zastopstvo« št. 3799.

Službe iščejo

Kuharica

samostojna, spretna in poštena, starejša, se takoj sprejme. Plača po dogovoru. Cenjene ponudbe na: Oddelek fin. kontrole Remšnik, p. **Marenberg.**

Hlapec h konjem

in za vsako poljsko delo, išče službe za takoj. Naslov v upravi pod 3750.

Gospodična

želi premeniti službo kot knjigovodkinja ali kontoristinja. Na željo se položi kavcija od 1000 do 100.000 Din. — Ponudbe upravi »Slov.« pod št. 1.

Stanovanja

Stanovanje

obstoječe iz predsobe, 3 sob, kopalnice, sobe za služkinjo in ostalih pritiklin se za mesec maj odda v III. nadstr. palače Vzajemne posojilnice na Miklošičevi cesti. - Pojasnila daje ravnateljstvo posojilnice med uradnimi urami.

Meblovana soba

se odda s 1. majem v Streliški ulici 10/I.

Prodamo

Vino

prvovrstno rudeče, liter 4 Din, belo, liter 4·50 Din, postavljeno na kolodvor Brežice. Nik. Herendič & sin, Pluske, Vel. Trgovište, Hrv. Zagorje.

Mlekar. potrebščine

Prodam **hladilnik,** 150 literski **kotel** za sir, 10 literski **sod** za maslo, **gnetilnik** za maslo, **grevec** za mleko, **prešo** za prešanje sira, 300 literski alfa **seperator** in druge male mlekarske potrebščine: **Ivo Vranešić, Sunja.**

Kupimo

Pisalni stroj

dobro ohranjen, kupimo. Ponudbe na upravo lista pod »Pisalni stroj« 3682.

Kdo proda:

Sienkiewicz: »Mali vitez« in »Iz Viharja v zavetje«. - Naslov in ceno upravi »Slovenca« pod št. 3786.

Krompir

beli, več vagonov, proda **Kmetijska zadruga Ptuj.**

Damsko kolo

dobro ohranjeno, naprodaj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3736.

Cepljene trte

vkoreninjeni divjaki, so še naprodaj. Alojzij Graber, posestnik in trtnar, p. Juršinci pri Ptuju.

Parni mlin

na 4 tečaje ter žaga z venecijanko in cirkularko po zelo ugodni ceni naprodaj. Stroj ima 20 KS. Vse v dobrem stanju. — Naslov pove uprava lista pod št. 3776.

Polsladkorna pesa

pitavna (runkel), do dva vagona, zdrava, se odda. Cena: prosto vagon Kostrivnica-Podplat 45 Din za 100 kg. Franc Kupnik, Podplat.

Jabolka

štajerski mošanški se dobijo, dokler zaloga traja, po ceni 3 Din za kilo.

»EKONOM«
Ljubljana, Kolodvorska 7.
Oddaja se najmanj 50 kg.

Jedilnica

zelo dobro ohranjena, svetla, prodam. - Naslov v upravi pod štev. 3806.

Harley - Davidson

1200 ccm, prikolica, samo 3000 km vožen, prodam. — Ogled: Tržaška cesta 47, Ljubljana.

Radio

Radio aparat

Radione, popolnoma nov, štiriceven, z zvočnikom, radi preselitve ceno naprodaj. — Ponudbe na upravo pod št. 3747.

Vnajem

Posestvo

vzamem v najem v okolici Ljubljane. — Naslov pove uprava pod št. 3800.

Posestva

Restavracija

dobro idoča, v centru Zagreba, se ceno proda radi prevzetja drugega posla izven Zagreba. Nizka najemnina. — Restavracija **»Central«, Zagreb, Sudnička 5.**

Proda se hiša

v sredini mesta Ljubljane, po nizki ceni, pripravna za vsakega obrtnika. Proda se tudi **gostilna** s takojšnjim odstopom stanovanja in z vsem inventarjem. Pojasnila daje g. Marija Jančar, Domobranska cesta 23.

Gostilniško hišo

center Ljubljane, 7 opremljenih sob za oddajo, z inventarjem in pohištvom za 260.000 Din proda »Posredovalec«, Sv. Petra cesta 18, Ljubljana.

Vogalno parcelo

blizu kolodvora, na lepem prostoru, prodam. Parcela se nahaja na Friškovcu za belg. vojašnico. Pojasnila daje Ferdo Maschke, Levčeva ul. 11, Rožna dol., od 2—4.

Denar

Tihi družabnik-ca

za podjetje na deželi se išče. Dopise prosim pod »Tujski promet« št. 3798 na upravo »Slovenca«.

GREŠITE MNOGO
ako ne čitate redno
SLOVENCA

Poizvedbe

Zatekla se je

belorujava psica braka, sliši na ime »Ledi«, okrog vratu ima žico. Obvestila proti nagradi prosi Josip Ložar, Kamniška ul. 283, Šiška.

Razno

Tvrdka A. VOLK
Ljubljana, Resljeva cesta 24
nudi najceneje vse vrste ošenično moko in druge mlevske izdelke.
Zahtevajte cenik

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah.
ČERNE, juvelir. **Ljubljana.**
Wolfova ulica št. 3.

Puhasto perje

kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler traja zaloga. **L. Brozović,** kemička čistiona perja, Zagreb, Ilica 82.

Čebu'o

štajersko, ima naprodaj,
FIŽOL
za seme nudi najceneje
Franc Majdič - Kranj.

RESTAVRACIJA
LJUBLJANSKI DVOR
Od četrtka 11. t. m.
vsak večer
PRIMA SALONSKA CIGANSKA KAPELA
Vstop prost. Vstop prost.

Florentiner slamniki

najnovejše oblike, priporoča Modni salon **Stuchly Maške,** Ljubljana, Židovska ulica št. 3. - Oglejte si izložbe!

Objave

Preklic.

Podpisani javljam, da nisem plačnik dolgov, katere bi napravila moja žena **Ana Rupe,** stanujoča pri Matiji Klunu, kovaču v Kočevju. - **Josip Rupe,** Bratislava.

Inserirajte v „Slovencu"!

Zahvala

Ker nam žalibog ni mogoče na mnogobrojne dopise odgovoriti in vsakemu posebno izreči srčno zahvalo za nam vsled smrti gospe

Marije Alojzije pl. Strahl roj. pl. Lehmann

izkazano sočutje, si usojamo tem potom izraziti našo iskreno zahvalo s prošnjo, da ohranite pokojni blag spomin.

Stara Loka, meseca aprila 1929.

Karol vitez pl. Strahl,
svetnik višjega sodišča v p. in graščak, soprog.
Ernest pl. Lehmann, namestniški svetnik v p., brat.
Hedvika Fränzl pl. Vestenek, sestra.

Objava

Uprava nekega veleposestva, ležečega v sodnem okraju ribniškem, proda prostovoljno iz svojih gozdov 600 komadov lepih, debelih bukovih dreves.

Le pismene ponudbe in vlaganje kavcij se sprejema v Gospodarski pisarni Alojzija Klavsa v Gorenji vasi pri Ribnici

dne 26. aprila 1929 od 9 do 17.

Interesenti dobe na zahtevo pismena pojasnila glede vsega istotam.

Tudi kupčija od strani prodajalca najboljšemu ponudniku se potrdi istotam in sicer naslednji dan, to je v soboto, dne 27. aprila 1929, ali pa odkloni.

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša ljubljena soproga in mati

Marija Štefančič
roj. Mirtič

v četrtek 11. t. m., po daljšem trpljenju, previdena s tolažili sv. vere, preminula. Pogreb blage pokojnice bo v soboto 13. aprila t. l. ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Vošnjakova ulica 4, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. aprila 1929.

Žalujoča rodbina Štefančič.

ZAHVALA

Za mnogobrojne iskrene dokaze sočutja ob smrti mojega iskreno ljubljenega moža, tateka itd., gospoda

Štefana Lehpamer

se vsem najprisrčnejše zahvaljujem. — Posebno hvalo sem dolžna Delavski zbornici v Ljubljani, Upravnemu odboru javne borze dela v Ljubljani, Centralnemu odboru javne borze dela v Beogradu, Strokovni komisiji v Ljubljani, »Svobodi«, pevskemu društvu »Grafiki«, godbenemu društvu »Zarja« za ganljive žalostinke, vsem darovalcem krasnih vencev in šopkov, prijateljem in znancem za častno spremstvo na njegovi zadnji poti ter obema gospodoma župku in Svetku za lepi poslovilni govor ob odprtem grobu. — Vsem in vsakemu posebej tisočera hvala. — Ljubljana, dne 10. aprila 1929.

IVA LEHPAMER, sinček in ostalo sorodstvo.

BLAGO
za ženske obleke, volneno in perilno, zadnje novosti — češkega izvora
Velika izbira, znano solidne cene.
R. MIKLAUC „Pri Škofu"
Ljubljana

Direkcija državnega rudnika Velenje nabavi dne 17. aprila t. l. ob 11:

1000 kg kave „Santos Ia"

Pogoji se dobe pri podpisani. — **Iz pisarne Direkcije drž. rudnika Velenje,** št. 3546/II.

Razpisujemo nabavo

2 elektromotorjev

z 1 kontrolerjem in 1 uporom. Podatki in pogoji se dobe pri podpisani. — **Direkcija drž. rudnika Zabukovca, p. Griže.** št. 1462/29.

Najfinejše holandske in francoske SIRE

Francoska **fina vina** in **šampanjca.** Najfinejšo Bourbon-vanilijo in fine kavne esence, **Dietne** živiljenske produkte **»HEUDEBERT«** za diabetike, vseh vrst franc. delikates, zamore Vam nuditi le svetovna pariška tvrdka **FRÜH & MAURICE** po svojem glavnem zastopniku **K. M. HAMU, Sv. Duh ob Bohinjskem jezeru.**
Zahtevajte cenike! Pri nas nepoznane dobrote!

Direkcija državnega rudnika Velenje nabavi dne 17. aprila 1929 ob 11:

15.000 kg pšenične moke št. 6
10.000 kg pšenične moke št. 0 g

Kavcija po zakonu. Pogoji se dobe pri podpisani. **Iz pisarne Direkcije državnega rudnika Velenje,** št. 3525/II.

C. J. van HOUTEN & ZOON
CACAO
prvovrstni. - Brezplačna poskušnja v trgovini
G. BREZNIK, Florijanska ul., od 9 do 12.
T. NOVOTNY, Dunajska c., od 3½ do 6½.

Šef električne centrale

Premogovniki v Aleksincu Srbija, žele angažirati šefa električne centrale, parnih kotlov in vseh električnih naprav. — Kandidat se mora dobro razumeti na izmenični tok in visoko napetost in poznati parne turbine. Imeti mora diplomski izpit za samostojno vodstvo električne centrale in parnih kotlov. — Mesto stalno, plača po sposobnosti. Kandidatje naj se javijo naravnost premogovnikom v Aleksincu. **(Rudnici uglja, Aleksinac, Srbija)** z označbo starosti, števila rodbinskih članov, dosedanje službe, referenc in plače.

Razpisujemo nabavo

1 elektromotorja

z 1 kontrolerjem z uporom in 1 sklepalom — 1 jam. vitlja z 1 sklepalom in 2 kožnatima, zobatima kolesoma za motor. Podatki in pogoji se dobe pri podpisani. **Direkcija državv. rudnika Zabukovca, pošta Griže.** št. 1543/29.

Direkcija državnega rudnika Velenje nabavi dne 17. aprila 1929:

3000 kg bučnegaolja

Pogoji se dobe pri podpisani. — **Iz pisarne Direkcije drž. rudnika Velenje,** št. 3547/II.

Pridobivajte novih naročnikov!

Priporočamo
priznano solidno tvrdko za moško in žensko konfekcijo
Gričar in Mejač
samo
Selenburgova ul. št. 3

Prostovoljna javna dražba

K posestvu pod vlož. štev. 9 kat. obč. Trnovsko predmestje Pavle Marsić v Ljubljani, Cerkvena ulica št. 5 in drugov, spadajoče parcele št. 948, 1285/2 in 1538, travniki, se bodo prodajali na prostovoljni javni dražbi

v petek 19. aprila t. l. dopoldne ob 10 v pisarni notarja Hudovernika v Ljubljani, kot sodnega komisarja.

Natančneje se poizve istotam.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: **Karel Čeč.** Izdajatelj: **Ivan Rakovec.** Urednik: **Franc Terseglav.**